

Чобо ЛЕНТНЕР – кандидат економічних наук, габілітований доктор з фінансів, аудитор у справах судочинства, фінансових установ і бюджету, податковий експерт, проректор з наукової роботи.

Автор сотні наукових праць, книг, підручників. У 2008 році в Кембриджі потрапив до списку 2000 найуспішніших людей. Член Відділу „Економічні науки” Комісії з акредитації вищих навчальних закладів Угорщини. У 2008 році отримав посаду керівника підрозділу Інституту бізнесу імені Олександра Векерле в м. Будапешт.

Вікторія СЕМЙОН – аспірант кафедри бухгалтерського обліку і контролю Житомирського державного технологічного університету, стипендіат Міжнародного Вишеградського фонду. Закінчила Закарпатський державний університет.

Співавтор навчального посібника „Угорська мова”.

Наукові інтереси: облік необоротних активів, облік, аналіз, аудит в Угорщині.

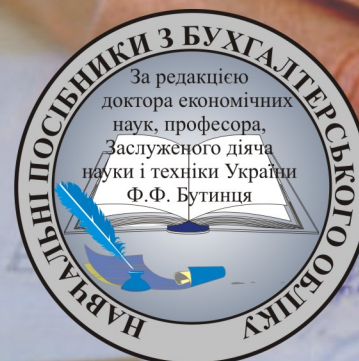
Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

Dr. LENTNER Csaba
SZEMJON Viktória

ЛЕНТНЕР Чобо
СЕМЙОН Вікторія

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

Зміст

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. Регулювання бухгалтерського обліку в Угорщині: розвиток та сучасний стан	10
РОЗДІЛ 2. Поняття суб'єкта господарювання та підприємства, їх класифікація	24
РОЗДІЛ 3. Правове регулювання бухгалтерського обліку та аудиту	30
РОЗДІЛ 4. Види бухгалтерського обліку і первинні документи	36
РОЗДІЛ 5. Професія бухгалтера та аудитора	48
РОЗДІЛ 6. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку	62
РОЗДІЛ 7. Система рахунків, план рахунків	76
РОЗДІЛ 8. Звітність підприємства	82
РОЗДІЛ 9. Статті балансу (активи, пасиви), їх облікове відображення	88
РОЗДІЛ 10. Сутність аудиту та аудиторської організації	106
РОЗДІЛ 11. Фінансова криза і шляхи її подолання: огляд англосаксонської та угорської практики	114

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПРО АВТОРА

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ		6
I. FEJEZET:	Magyar számviteli szabályozás történelmi pályája és új kihívásai	10
II. FEJEZET:	A gazdálkodó és a vállalkozás fogalma, csoportosításuk	24
III. FEJEZET:	A számvitel és a könyvvizsgálat jogi szabályozása	30
IV. FEJEZET:	A számvitel fajtái és a bizonylatok	36
V. FEJEZET:	A könyvelő- és könyvvizsgáló szakma	48
VI. FEJEZET:	Nemzetközi- és nemzeti számviteli standardok	62
VII. FEJEZET:	Számlakeret, számlarend	76
VIII. FEJEZET:	A beszámoló	82
IX. FEJEZET:	A mérleg részeinek könyvelése, számvitele (eszközök, források)	88
X. FEJEZET:	A könyvvizsgálat és könyvvizsgálói szervezet lényege	106
XI. FEJEZET:	A pénzügyi válság és kezelése: szemelvények az angolszász és magyar gyakorlatból	114

MELLÉKLETEK

SZAKIRODALOMJEGYZÉK

A SZERZŐRŐL

Передмова

Однією з можливих моделей удосконалення облікової практики незалежної України виступає впроваджена в Угорщині бухгалтерська система, що здійснила перехід від соціалістичної планової економіки до ринкової, і на сучасному етапі підтримується Європейським Союзом.

Слід зазначити, що завжди існувала та існує вагома причина для спільної діяльності, спільного мислення, оскільки українська та угорська нації тисячоліттями живуть по сусідству у центрально-східному європейському геополітичному просторі. Відомими є спільні історичні корені, природним є економічна взаємозалежність країн, і навіть, можна говорити про схожі цілі, оскільки обидві країни будували ринкову економіку на основі соціалістичної планової. На зміну усталених, але цілком життєздатних механізмів планової економіки прийшли ринкові елементи. Природно, що ці нові обставини вимагають успішної співпраці українських та угорських підприємств і в ринковому середовищі, в умовах ринкового регулювання. Однією з необхідних умов цього є можливість розуміння річної звітності партнерів, визначення результатів господарської діяльності, що в свою чергу дасть змогу підвищити інтенсивність торговельних і економічних відносин двох країн. Першочерговою місією фахівців та викладачів вищих навчальних закладів є забезпечення населення обліково-фінансовими знаннями, необхідними для поглиблення економічних зв'язків. Основними інструментами при цьому виступають спільні наукові дослідження, написання фахових книг, підручників та проведення наукових лекцій, доповідей.

Завдяки сприятливому географічному розташуванню та близькості центральних країн Європейського Союзу Угорщина під час переходу до ринкової економіки долала перешкоди швидше, удосконалювала, пристосовувала своє законодавство в економічній сфері до залучення капіталу. Однак сьогодні саме надмірна залежність від іноземного капіталу значно знижує здатність Угорщини протистояти світовій економічній кризі та її наслідкам. Для України ж, виходячи з наявності неосяжних запасів природних ресурсів та сприятливого розташування між західною і східною Європою, актуальним є визначення умов подальшого підвищення підприємницької, суспільної та національної ефективності господарської діяльності її території. Отже, проблеми існують перед обома державами, які доцільно долати спільними силами.

У даній книзі представлена узагальнююча інформація про угорську облікову практику. Автори проводять історичний огляд розвитку угорської облікової практики як в умовах планової, так і в умовах ринкової економіки.

Előszó

A független Ukrajna számviteli gyakorlatának elmélyítéséhez az egyik adaptációs modell lehet a szocialista tervgazdasági rendszerből az európai uniós támogatással piacgazdasági környezetbe lépő Magyarországon meghonosodott számviteli munka.

Jó alapja van a közös munkának, a közös gondolkodásnak, hiszen az ukrán és a magyar nemzet évezredek óta a kelet-közép európai geopolitikai térben egymás közvetlen szomszédságában él. Számos ponton közősek a történelmi gyökerek, természetes a gazdasági egymásrautaltságunk, és hasonlóak a céljaink is, hiszen a szocialista tervgazdasági rendszerből a piacgazdaság építésébe kezdett mindkét ország. A tervgazdasági rendszer kötött pályás, de ésszerű piaci elemekkel átítatva életképesnek ítéltető mechanizmusait felváltotta a piaci elemek még fokozottabb érvényre juttatása. Ez az új körülmény automatikusan igényli, hogy az ukrán és magyar vállalkozások a piaci térben, piaci szabályok között is eredményesen működjenek együtt. Elengedhetetlen, hogy az éves beszámolók tartalmát, mögöttes háttérét megértsek, amely tovább serkentheti a két ország közötti kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok intenzitását. A szakemberek, az egyetemi oktatók küldetése, hogy a gazdasági kapcsolatok elmélyítéséhez szükséges számviteli, pénzügyi ismeretek kölcsönös áramlását közös kutatásokkal, szakkönyv írásokkal és tudományos előadások tartásával elősegítsék.

A piacgazdaság építésében Magyarország az Európai Unió klasszikus magjához való földrajzi közelsége okán is nagyobb léptékkal vette az akadályokat, korszerűsítette, a működő tőke fogadásához illesztette a gazdasági jogszabályi környezetét. Bár napjainkra éppen ez a túlzott külföldi tőke függőség Magyarország világgazdasági válsággal szembeni védekező képességét jelentősen mérsékli. Ukrajna számára pedig adódik, hogy a természeti kincsei végeláthatatlan tárházával, a hagyományos nyugat és kelet-európai hídfőállásából fakadóan miként dinamizálhatja tovább az ország területén folyó gazdasági tevékenység vállalati, társadalmi, és nemzetgazdasági hasznosságát. Kihívások tehát vannak mindkét ország előtt, amelyeket célszerű közös erővel leküzdeni.

A szakkönyv egy összefoglaló váza a Magyarországon folyó számviteli munkának. A szerzők bemutatják a magyar számviteli politika fejlődését a tervgazdasági rendszerből a piacgazdasági rendszerbe átívelően.

Крім того, висвітлені труднощі, які виникли внаслідок світової економічної кризи, та шляхи їх подолання в Угорщині, що пропонуються як власними національними, так і міжнародними фінансово-обліковими контрольно-наглядовими установами та організаціями. Основна частина книги – це ознайомлення з діючим бухгалтерським законодавством, яке саме під впливом кризи зазнає безперервного удосконалення, однак основні правила відповідають європейським та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, які в свою чергу, також постійно зазнають змін. На прикладі Балансу та Звіту про фінансові результати, які входять до складу консолідованої річної звітності, а також незалежного аудиторського висновку центрально-східного європейського мультинаціонального підприємства (нафтогазова промисловість), наведених у додатках, представлені основні елементи угорського бухгалтерського (фінансового) обліку.

*Проф., доктор наук Чобо Лентнер
автор книги*

Szó esik a nehézségekről is, a másodlagos jelzálogpiacokról kiindult világgazdasági válság magyar válaszairól, amelyek részben saját nemzeti, részben a nemzetközi pénzügyi-számviteli felügyeletek részéről illetve követelményeként fogalmazódtak meg. A könyv fő része, annak a hatályos számviteli törvénynek a bemutatása, amely éppen a válság következtében is folyamatos átalakításon megy keresztül, ám alapjaiban, főbb gondolatai áráimban mégiscsak illeszkedik az – egyébként folyamatosan változó – európai- és a nemzetközi számviteli standardokhoz. Egy magyar székhelyű közép-kelet európai multinacionális vállalat (olaj-gázipar) konszolidált éves beszámolójából kiemelt mérleg- és eredmény-kimutatás, illetve független könyvvizsgálói jelentés csatolását keresztül pedig bemutatásra kerülnek a magyar pénzügyi számvitel főbb struktúrái is.

Prof. Dr. habil. LENTNER CSABA CSc.

a könyv szerzője

РОЗДІЛ 1. РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УГОРЩИНІ: РОЗВИТОК І СУЧАСНИЙ СТАН

Регулювання бухгалтерського обліку в Угорщині пройшло значний історичний шлях. За часів новітньої демократії регулювання обов'язкового ведення обліку, проведення інвентаризації та складання балансу здійснювалося відповідно до параграфу XXXVII Торгового закону 1875 року. Після Другої світової війни першим нормативним документом державного рівня, що регулював обов'язкове ведення обліку, складання звітності, була Постанова № 33 “Про порядок ведення бухгалтерського обліку” (1968 р.). На заміну Постанови, положення якої фіксували тільки правила ведення бухгалтерського обліку, введені в дію Закон “Про державні фінанси” № II від 1979 року і окремі розділи постанови Ради Міністрів 23/1979 (VI.28.), які регулювали питання виконання Закону. Така система регулювання, із суттєвими змінами, діяла до початку переходу до ринкової економіки (1992 р.) та до моменту набрання чинності нового Закону про бухгалтерський облік.

У період планової економіки (1947-1990 рр.) обов'язки суб'єктів господарювання щодо ведення бухгалтерського обліку, калькулювання собівартості, складання Балансу та Звіту про фінансові результати регулювались відповідно до постанови Уряду та вказівок Міністерства фінансів. Нормативність гарантували Загальний промисловий план рахунків, розроблений Державним комітетом з бухгалтерського обліку та Міністерством фінансів, й інші плани рахунків. Загальні плани рахунків забезпечували облік витрат за видами та за місцями виникнення. Зобов'язання щодо звітності знайшло своє відображення у балансових звітах, основними двома елементами яких були Баланс і Звіт про фінансові результати. Особливістю планової економіки було те, що суб'єкти господарювання відносилися до певних спеціалізованих відомств (органів влади), куди необхідно було подавати Оцінювальний звіт для затвердження. За методикою, характерною для східноєвропейських країн того періоду, положення щодо складання звітності розробляв Міністр фінансів разом з галузевими міністрами та Центральним Управлінням Статистики.

У системі соціалістичної планової економіки в Угорщині робили безліч спроб для послаблення жорстких економічних механізмів за допомогою ринкових елементів.

I. FEJEZET: A MAGYAR SZÁMVITELI SZABÁLYOZÁS TÖRTÉNELMI PÁLYÁJA ÉS ÚJ KIHÍVÁSAI

A számvitel szabályozása Magyarországon régi keletű. Az újkori demokráciák idejéig visszalapozva, az 1875. évi kereskedelmi törvény XXXVII. cikke írta elő a könyvviteli, a leltár- és mérlegkészítési kötelezettséget. A második világháború után az első magas szintű, a könyvviteli, a mérlegkészítési kötelezettséget szabályozó jogi forrás, a számvitel rendjéről szóló 1968. évi 33. törvényerejű rendelet volt. A csak számviteli szabályokat rögzítő törvényerejű rendelet helyébe az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény és annak végrehajtását szabályozó 23/1979 (VI.28.) Minisztertanácsi rendelet egy-egy fejezete lépett. Ez a szabályrendszer – ugyan számos szabálmódosítással – a politikai demokráciával is megerősített piacgazdasági átmenet elejéig, 1992-ig, az új számviteli törvény hatályba lépéséig érvényben is maradt.

A tervgazdasági rendszer időszakában (1947-1990) a gazdálkodó szervezetek könyvvezetési, önköltség-számítási, mérleg- és eredmény-kimutatáskészítési kötelezettségét alapvetően kormányhatározatok és a pénzügyminisztériumi utasítások szabályozták. A normativitást az Országos Számviteli Bizottság, majd a Pénzügyminisztérium által kiadott Általános Ipari Számlakeret és az ezek alapján ugyancsak a minisztérium által meghatározott számlakeretek szavatolták. Az általános számlakeretek a költségek költség-nemenkénti megfigyelését és a költséghely viselőkre való elszámolást biztosították. A beszámolási kötelezettség a mérlegbeszámolókon keresztül öltött testet, amelyek két fő eleme a mérleg- és az eredmény-kimutatás voltak. A tervgazdasági rendszer sajátjaként az egyes gazdasági szervezetek 1-1 szakirányító hatósághoz tartoztak, ahova egy értékelő jelentést is kellett küldeni jóváhagyás végett. A korszak kelet-európai országokra jellemző metodikájaként a mérlegbeszámolók összeállítására az ágazati miniszterek és a Központi Statisztikai Hivatal bevonásával a pénzügyminiszter fogalmazott meg előírásokat.

A szocialista tervgazdasági rendszerben Magyarországon számos kísérlet történt a kötött pályás gazdasági mechanizmusok piaci elemekkel történő vegyítésére.

Слід виділити економічну реформу 1955 року, пов'язану з перебуванням на посаді Прем'єр-міністра Імре Нодь, яка передувала революції 1956 року, та впровадженню нового економічного механізму у 1968 році, у період нової економічної ери. Такі спроби модернізації економіки не виправдали себе. Після останньої, починаючи з 1970-х років, внаслідок політичної реставрації відбулося відтворення попереднього стану економіки.

В результаті впровадження нового економічного механізму у 1968 році оприлюднено Постанову Міністерства фінансів № 18/1967. (XII.1.), яка встановлювала систему рахунків бухгалтерського обліку. Стали обов'язковими розробка підприємствами планів рахунків і правил калькулювання собівартості продукції. Використання цих правил і прийомів бухгалтерського обліку дали можливість визначати результати діяльності на рівні суб'єкта господарювання і надавати інформацію ідентичного змісту державним органам управління. Отримана таким чином бухгалтерська інформація забезпечувала органи влади даними для виконання плану розвитку народного господарства, для оцінки даних плану та планування державних податкових доходів. Звіт обов'язково реєструвався компетентними державними органами.

Угорську систему бухгалтерського обліку взагалі характеризувало деталізоване регулювання, що впливало з умов функціонування системи планової економіки того періоду. Бухгалтерські положення значною мірою відповідали вимогам податкової системи. Після Другої світової війни східно- та центральноєвропейські країни внаслідок того, що почали наслідувати радянську систему планової економіки, стали централізованими у регулюванні облікового механізму, що відповідно стало особливістю угорської системи. Необхідно зазначити, що внаслідок цього дані результатів діяльності угорського народного господарства та угорського підприємницького сектору стали доступними та зрозумілими як для галузевих Міністерств, так і для Державного Податкового Відомства, а також для управління підприємства. Ефективність функціонування внутрішньої і зовнішньої перевірки підприємства забезпечували обов'язкові бухгалтерські положення. В системі планової економіки кількість економічних злочинів та неправильних економічних рішень внаслідок недостатньої інформованості становила тільки незначну частку, чого не можна сказати про ринкову економіку кінця 1980-х років, коли правила ведення обліку стали більш ліберальними. Замість обов'язкових правил домінуючими стали бухгалтерські принципи, які дають можливість підприємству самому приймати рішення виходячи з своїх потреб.

Ezek közül kiemelendő az 1956-os forradalmat megelőző, Nagy Imre miniszterelnökségéhez köthető 1955. évi gazdasági reform, majd később egy másik vezetői érában az 1968. évi új gazdasági mechanizmus bevezetése. Ez a két gazdaságkorszerűsítési kísérlet azonban elvetélt, illetve az utóbbinál az 1970-es évektől egy politikai restauráció következtében jelentős gazdasági visszarendeződés is történt.

Az 1968. évi új gazdasági mechanizmussal a hatályba lépő 18/1967.(XII.1.) Pénzügyminisztériumi rendelet a könyvvitel rendjét szabályozó számlakereteket tett közzé. Ezek alapján a vállalati számlakeretek és az önköltség-számítási szabályzat elkészítése is kötelezővé vált. Ezek a beszámolási elemek alkalmasak voltak a gazdálkodó szintjén jelentkező eredmény megállapítására és az államigazgatási ellenőrzéshez is azonos tartalommal szolgáltatott információkat, amely így áttekinthetőbbé vált. Az így nyert számviteli információk adatokat szolgáltattak az irányító hatóságok részére a népgazdasági terv teljesítéséhez, a terv adatok értékeléséhez és az állami adóbevételek tervezettségéhez. A beszámolót az illetékes államigazgatási egységnél is letétbe kellett helyezni.

A magyar számviteli rendszert végül is a részletekbe menő szabályozás jellemezte, amely a korszak tervgazdasági rendszeréből adódott. A számviteli előírások igen nagymértékben igazodtak az adórendszer követelményeihez is. A II. világháborút követő kelet- és közép európai országok azáltal, hogy a szovjet tervgazdasági rendszer követői lettek a számviteli mechanizmusaikban is szabályozás, részletes előírás centrikusak lettek, amely értelemszerűen a magyar rendszernek is sajátossága lett. Szükséges azonban megjegyezni, hogy ennek következtében a magyar népgazdaság és a magyar vállalati szektor teljesítményadatai átláthatóak voltak, mind az irányító hatóságként működő ágazati minisztériumok, mind az állami adóhivatal, és a vállalatok vezetősége részéről egyaránt. A vállalatokon belüli és a vállalatok felett álló ellenőrzés hatékony működését a "kőbe vésett szabálynak" minősülő számviteli előírások szavatolták. A gazdasági jellegű bűncselekmények és a gazdasági alulinformáltságból származó hibás döntések száma töredéke volt a tervgazdasági rendszerben, mint az 1980-as évek végétől megnyíló piacgazdasági rendszerben, ahol a számviteli szabályok már igen nagymértékben liberalizáltakká váltak.

Почав розповсюджуватися ліберальний механізм регулювання бухгалтерського обліку, що призвело до великої кількості зловживань в новому економічному середовищі.

Починаючи з 1980-х років, як і в інших східноєвропейських країнах, вичерпалися внутрішні запаси ресурсів системи планової економіки. Все більш визначеною потребою стало функціонування виробництва відповідно до механізму ринкової економіки. В 1987 році банківська система стала дворівневою. Монополія Національного банку Угорщини, який виконував роль центрального банку і розпоряджався підприємницькою кредитною монополією, перейшла до новостворених комерційних банків. У 1988 році відбулася всеохоплююча податкова реформа. З'явився індивідуальний прибутковий податок.

Прийнято закон, який регулював інвестиції іноземців в угорську економіку, Конституція також забезпечувала свободу та рівноправність приватної і державної власності та захищала іноземних інвесторів. З'явилася приватна форма власності – підприємництво. Засновувалися товариства, прийнято Закон Про товариства. Гострі потреби угорської економіки у капіталі намагалися пом'якшити за допомогою кредитів Світового банку. Це призвело в свою чергу до підвищення впливу Світового банку в Угорщині. Вихід ринкових інструментів на передній план, вкладення та оборотність фінансового капіталу вимагали нового, іншого регулювання бухгалтерського обліку. Світовий банк і Міністерство фінансів Угорщини одночасно усвідомили це. Виникла необхідність у такому бухгалтерському законі, який відповідав би міжнародним бухгалтерським нормам, але і не нехтував угорськими особливостями. Зростання ролі приватної власності потребувало усунення централізованого регулювання, особливо на рівні бухгалтерського обліку. Виникла гостра потреба у відображенні достовірної, правдивої інформації про майновий, фінансовий, прибутковий, ліквідаційний стан підприємства, і не в останню чергу – у заснуванні незалежної аудиторської установи, яка б перевіряла та затверджувала складені підприємствами річні звіти. Новий Бухгалтерський закон № XVIII (1991 р.), який задовольняв всі ці вимоги, набув чинності 1 січня 1992 року. В цьому законі головним виступало вже не надання даних галузевим міністерствам, не задоволення інформаційних потреб держаних органів управління, а потреба у достовірній і правдивій інформації. Бухгалтерська інформація, отримана із застосуванням основних принципів обліку, відображається у річній звітності, яка є доступною для всіх учасників ринку, оскільки є обов'язковою її реєстрація у фірмовому суді.

A kötelező előírások helyett a vállalatok döntésétől függő számviteli elvek domináltak, és a liberális szabályozási mechanizmus teret hódított, amely a visszaélések egyik fő táptalajává vált.

Az 1980-as évektől, mint megannyi kelet-európai országban, a tervgazdasági rendszer belső erőforrás tartalékai kimerültek. Egyre határozottabb igény jelentkezett a termelés alapjainak piacgazdasági metodika szerinti működtetésére. 1987-ben kétszintűvé vált a bankrendszer. A központi bank szerepét betöltő és vállalati hitelezési monopóliummal rendelkező Magyar Nemzeti Bank vállalati hitelmonopóliuma új alapítású kereskedelmi bankokhoz került. 1988-ban egy átfogó adóreform került bevezetésre. Megjelent a személyi jövedelemadó.

A külföldiek magyarországi befektetéseit szabályozó törvény került elfogadásra, illetve az Alkotmány is szavatolta a magán- és állami tulajdon szabadságát, egyenjogúságát és védte a külföldiek magyarországi befektetéseit. Az állami vállalatok mellett lehetőség nyílt a magántőke vállalati szervezeti formában való megjelenésére. Gazdasági társaságok alakultak, elfogadták a társaságjogi törvényt. A magyar gazdaság akut tőkeigényén a világbanki hitelek próbáltak enyhíteni. Ezzel együtt járt, hogy a Világbank befolyása Magyarországon megemelkedett. A piaci elemek előtérbe kerülése, a pénztőke befektetése és megtérülése, annak nyomon követése, azonban egy más jellegű számviteli szabályozást igényelt. A Világbank és a magyar Pénzügyminisztérium talán egyidejűleg jutott el eddig a felismerésig. Egy olyan számviteli törvény kellett, amely igazodott a nemzetközileg kialakult számviteli normákhoz, de figyelembe vette a magyar sajátosságokat is. A magántulajdon szerepének növekedése és az átlátható pénzfolyamatok előtérbe kerülése a központi szabályozás kötöttségeinek feloldását igényelte, különösen a számviteli előírások szintjén. Markáns igény jelentkezett a vállalkozások vagyoni, pénzügyi, jövedelmi, likviditási helyzetéről egy megbízható, valós kép megjelenítésére. És nem utolsósorban határozott igény jelentkezett egy független könyvvizsgálói intézmény megjelenésére, amely a vállalkozás által elkészített éves beszámolót hitelesíti. A mindezen követelményeket kielégítő új számviteli törvény (1991. évi XVIII. Tv.) 1992. január 1-től vált hatályossá. Ebben a törvényben már nem az ágazati minisztériumok részére való adatszolgáltatás, nem az irányító országos hatóságok információs igényének kielégítése került az előtérbe, hanem a megbízható és valós összkép kialakításának igénye. A számviteli alapelvek alapján végzett évközi könyvvezetés az éves beszámolóban ölt testet, amely a piac szereplői előtt nyilvános, hiszen annak cégbírószági letétbe helyezése is kötelező.

Для задоволення внутрішніх потреб підприємств можливим є складання реальної калькуляційної собівартості при дотриманні основних принципів бухгалтерського обліку, але новий Закон, на відміну від практики планової економіки, уже фокусує увагу в першу чергу не на це.

Безсумнівно, що угорська економіка в 1990-х роках пройшла дуже інтенсивний ринково-економічний розвиток. Приватна власність, зокрема іноземна власність, отримала визначальну роль. Було засновано численну кількість комерційних банків. Успішною була участь Угорщини в міжнародних торговельних процесах і процесах руху капіталу. Країна стала східноєвропейським лідером ринково-економічного переходу. У 2004 році настала черга вступу до Європейського Союзу. Функціонування угорської економіки на міжнародному рівні, а також прагнення до європейської гармонізації вплинули на сферу регулювання бухгалтерського обліку. Так, після значних і численних коригувань Закону про бухгалтерський облік № XVIII 1991 року, у 2000 році Парламент країни прийняв новий Закон про бухгалтерський облік.

Сутністю Закону № С 2000 року, який набув чинності у 2001 році, є те, що детальні правила, методи, способи, які відносяться до законодавчого регулювання, які необхідні для складання достовірної та правдивої загальної картини, потрібно зафіксувати у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Повторне віднесення на передній план детальніших елементів регулювання призвело до закріплення облікової практики, необхідною для дотримання економічної дисципліни, для розробки надійної та достовірної картини.

Історичний ракурс міжнародної площини підтверджує, що центри виникнення і розвитку бухгалтерського обліку визначилися у тих областях, де був значний розвиток торгівлі та економіки. Подвійна бухгалтерія, покликана спостерігати за господарською діяльністю, виникла на італійських землях, які вели квітучу комерцію, і пов'язана з іменем Луки Пачолі (1494). Протилежну теорію рахунків Шмаленбаха можна віднести до періоду перших десятиліть 1900-х років – періоду монополізації промислового виробництва і розширення економічних відносин. Пізніше внаслідок світових економічних криз і появи інфляції виникло питання оцінки окремого елементу власності, що розглядалося з різних ракурсів. Так, крім ціни споживання з'явилася ринкова ціна та ціна постачання. З'ясувалося також, що, відповідно до різних поглядів, визначення ціни веде до різної вартості майна та результатів.

A vállalkozások belső igényének megfelelően egy reális önköltség-számítás is elvégezhető a számviteli törvény alapelveinek betartásán keresztül, azonban az új törvény – a tervgazdasági gyakorlattal ellentétben – már nem erre fókuszál elsődlegesen.

Kétségtelen, hogy a magyar gazdaság az 1990-es években egy nagyon intenzív piacgazdasági átmenetet hajtott végre. A magántulajdon, ezen belül a külföldi tulajdon meghatározó szerepre tett szert. Számos kereskedelmi bank alakult. A magyar gazdaság nemzetközi kereskedelembe- és tőkemozgási folyamatokba való bekapcsolódása sikeres volt. A piacgazdasági átmenet kelet- közép európai éllavasává vált az ország. 2004-ben Magyarország Európai Unióba történő csatlakozására is sor került. A magyar gazdaság működésének nemzetközi síkra kerülése, illetve az európai uniós jogharmonizációs törekvések azonban a számvitel szabályozásának területére is kihatottak. Így a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény folyamatos korrekciói után, 2000-ben egy új számviteli törvényt fogadott el a Parlament.

A 2000. évi C. törvény, amely 2001-től hatályos, lényege, hogy a törvényi előírásokhoz kapcsolódó részletes szabályokat, módszereket, eljárásokat, amelyek a megbízható és valós összkép kialakításához szükségesek, nemzeti számviteli standardokba kell foglalni. A részletesebb szabályozási elemek ismételt előtérbe kerülése, azonban remélhetőleg a gazdálkodási fegyelmet, a megbízható, valós összkép kialakításához szükséges könyvvézetési gyakorlat megszilárdulását is serkenti.

Amennyiben nemzetközi síkban egy történeti visszatekintést teszünk, igazolható, hogy a számvitel kialakulása és fejlődésének központjai azokban a térségekben alakult ki, ahol a kereskedelem és a gazdasági fejlődés erős volt, amely térség a világ élvonalába került. A kereskedelmi tevékenység nyomon követésére hivatott kettős könyvvitel így a virágzó kereskedelmet folytató olasz-földön alakult ki és Pacioli (1494) nevéhez kapcsolható. Schmalenbach az ellentétes négyszámlasoros számlaelmélete az 1900-as évek első évtizedeiben az ipari termelés monopolizálódása és a gazdasági kapcsolatok számának megsokszorozódásának idejére tehető. Később a világgazdasági válságok és egyidejűleg az infláció feltűnésével felmerült, hogy egy adott vagyonelemet attól függően, hogy milyen szempontból nézzük, különféle módon értékelhetünk. Így a bekerülési ár mellett megjelent piaci ár és az utánpótlási ár. Kiderült az is, hogy a különböző nézőpont szerinti árak más-más vagyonértékhez és eredményhez vezetnek.

З другої половини XX століття розширення міжнародних відносин, захоплення ринку мультинаціональними підприємствами обґрунтували потребу вдосконалення спостереження за змінами у структурі власності, розширення можливостей співставлення річних звітів і підвищення ролі міжнародних стандартів. Підтверджується, що економічне зростання та напрями розвитку призвели до удосконалення методів розрахунків. В Угорщині, як уже зазначалося, черга до законодавчого регулювання бухгалтерських розрахунків дійшла на початку промислової капіталізації і зосередження в сільському господарстві основного капіталу у другій половині XIX століття.

У наш час, внаслідок остаточного вливання угорської національної економіки в міжнародний кругообіг, з'являються різні потреби щодо спостереження за економічною діяльністю, щодо складання бухгалтерських звітів, щодо змісту даних, комунікативних форм, які законодавчо постійно регулюються. Бухгалтерська діяльність, бухгалтерське регулювання слідує за економічними процесами, відповідає найбільш досконалому відображенню економічних процесів і результатів.

Безперервний розвиток суспільних, економічних відносин, зростання ролі міжнародних підприємств, швидкий розвиток інформаційних технологій призвели до нових викликів вдосконалення регулювання бухгалтерського обліку. Гармонізація національних правил і міжнародних принципів також безперервна.

Найважливішою сферою вдосконалення угорського регулювання бухгалтерського обліку, як зазначає проф. Боріц Режо, є визнання і оцінка елементів майна. Очевидно, що оцінюватися може тільки те майно, яке має вартість.

Проблема полягає в тому, що і як оцінювати. За споживчою ціною чи поточною вартістю? Це коло питань необхідно жорсткіше регулювати. На даний момент законодавче регулювання використовує тільки категорію "надійним методом". Але очевидно, що система інтересів суб'єкта, який складає звіти, виходить на перший план, що призведе до викривлення правдивої, достовірної загальної економічної картини. Цього можна уникнути, розробивши на науковому рівні методику оцінки за надійним методом, а потім однозначно відобразивши її у законодавстві.

Як новий виклик з'являється концепція збереження капіталу. Саме ця концепція вирішує, яка модель бухгалтерського обліку буде функціонувати і як впливає зміна майна на результати.

A XX. század második felétől a gazdálkodók közötti nemzetközi kapcsolatok kiszélesedése, a multinacionális vállalatok térnyerése indokolta a vagyonváltozások nyomon követésének tökéletesítését, az éves beszámolók kommunikálási lehetőségeinek kiszélesítését és a nemzetközi standardok fokozódó szerepét. Igazolható, hogy a gazdasági növekedés és a fejlődési áramlatok iránya indokolta, sőt kikényszerítette az elszámolási módozatok tökéletesedését, folyamatos továbbfejlesztését. Magyarországon is, mint bemutatásra került, a számviteli elszámolások törvényi szabályozására az ipari kapitalizáció, és a mezőgazdaság tőkés alapokra szervezésének kezdetén a XIX. század második felében került sor.

Később, a tervgazdasági rendszer, majd a piacgazdasági alapokra történő gazdaságát szervezés időszakában, napjainkban, pedig a magyar nemzetgazdaság nemzetközi vérkeringésbe történő végleges bekapcsolásának kezdetétől a gazdasági tevékenység nyomon követésére, a számviteli beszámolók elkészítésére, adattartalmára, kommunikációs formájára más-más igény jelentkezik, amelyet a törvényi szabályozás folyamatosan lekövet. A számviteli tevékenység, a számviteli szabályozás nyomon követi a gazdálkodási folyamatokat, igazodik a gazdasági folyamatok és eredmények minél tökéletesebb megjelenítési igényéhez. A társadalmi-, gazdasági viszonyok folyamatos fejlődése, a nemzetközi nagyvállalatok fokozódó szerepe, az informatika gyors ütemű fejlődése újabb és újabb kihívásokat támaszt a számviteli szabályozás tökéletesítéséhez. A nemzeti számviteli szabályok összehangolása a nemzetközi irányokkal is folyamatos.

A magyar számviteli szabályozás legfontosabb fejlesztési területei – Baricz Rezső professzor tudományos kutatásai alapján – a vagyonelemek számbavétele és értékelése köré csoportosulnak. Az nyilvánvaló, hogy csak az értékkel bíró jóságok értékelhetők.

A kérdés, a probléma viszont arra irányul, hogy hogyan. Bekerülési áron vagy jelenértéken? Ennek kérdéskörét szigorúbban kell meghatározni. A törvényi szabályozás jelenleg csak a “megbízható módon” kategóriát használja. Azonban nyilvánvaló, hogy a beszámolót készítő érdekmechanizmusai így előtérbe kerülhetnek, amely magában hordozhatja a valós, hiteles gazdasági összkép torzulását. Elkerülendő, a biztos módon történő értékelés értékelési módszertanát tudományosan is ki kell dolgozni, majd a szabályozásban egyértelműen megjeleníteni.

Újabb kihívásként jelentkeznek a tőkemegtartási koncepció értelmezése. Maguk a tőkemegtartási koncepciók döntenek el, hogy milyen számviteli modell kerül működtetésre és abban milyenek a vagyonváltozás hatásai az időszak eredményeként.

В останні роки концепції збереження капіталу доповнювалися фізичними концепціями збереження капіталу, що не є проблемою, але точне трактування, гомогенні принципи оцінки ще не розроблені. Доти, доки це не здійсниться, складове, часове і просторове порівняння вони не можуть коректно використовуватися.

Проблеми виникають також при виявленні майна та майнових змін, а також їх впливу на результати діяльності, при складанні Балансу, Звіту про фінансові результати і Звіту про грошові кошти для комунікативних цілей. Потрібні такі зміни, які б призвели до розробки прозорої картини для оцінки діяльності суб'єкта господарювання і з урахуванням його зв'язків.

У Звіті про фінансові результати виникає потреба щодо уточнення вартісних категорій і введення нових статей. З точки зору Звіту про грошові кошти необхідно з'ясувати як виглядає здатність суб'єкта господарювання до виробітку та збереження грошових коштів під час функціонування, інвестування та фінансування. Необхідно дати відповідь і на питання, при яких обставинах виникли надлишок або недостача грошових коштів під час господарської діяльності, і яке внутрішнє і зовнішнє джерело їх фінансування.

У зв'язку з подальшим удосконаленням регулювання бухгалтерського обліку виникла потреба у представленні зв'язків підприємства з навколишнім середовищем та соціальним становищем, оцінці господарської діяльності з точки зору охорони навколишнього середовища. В епоху постійного розвитку все більш чітко вимальовується важливість такої господарської діяльності, яка свідомо використовує навколишнє середовище.

Слід зазначити, що у випадку вдосконалення будь-якого питання науково-методичне обґрунтування повинне випереджати законодавчі зміни. Потрібно також забезпечити такі умови, коли при зміні регулювання бухгалтерського обліку особи, які мають більшу можливість реалізації інтересів, не підпали під односторонній вплив, тобто зміни в бухгалтерському обліку повинні враховувати інтереси всіх зацікавлених осіб.

Необхідно рахуватися з подальшою інтернаціоналізацією угорської економіки, яка призведе до постійного перегляду правил бухгалтерського обліку.

Але не можна прагнути до виключно єдиного світового регулювання бухгалтерського обліку, адже угорські стандарти повинні залишитися, відображаючи вітчизняні особливості. Все це можливо здійснити тільки за допомогою результативної вітчизняної та міжнародної кооперації і безперервного консультування.

Az elmúlt években a tőkemegtartási koncepciók a fizikai tőkemegtartási koncepcióval egészültek ki, ami önmagában nem probléma, ám a pontos értelmezés, a homogén értékelési elvek még kidolgozatlanok. Mindaddig, míg ez nem valósul meg, a mutatószámok alapján végezhető szerkezeti-, idő- és térbeli összehasonlítások korrekt módon nem érvényesülhetnek.

Kihívások jelentkezhetnek a vagyon és vagyonváltozások és hatásaik tartalmi azonosítására és a kommunikációt szolgáló mérleg, eredmény-kimutatás és cash-flow kimutatás tagolási rendszerére is. Olyan változásokra van szükség, amely a szervezet működésének megítélésére szolgáló tiszta kép kialakítását szolgálja és figyelembe veszi annak kapcsolatait is.

Az eredmény-kimutatásban az értékkategóriák tisztázására és új tételek bevezetésére lehet igény. A cash-flow kimutatás tekintetében világossá kell tenni, hogy a működés, a befektetés és a finanszírozás során miként alakul a gazdálkodó pénztermelő és megtartó képessége. Választ kell adni arra is, hogy a gazdálkodás során megtermelt pénztöbblet vagy pénzhiány milyen pénzfelhasználás mellett valósult meg és ennek milyen a belső- és külső finanszírozási összetétele.

A számvitel szabályozás továbbfejlesztése kapcsán felmerül még a környezettel és a szociális helyzettel való vállalati kapcsolódások bemutatása, a gazdasági tevékenység környezetvédelmi szempontok szerinti értékelésének fontossága is. A fenntartható fejlődés korszakában egyre határozottabban jelenik meg a vállalati környezettudatos gazdasági tevékenységre való igény, elvárás, amely társadalmi igényt, az annak való megfelelést, a vállalkozói tevékenységben és éves számviteli beszámolóiban is igazolni kell.

A további szabályozás változások tekintetében lényeges, hogy a tudományos – módszertani alapozás minden esetben előzze meg a törvényi, szabályozási változásokat. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a számviteli szabályok változásánál a magasabb érdekérvényesítő képességgel rendelkezők ne kerüljenek egyoldalú befolyásoló pozícióba, tehát a számviteli változások valamennyi érdekhardozó igényeire legyenek figyelemmel.

A magyar gazdaság további nemzetköziesedésével lehet számolni, amely a számviteli szabályok folyamatos korrekcióját fogja eredményezni.

Nem törekedhetünk azonban a számviteli szabályok egy és kizárólagos világméretű szabályozására, hiszen a magyar számviteli standardoknak is meg kell maradni, figyelembe véve a hazai sajátosságokat. Mindezek csak eredményes hazai és nemzetközi kooperációval, folyamatos konzultációval valósíthatóak meg.

Першочерговою інтеграційною метою угорської національної економіки є Європейський Союз. У відносинах угорських підприємств визначальним є присутність товариств та фінансових установ Європейського Союзу. Водночас економічні та соціальні проблеми, які з'являються на рівні ЄС, а останнім часом і європейський економічний шок, викликаний кризою вторинного американського іпотечного ринку, завчасно звужують значення експортних операцій угорських підприємств. Аналізуючи сучасну економічну ситуацію можна визначити, що Лісабонська стратегія ЄС, відповідно до якої до 2010 року Європейський Союз стане найрозвиненішим регіоном світової економіки, залишається тільки мрією. Західноєвропейське і, в останній час, східноєвропейське розповсюдження американських підприємств все більше обґрунтовує використання американізованих правил бухгалтерського обліку в угорській методиці ведення обліку і складання звітності. Так, при розробці облікових політик і стандартів Європейський Союз повинен враховувати міжнародні та американські аспекти, навіть звертати увагу на наростаючу наявність далекосхідних, російських та українських товариств із значним капіталом на угорських ринках і на характер інформаційних потреб щодо бухгалтерського обліку.

Так, елементарно виникає потреба в подальшій гармонізації та консультації. В угорській обліковій політиці зміни стають постійними у наступних періодах також. Розробникам угорської Облікової політики потрібно дати новий вимір не тільки у західних співвідношеннях, а й східноєвропейських зв'язках.

Після короткого огляду регулювання бухгалтерського обліку проаналізуємо по пунктах ті питання, які характерні для угорської практики ведення обліку та складання звітності.

A magyar nemzetgazdaság elsőrendű integrációs célpontja az Európai Unió. A magyar vállalatok kapcsolataiban az Európai Unióból érkező társaságok és pénzintézetek jelenléte a meghatározó. Ugyanakkor az EU szintjén jelentkező gazdasági és szociális problémák, újabban, pedig a másodlagos amerikai jelzálogpiaci válság okozta európai gazdasági sokk a magyar vállalatok exportpiaci működését eleve beszűkíti. Hosszabb fejlődési pályát vizsgálva mára már megállapítható, hogy az EU Lisszaboni stratégiája, mely szerint 2010-re az Európai Unió a világ gazdaság legfejlettebb régiójává válna, csak álom marad. Az amerikai vállalatok nyugat-európai és az utóbbi időben fokozódó kelet-európai terjeszkedése viszont egyre jobban indokolja az amerikai szemléletű számviteli szabályok érvényesülését is a magyar könyvvézetési és beszámoló készítési eljárásokban. Így a számviteli politikák, és standardok fejlődésében az Európai Uniónak egyre inkább át kell venni a nemzetközi és az amerikai szempontokat, sőt figyelemmel kell lenni a távol-keleti, orosz és ukrán tőkeerős társaságok magyar piacon történő egyre fokozódó jelenlétére és számviteli információs igényének jellegére is.

Így elemei erővel merül fel a további harmonizációs és konzultációs igény. A magyar számviteli politikában így a változás lesz az állandó elem az előttünk álló időszakban is. A magyar számviteli politikákat alakítók közötti együttműködésnek nemcsak nyugati relációban, hanem kelet-európai viszonylatban is új dimenziókat kell adni.

A rövid számvitel-szabályozási áttekintést követően tételesen vizsgáljuk meg azokat a területeket, amelyek a magyar könyvvézetési és beszámolósi gyakorlat jellemzői.

РОЗДІЛ 2. ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Основні правила бухгалтерського обліку та аудиту зафіксовані у діючому законодавстві: у Законі “Про систему бухгалтерського обліку” № С 2000 року, у Законі “Про аудиторську діяльність, про Угорську Аудиторську Палату” № LXXV 2007 року, і у Законі “Про господарські товариства” № IV 2006 року.

Відповідно до Закону “Про систему бухгалтерського обліку”:

1. суб'єкт господарювання: підприємства, органи державного регулювання, інші організації, Угорський Національний Банк, а також медичні, соціальні та освітні організації, створенні ними, фізичними особами.

2. підприємство: суб'єкти господарювання, які ведуть виробничу діяльність чи надають послуги (в подальшому: підприємницька діяльність) від свого імені та на свій ризик з метою отримання прибутку та майна, включаючи кредитні установи, фінансові підприємства, інвестиційні підприємства і страхові підприємства, а також неприбуткові господарські товариства, об'єднання, соціальні кооперативи, шкільні кооперативи, європейські господарські об'єднання, європейські акціонерні товариства, європейські кооперативи, водне господарство, лісове господарство, угорські філії іноземних підприємств, якщо вони не перераховані у пункті 3. і 4.

3. органи державного управління: органи, які Закон “Про державний бюджет” визнає такими.

4. інші організації:

- a) житловий кооператив;
- b) кооперативний будинок;
- c) соціальні організації, кооперація захисту прав робітників;
- d) церковні юридичні особи;
- e) фонди, включаючи громадські фонди;
- f) адвокатська контора, брокерські контори, нотаріальні контори;
- g) комунальні товариства;
- h) водне комунальне господарство;
- i) інвестиційний фонд, інші фонди;
- j) біржа, організації, які ведуть розрахункову діяльність;
- k) приватна обов'язкова пенсійна каса;
- l) добровільна пенсійна каса;
- m) добровільна взаємна медична каса та каса взаємодопомоги;

II. FEJEZET: A GAZDÁLKODÓ ÉS A VÁLLALKOZÁS FOGALMA, CSOPORTOSÍTÁSUK

A számvittel kapcsolatos legalapvetőbb szabályokat a jelenleg hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben, a könyvvizsgálatról szóló 2007. évi LXXV. Törvényben, és a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvényben találhatjuk.

A számviteli törvény szerinti metodikával néhány alapfogalom tisztázása elengedhetetlen:

1. gazdálkodó: a vállalkozó, az államháztartás szervezetei, az egyéb szervezet, a Magyar Nemzeti Bank, továbbá az általuk, illetve a természetes személy által alapított egészségügyi, szociális és oktatási intézmény;

2. vállalkozó: minden olyan gazdálkodó, amely a saját nevében és kockázatára nyereség- és vagyonszerzés céljából üzletszerűen, ellenérték fejében termelő vagy szolgáltató tevékenységet (a továbbiakban: vállalkozási tevékenység) végez, ideértve a hitelintézetet, a pénzügyi vállalkozást, a befektetési vállalkozást és a biztosítóintézetet is, továbbá a nonprofit gazdasági társaság, az egyesülés, a szociális szövetkezet, az iskolaszövetkezet, az európai gazdasági egyesülés, az európai részvénytársaság, az európai szövetkezet, a víztársulat, az erdő-birtokossági társulat, a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, amennyiben nem tartozik a 3. és 4. pontban felsoroltak közé;

3. államháztartás szervezetei: azok a szervezetek, amelyeket az államháztartási törvény alapján az államháztartás működési rendjéről szóló jogszabály ilyenek minősít;

4. egyéb szervezet:

- a) a lakásszövetkezet,
- b) a társasház,
- c) a társadalmi szervezet, a köztestület,
- d) az egyházi jogi személy,
- e) az alapítvány, ideértve a közalapítványt is,
- f) az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivő iroda, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda,
- g) a közhasznú társaság,
- h) a víziközmű társulat,
- i) a befektetési alap, az egyéb alapok,
- j) a tőzsde, az elszámolóházi tevékenységet végző szervezet,
- k) a magánnyugdíjpénztár,
- l) az önkéntes nyugdíjpénztár,
- m) az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztár,

- п) товарний склад, товарна база;
- о) інші організації, які є юридичними особами, що регулюються іншими законодавчими актами.

Дія Закону “Про систему бухгалтерського обліку” розповсюджується на організації, які здійснюють господарську діяльність. Господарське товариство може бути створене тільки у формах передбачених Законом “Про господарські товариства” від 2006 року № IV.

Кожне господарське товариство має власну назву, має право заключати договори, подавати позови до суду тощо. Відповідно до Закону окремі види господарської діяльності можуть вести тільки суб’єкти господарювання визначеної форми. Господарські товариства мають право засновувати іноземні та вітчизняні фізичні і юридичні особи, а також господарські товариства спільної підприємницької діяльності, крім того вони можуть вступати у діюче товариство як учасники, придбавати частку (акції) в іншому товаристві. Наступною умовою законодавства є те, що для заснування господарського товариства, крім товариств з обмеженою відповідальністю і акціонерних товариств, необхідно хоча б два засновники. Також господарське товариство може утворюватися внаслідок перетворення (зміни форми товариства, злиття і реорганізації). Міжнародний договір про участь іноземців у господарських товариствах може передбачати інші умови, які відрізняються від зазначених у Законі “Про господарські товариства”.

В Угорщині Закон “Про господарські товариства” виділяє наступні види господарських товариств: повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство (табл. 1).

Таблиця 1. Види господарських товариств в Угорщині

<i>Господарське товариства</i>	<i>Характеристика</i>
Повне товариство	господарське товариство, учасниками якого можуть бути тільки фізичні особи, які при необмеженій і загальній відповідальності ведуть спільну господарську діяльність і надають у розпорядження товариству необхідне для цього майно
Командитне товариство	господарське товариство, у якому для здійснення спільної господарської діяльності учасники беруть на себе відповідальність так, щоб відповідальність хоча б одного учасника була необмеженою. Такого учасника називають внутрішнім учасником. Товариство крім внутрішнього має мати хоча б одного зовнішнього учасника. Зовнішній учасник практично тільки інвестор (вкладник) майна, відповідає за заборгованість товариства тільки у розмірі внесеного майна
Товариство з обмеженою відповідальністю	господарське товариство, яке має статутний капітал, що формується за рахунок наперед визначених внесків учасників. Учасники несуть відповідальність тільки у межах розміру внеску, за заборгованість вони відповідальності не несуть. Мінімальний розмір статутного капіталу – 3 млн. форинтів
Акціонерне товариство	господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і відповідальність акціонер несе тільки в межах вартості придбаних акцій. За зобов’язання акціонерного товариства акціонер не відповідає. Статутний капітал повинен становити не менше 20 млн. форинтів

- n) a közraktár,
- o) külön jogszabályban meghatározott, jogi személynek minősülő egyéb szervezet.

A számviteli törvény hatálya alapvetően a gazdálkodást folytató szervezetekre terjed ki. Gazdasági társaság csak a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvényben szabályozott formában alapítható.

Valamennyi gazdasági társaság cégnévvel rendelkezik, jogképes, így cégneve alatt jogokat szerezhet, és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető. Törvény írhatja elő, hogy egyes gazdasági tevékenységek csak meghatározott gazdasági társasági formában végezhetők. Gazdasági társaságot üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására külföldi és belföldi természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok alapíthatnak, működő társaságba tagként beléphetnek, társasági részesedést (részvényt) szerezhetnek. További törvényi előírás, hogy gazdasági társaság alapításához – a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság kivételével – legalább két tag szükséges, sőt gazdasági társaság átalakulással (társasági formaváltással, egyesüléssel és szétválással – is létrehozható. Nemzetközi szerződés a külföldiek gazdasági társaságban való részvételére a társaságjogi törvénytől eltérő szabályokat is megállapíthat.

A 2006. évi IV. törvénynek a gazdasági társaságokról megfelelően Magyarországon a következő gazdasági társaságok alapíthatóak: közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság (1. sz. táblázat).

1. sz. táblázat. A gazdasági társaságok formái Magyarországon

<i>Gazdasági társaság</i>	<i>Meghatározás</i>
Közkereseti társaság (Kkt.)	A közkereseti társaság olyan nem jogi személyiségű gazdasági társaság, amelyben a tagok csak természetes személyek lehetnek, akik korlátlan és egyetemleges felelősség mellett közös gazdasági tevékenységet folytatnak és az ehhez szükséges vagyont a társaság rendelkezésére bocsátják.
Betéti társaság (Bt.)	A betéti társaság olyan jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, melyben a tagok közös gazdasági tevékenység folytatására vállalnak kötelezettséget úgy, hogy legalább egy tag felelőssége korlátlan. Az ilyen tagot a társaság beltagnak nevezik. A társaságnak a beltagon kívül legalább egy kültagnak kell, hogy legyen. A kültag gyakorlatilag csak vagyoni befektető, a társaság tartozásaiért csupán csak a bevitt vagyonáig felel.
Korlátolt felelősségű társaság (Kft.)	A korlátolt felelősségű társaság a tagok előre meghatározott összegű törzsbetéteiből álló törzstőkével alakuló gazdasági társaság, amelynél a társasággal szemben a tagok kötelezettsége csak a társasági szerződésben vállalt vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki, a társaság tartozásaiért a tagok nem felelnek. A társaság törzstőkéjének minimális összege 3 millió forint.
Részvénytársaság (Rt.)	A részvénytársaság olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott számú és névértékből álló alaptőkével alakul, és amelynél a részvényes kötelezettsége a részvénytársasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki. A részvénytársaság kötelezettségeiért a részvényes nem felel. Az Rt. részvényesek vagyoni hozzájárulásából keletkező alaptőkéje nem lehet kevesebb 20 millió forintnál.

Чинне законодавство дає змогу учасникам самостійно обирати організаційно-правову форму створюваного підприємства. Господарські товариства є юридичними особами. Однак в угорському законодавстві існує поняття господарського товариства без створення юридичної особи. Такими можуть бути повне та командитне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю та акціонерне товариство завжди є юридичними особами.

A hatályos jogrendszer lehetőséget ad a befektetőknek, tulajdonosoknak kiválasztani a vállalkozásuk formáját. A gazdasági társaságok jogi személyiségű gazdalkodó. Viszont a magyar jogrendszerben meghatározást kap a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság is. Ilyen lehet a közkereseti társaság és a betéti társaság. A korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság csak jogi személyiség lehet.

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

В Угорщині бухгалтерська та аудиторська діяльність регулюються чітко встановленими правилами. Визнання, оцінка бухгалтерської професії значні. Це підтверджує необхідність високих етичних та професійних вимог до осіб, які працюють у сфері бухгалтерського обліку. Підприємницький та державний сектор очікує, що особи, які мають право на здійснення бухгалтерської діяльності, свої функції виконують достовірно та правильно.

Необхідністю функціонування ринкової економіки є доступність для учасників ринку, в інтересах обґрунтування їх рішень, об'єктивної інформації про майновий, фінансовий та прибутковий стан як підприємств, так і неприбуткових організацій, а також інших організацій, які здійснюють господарську діяльність. Відповідно, необхідним є єдине, обов'язкове для всіх регулювання.

Закон “Про систему бухгалтерського обліку” закріплює правила, які узгоджені з основними принципами бухгалтерського обліку Європейського Співтовариства, враховують міжнародні принципи бухгалтерського обліку, на основі яких забезпечується надання правдивої та дійсної загальної картини про прибутковість суб'єкта господарювання, про майновий стан, про формування майна, про фінансовий стан та плани на майбутнє.

Закон Про бухгалтерський облік визначає обов'язковість складання звітності та ведення обліку суб'єктами господарювання, дотримання принципів ведення бухгалтерських книг, а також вимоги до оприлюднення, реєстрації та аудиторської перевірки звітності.

Дія Закону “Про систему бухгалтерського обліку” поширюється на всіх учасників ринку, про функціонування яких потребують інформації інші учасники народного господарства, так, дія Закону поширюється на суб'єкти господарювання.

У той же час дія Закону не поширюється на приватного підприємця, навіть у тому випадку, якщо він зареєстрований як приватне підприємство у фірмовому суді, громадські юридичні товариства, будівельні спілки, а також угорські торговельні представництва іноземних підприємств.

Також Закон “Про систему бухгалтерського обліку” не поширюється на господарські товариства без створення юридичної особи (повні товариства та командитні товариства), які ведуть бухгалтерський облік у звітному

III. FEJEZET: A SZÁMVITEL ÉS A KÖNYVVIZSGÁLAT JOGI SZABÁLYOZÁSA

Magyarországon a számviteli és könyvvizsgálói tevékenység végzésének egzakt szabályai vannak. A számviteli szakma megbecsülése jelentős. Ez fokozott és folyamatos etikai és szakmai követelményeket támaszt a könyvviteli területeken dolgozókkal szemben. Az üzleti és az állami szektor elvárja, hogy a könyvvezetési és beszámolási tevékenységet végző szakemberek hiteles, megbízható tevékenységet végezzenek.

A piacgazdaság működéséhez nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára hozzáférhetően, döntéseik megalapozása érdekében mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre. Mindezek alapján szükség van egy egységes, mindenki számára kötelező szabályozásra.

A számviteli törvény olyan számviteli szabályokat rögzít, amelyek összhangban állnak az Európai Közösségnek a számvitelre vonatkozó irányelveivel, figyelemmel vannak a nemzetközi számviteli elvekre, és amelyek alapján megbízható és valós összképet biztosító tájékoztatás nyújtható a gazdálkodók jövedelemtermelő képességéről, vagyonáról, vagyonának alakulásáról, pénzügyi helyzetéről és jövőbeli terveiről.

A számviteli törvény meghatározza a hatálya alá tartozók beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét, a beszámoló összeállítását, a könyvek vezetése során érvényesítendő elveket, az azokra épített szabályokat, valamint a nyilvánossághozatalra, a közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeket.

A számviteli törvény hatálya kiterjed a gazdaság minden olyan résztvevőjére, amelynek működéséről a nemzetgazdaság más szereplői tájékoztatást igényelnek, így a törvény hatálya alá tartozik a gazdálkodó.

Ugyanakkor a számviteli törvény hatálya nem terjed ki az egyéni vállalkozóra, akkor sem, ha egyéni cédként a cégbíróságon bejegyezték, a polgári jogi társaságra, az építőközösségre, továbbá a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi kereskedelmi képviselőjére.

Ugyancsak nem terjed ki a számviteli törvény arra a jogi személyiségre, amely az üzleti életben gazdasági társaságra (közkereseti társaság, betéti társaság), amely az üzleti életben

(податковому) році відповідно до Закону “Про спрощений підприємницький податок”.

Господарське товариство без створення юридичної особи, яке не відповідає вимогам Закону “Про спрощений підприємницький податок”, повинне виконувати вимоги Закону “Про систему бухгалтерського обліку” з того дня, з якого на нього не поширюється дія Закону “Про спрощений підприємницький податок”.

Тісний робочий зв'язок з бухгалтерами підтримують аудитори. **Метою аудиту** є визначення відповідності складених підприємствами річних звітів, спрощених річних звітів, а також зведених (консолідованих) річних звітів за звітний період положенням закону, і достовірності та дійсності інформації про майновий та фінансовий стан суб'єкта господарювання, про результати діяльності. Під час аудиту необхідно перевірити відповідність та зв'язок даних річних звітів, зведених (консолідованих) річних звітів і підприємницьких звітів. Аудит є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, які ведуть бухгалтерський облік з використанням подвійного запису. У всіх випадках, коли аудит не є обов'язковим відповідно до положень Закону чи інших нормативних актів, підприємство самостійно вирішує чи доручить аудитору перевірку своїх звітів.

Аудит не є обов'язковим, якщо виконуються наступна умова – валова виручка за попередні два звітні періоди в середньому не перевищувала 50 млн. форинтів.

Але аудит є обов'язковим навіть при виконанні вищезазначених умов у наступних випадках: 1) для підприємств, які ведуть облік із застосуванням подвійного запису, для якого аудит передбачений нормативними актами; 2) для ощадних кооперативів; 3) для консолідованих підприємств; 4) для угорських філій іноземних підприємств.

Якщо відповідно до положень Закону “Про систему бухгалтерського обліку” для суб'єкта господарювання аудит є обов'язковим, тоді головний орган підприємства повинен вибрати зареєстрованого аудитора чи аудиторську фірму до дати балансу для перевірки річних чи спрощених річних звітів, складених за звітний період, для визначення правдивості та законності наведеної у них інформації.

Для аудиторської перевірки можна вибрати аудитора-члена Угорської Аудиторської Палати (далі – УАП) або аудиторську фірму, яка зареєстрована у реєстрі УАП. Для обов'язкової перевірки зведеної (консолідованої) звітності зареєстрованого аудитора, аудиторську фірму обирають власники

(az adóévben) nyilvántartásait az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény előírásai szerint vezeti.

Az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvényben előírt feltételeknek meg nem felelő jogi személyiség nélküli gazdasági társaság attól a naptól köteles a számviteli törvény előírásait alkalmazni, amely naptól nem tartozik az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény hatálya alá.

A könyvvézetési és beszámolót készítőkkal szoros munkakapcsolatot ápol a könyvvizsgáló. **A könyvvizsgálat célja** annak megállapítása, hogy a vállalkozó által az üzleti évről készített éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, továbbá az összevont (konszolidált) éves beszámoló e törvény előírásai szerint készült, és ennek megfelelően megbízható és valós képet ad a vállalkozó vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről. A könyvvizsgálat során ellenőrizni kell az éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló és a kapcsolódó üzleti jelentés adatainak összhangját, kapcsolatát is. **Kötelező a könyvvizsgálat** minden kettős könyvvitelt vezető vállalkozónál. Minden olyan esetben, amikor a könyvvizsgálat e törvény vagy más jogszabály előírásai szerint nem kötelező, a vállalkozó dönthet arról, hogy a beszámoló felülvizsgálatával könyvvizsgálót bíz meg.

Nem kötelező a könyvvizsgálat, ha az alábbi két feltétel együttesen teljesül: az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétele nem haladta meg a 50 millió forintot.

A könyvvizsgálat azonban a fenti enyhítő feltételek esetén is kötelező az alábbi esetekben: 1) az a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó, ahol a könyvvizsgálatot jogszabály írja elő, 2) a takarékszövetkezet, 3) a konszolidálásba bevont vállalkozás, 4) a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe.

Amennyiben a gazdálkodónál a számviteli törvény szerint kötelező a könyvvizsgálat, akkor a vállalkozó legfőbb szerve az üzleti évről készített éves beszámoló vagy egyszerűsített éves beszámoló felülvizsgálatára, az abban foglaltak valódiságának és jogszabályszerűségének ellenőrzésére köteles bejegyzett könyvvizsgálót vagy könyvvizsgáló céget – az előző üzleti év éves beszámolójának, egyszerűsített éves beszámolójának elfogadásakor, jogelőd nélkül alapított vállalkozónál az üzleti év mérleg-fordulónapja előtt – választani.

A könyvvizsgálatra a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagja vagy a Magyar Könyvvizsgálói Kamaránál nyilvántartásba bejegyzett könyvvizsgáló cég választható. Az összevont (konszolidált) éves beszámoló kötelező felülvizsgálatára hivatott bejegyzett könyvvizsgálót, könyvvizsgáló céget az

материнського підприємства. Аудитора, аудиторську фірму для консолідованого звітного року потрібно обрати до дати балансу. Якщо для перевірки зведеного (консолідованого) звіту (який включає в себе баланси материнського та дочірнього підприємства) не обрали аудитора, аудиторську фірму, то завданням аудитора, аудиторської фірми материнського підприємства є також перевірка зведеного (консолідованого) річного звіту. Про це необхідно домовитися з аудитором, аудиторською фірмою материнського підприємства у письмовому вигляді.

Зареєстровані аудитори, аудиторські фірми керуються положеннями Закону “Про господарські товариства”, Закону “Про реєстр підприємств”, Закону “Про судові підприємницькі справи” і Закону “Про остаточний розрахунок”, а також Закону “Про Угорську Аудиторську Палату та аудиторську діяльність”.

anyavállalat tulajdonosai választják. A könyvvizsgálót, könyvvizsgáló céget a konszolidálásra kerülő üzleti év mérleg-fordulónapja előtt a mérleg-fordulónapja előtt kell megválasztani. Amennyiben az összevont (konszolidált) éves beszámoló (amely felöleli az anyavállalat és a leányvállalat mérlegeit is) felülvizsgálatára nem választottak könyvvizsgálót, könyvvizsgáló céget, akkor az anyavállalat könyvvizsgálójának, könyvvizsgáló cégének a feladata az összevont (konszolidált) éves beszámoló felülvizsgálata is. Erről az anyavállalat könyvvizsgálójával, könyvvizsgáló cégével írásban kell megállapodni.

A bejegyzett könyvvizsgálóra, a könyvvizsgáló cégre egyebekben a gazdasági társaságokról szóló törvény, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló törvény, valamint a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről szóló törvény előírásai az irányadóak.

РОЗДІЛ 4. ВИДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ

Види бухгалтерської звітності та форма ведення обліку взаємопов'язані. Відповідно до Закону “Про систему бухгалтерського обліку” річну звітність, спрощену річну звітність, зведену (консолідовану) річну звітність та спрощену звітність необхідно підтверджувати подвійним записом.

Виняток: Спрощений звіт, підтверджений простим бухгалтерським обліком, можуть подавати суб'єкти господарювання, якщо на це дає право Закон “Про систему бухгалтерського обліку” або постанови уряду, які поширюються на державні органи та фінансові установи.

Річну звітність та підприємницький звіт повинне складати підприємство, крім наступних випадків:

Спрощену річну звітність може подавати підприємство, яке використовує подвійний запис, якщо протягом двох останніх звітних років на дату балансу два з наступних показників не перевищують допустимих меж:

- сума балансу – 500 млн. форинтів;
- річна валова виручка – 1000 млн. форинтів;
- середня чисельність за звітний рік – 50 осіб.

Незалежно від виконання вищезазначених умов не може подавати спрощену річну звітність акціонерне товариство, консолідоване підприємство, угорські філії іноземних підприємств, а також підприємства, акції яких котируються на біржі.

Суб'єкт господарювання, який використовує **подвійний запис**, повинен вести такий обліковий реєстр про наявні та використовувані засоби та джерела їх утворення, який би безперервно, доступно відображав зміни, що відбулися у засобах (активах) та джерелах (пасивах) відповідно до дійсності.

Суб'єкт господарювання, який використовує **просту бухгалтерію**, повинен вести такий обліковий реєстр про наявні та використовувані грошові засоби та джерела їх утворення, а також про господарські операції з грошовими коштами, про остаточні зміни майна, які безпосередньо відносяться до грошових операцій, але не призводять до дійсного руху грошей, про доходи, витрати виражені не в грошовій формі, який би безперервно і доступно показував зміни, які відбулися у засобах (активах) та джерелах (пасивах) відповідно до дійсності.

IV. FEJEZET: A SZÁMVITEL FAJTÁI ÉS A BIZONYLATOK

A számviteli beszámoló típusa és a könyvvezetési kötelezettség formája egymással összefüggésben van. A Számviteli törvény szerint az éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót, összevont (konszolidált) éves beszámolót és egyszerűsített beszámolót kettős könyvvitellel kell alátámasztania.

Kivétel: Egyszeres könyvvitellel alátámasztott egyszerűsített beszámolót készíthet a gazdálkodó, ha azt a számviteli törvény vagy az államháztartási szervezetekre illetve a pénzügyintézetekre vonatkozó kormányrendeletek lehetővé teszik.

Éves beszámolót és üzleti jelentést köteles készíteni a vállalkozó, kivéve az alábbi esetet:

Egyszerűsített éves beszámolót készíthet a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő, a nagyságot jelző három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket:

- a mérleg-főösszeg az 500 millió forintot,
- az éves nettó árbevétel az 1000 millió forintot,
- az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

Nem készíthet viszont egyszerűsített éves beszámolót – a fenti előírásoktól függetlenül – a részvénytársaság, a konszolidálásba bevont vállalkozás, a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, valamint az olyan vállalkozó, amelynek értékpapírjait a tőzsdei kereskedelemben forgatják.

A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésében, a használatában, illetve a tulajdonában lévő eszközökről és azok forrásairól, továbbá a gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely az eszközökben (aktívákban) és a forrásokban (passzívákban) bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, zárt rendszerben, áttekinthetően mutatja.

Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésében, a használatában, illetve a tulajdonában lévő pénzeszközökről és azok forrásairól, továbbá a pénzforgalmi gazdasági műveletekről, a pénzforgalmi műveletekhez közvetve kapcsolódó, de tényleges pénzmozgást nem eredményező végleges vagyonváltozásokról, nem pénzben kiegyenlített bevételekről, ráfordításokról olyan könyvviteli nyilvántartást (pénzforgalmi könyvvitel) köteles vezetni, amely ezen eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, áttekinthetően mutatja.

Відповідно до цього обліку для складання спрощеної звітності необхідно, щоб суб'єкти господарювання також безперервно вели детальні реєстри про засоби, джерела, які відповідають дійсності.

Інформацію про грошові кошти та джерела їх утворення, а також про зміни, що відбулися в них, необхідно відображати в журналах, головній книзі та інших документах.

Облікова система повинна бути такою, щоб відображала повний підприємницький грошовий оборот, майнові та результативні зміни, які відносяться до грошового обороту, але не супроводжуються рухом грошових коштів. Основним правилом є те, що за безперервність та правильність ведення обліку відповідає особа, яка є представником суб'єкта господарювання.

Для суб'єктів господарювання, які використовують просту бухгалтерію чи подвійний запис, спільною відповідальністю є **дотримання принципу документування та дисципліни документування**. Для здійснення цього:

- Про кожну господарську операцію, подію, яка змінює склад засобів, а також джерел їх утворення, необхідно складати документ.

- Дані всіх документів, які відображають результати господарських операцій (подій), необхідно фіксувати в облікових регістрах.

- В облікові реєстри можна вводити тільки дані правильно складених первинних документів. Правильним є такий первинний документ, який в повній мірі містить дані, що стосуються конкретної господарської операції (події) і повинні бути зафіксовані у бухгалтерському обліку, та інші дані, визначені чинним законодавством, що відповідають дійсності, відповідає загальним вимогам щодо форми та змісту первинного документу, і який, у випадку помилки, виправлений у визначеному порядку.

При розробці порядку обробки первинних документів потрібно звертати увагу на наступне:

- а) фіксувати в облікових регістрах дані господарських операцій, подій, що стосуються грошових коштів, без запізнення, у випадку готівкового обороту одночасно з рухом грошей, а також при безготівковому розрахунку у момент отримання банківських документів, у випадку інших статей грошових коштів не пізніше 15-го числа наступного місяця;

- б) дані інших господарських операцій, подій потрібно фіксувати після здійснення господарських операцій, подій, хоча б щоквартально, до моменту,

E könyvviteli nyilvántartáshoz kapcsolódóan az egyszerűsített beszámoló összeállításához szükséges, hogy a gazdálkodó az eszközökről, a forrásokról részletező nyilvántartásokat is a valóságnak megfelelően és folyamatosan vezessen.

A pénzeszközökről és azok forrásairól, valamint az azokban beállott változásokról vezetett könyvviteli nyilvántartási kötelezettségnek naplófőkönyv vagy más, a követelményeknek megfelelő nyilvántartás vezetésével lehet eleget tenni.

Az alkalmazott nyilvántartási rendszernek olyannak kell lennie, amely a teljes üzleti pénzforgalmat, a pénzforgalomhoz kapcsolódó, de pénzmozgással nem járó vagyon- és eredményváltozásokat az elszámolások egyezőségét biztosító formában mutatja ki. Alapszabály, hogy a könyvvezetés folyamatosságáért és helyességéért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy a felelős.

Mind a kettős, mind az egyszeres könyvvezetést alkalmazók közös felelőssége a **bizonylati elv és a bizonylati fegyelem betartása. Ennek megvalósulása érdekében:**

- Minden gazdasági műveletről, eseményről, amely az eszközök, illetve az eszközök forrásainak állományát vagy összetételét megváltoztatja, bizonylatot kell kiállítani (készíteni).

- A gazdasági műveletek (események) folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni kell.

- A számviteli (könyvviteli) nyilvántartásokba csak szabályszerűen kiállított bizonylat alapján szabad adatokat bejegyezni. Szabályszerű az a bizonylat, amely az adott gazdasági műveletre (eseményre) vonatkozóan a könyvvitelben rögzítendő és a más jogszabályban előírt adatokat a valóságnak megfelelően, hiánytalanul tartalmazza, megfelel a bizonylat általános alaki és tartalmi követelményeinek, és amelyet – hiba esetén – előírászerűen javítottak.

A bizonylatok feldolgozási rendjének kialakításakor figyelembe kell venni a következőket is:

- a) a pénzeszközöket érintő gazdasági műveletek, események bizonylatainak adatait késedelem nélkül, készpénzforgalom esetén a pénzmozgással egyidejűleg, illetve bankszámla forgalomnál a hitelintézeti értesítés megérkezésekor, az egyéb pénz-eszközöket érintő tételeket legkésőbb a tárgyhót követő hó 15-éig a könyvekben rögzíteni kell;

- b) az egyéb gazdasági műveletek, események bizonylatainak adatait a gazdasági műveletek, események megtörténte után, legalább negyedévenként, a számviteli politikában meghatározott időpontig,

визначеного в обліковій політиці, не пізніше кінця наступного місяця після поточного кварталу;

с) можливість співставлення та перевірки даних головної книги, аналітичних реєстрів та первинних документів, незалежно від форми носія даних, від техніки обробки (ручної чи автоматизованої), потрібно забезпечувати логічно закритою системою.

Бухгалтерські первинні документи

Визначення: Бухгалтерські документи – це всі виписані, складені суб'єктом господарювання, а також фізичною чи юридичною особою, яка має комерційні чи інші відносини з суб'єктом господарювання, документи (рахунок, договір, домовленість, відомість, кредитні документи, банківські виписки, юридичні розпорядження, інші документи) незалежно від способу представлення, які підтверджують бухгалтерський розрахунок (реєстр) господарської події. Вимоги, що висуваються до первинних облікових документів в Угорщині:

– Дані бухгалтерських документів повинні бути за формою та змістом достовірними, надійними та справедливими. Під час складання документу необхідно дотримуватися принципу ясності (зрозумілості).

– Бухгалтерський документ необхідно скласти в момент або період здійснення господарської операції, події, господарського розпорядження (заходу) угорською мовою. У документах, складених угорською мовою, дані можуть зазначатися й іншими мовами.

– Бухгалтерський документ необхідно виписати й іноземною мовою, якщо це обґрунтовується характерними рисами конкретної господарської операції, події. Інформацію іноземною мовою, яка потрібна для достовірної реєстрації господарських операцій, необхідно зазначати угорською мовою відповідно до внутрішніх розпоряджень.

– У випадку реорганізації на основі документів правового попередника від дати реєстрації правонаступника у реєстрі підприємств – господарські операції фіксує правонаступник у облікових регістрах, якщо під час складання річної звітності, спрощеної річної звітності правового попередника брати до уваги їх було не можливо.

– Збереженість даних бухгалтерських документів необхідно забезпечувати протягом визначеного часу зберігання.

Основними реквізитами первинних документів, які безпосередньо підтверджують бухгалтерські записи є:

а) назва документу та порядковий номер чи інший розпізнавальний знак;

legkésőbb a tárgynegyedévet követő hó végéig kell a könyvekben rögzíteni.

c) A főkönyvi könyvelés, az analitikus nyilvántartások és a bizonylatok adatai közötti egyeztetés és ellenőrzés lehetőségét, függetlenül az adathordozók fajtájától, a feldolgozás (kézi vagy gépi) technikájától, logikailag zárt rendszerrel biztosítani kell.

A számviteli bizonylatok

Definíció: Számviteli bizonylat minden olyan a gazdálkodó által kiállított, készített, illetve a gazdálkodóval üzleti vagy egyéb kapcsolatban álló természetes személy vagy más gazdálkodó által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyennek minősíthető irat) – függetlenül annak nyomdai vagy egyéb előállítási módjától –, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá.

– A számviteli bizonylat adatainak alakilag és tartalmilag hitelesnek, megbízhatónak és helytállónak kell lennie. A bizonylat szerkesztésekor a világosság elvét szem előtt kell tartani.

– A számviteli bizonylatot a gazdasági művelet, esemény megtörténtének, illetve a gazdasági intézkedés megtételének vagy végrehajtásának időpontjában, illetve időszakában, magyar nyelven kell kiállítani. A magyar nyelven kiállított bizonylaton az adatok más nyelv(ek)en is feltüntethetők.

– A számviteli bizonylatot – ha az eltérést az adott gazdasági művelet, esemény, illetve intézkedés jellemzői indokolják – idegen nyelven is ki lehet állítani. Az idegen nyelven kibocsátott, illetve a befogadott idegen nyelvű bizonylaton azokat az adatokat, megjelöléseket, amelyek a bizonylat hitelességéhez, a megbízható, a valóságnak megfelelő adatrögzítéshez, könyveléshez szükségesek – a könyvviteli nyilvántartásokban történő rögzítést megelőzően – belső szabályzatban meghatározott módon magyarul is fel kell tüntetni.

– Átalakulás esetén a jogelődnél – a jogutód cégjegyzékbe való bejegyzése napjától – keletkezett bizonylatok, illetve a jogelőd nevére kiállított bizonylatok alapján a gazdasági eseményeket a jogutód (több jogutód esetén az, amelyiknél a gazdasági esemény hatása megjelenik) rögzíti a könyvviteli nyilvántartásokban, amennyiben a jogelőd éves beszámolója, egyszerűsített éves beszámolója elkészítése során azokat figyelembe venni nem lehetett, illetve, ha a jogelőd nem tudta azokat figyelembe venni.

– A számviteli bizonylatokon az adatok időtállóságát meghatározott megőrzési időn belül biztosítani kell.

A könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylat általános alakai és tartalmi kellékei a következők:

a) a bizonylat megnevezése és sorszáma vagy egyéb más azonosítója;

b) суб'єкт господарювання, який видає документ (зокрема організаційна одиниця);

c) особа або організація, яка розпорядилася про здійснення господарської операції, особа, яка виписує чек і підтверджує виконання розпорядження, а також залежно від організації підпис контролера, на документах руху запасів та грошових коштів – одержувача, на зворотній розписці – платника;

d) дата видання документу, а також, в окремих випадках залежно від характеру господарської операції, часового проміжку, той період, протягом якого діють документи;

e) опис змісту господарської операції, що відбулася, кількісні, якісні та – залежно від характеру господарської операції, порядку ведення облікових розрахунків – вартісні дані змін, які відбулися внаслідок господарської операції;

f) у випадку зовнішнього документу, первинний документ повинен містити крім іншого назву та адресу суб'єкта господарювання, який його складає;

g) у випадку узагальнення даних первинних документів – перелік документів, які слугували для узагальнення, а також період, за який проводилося узагальнення;

h) посилання на метод ведення бухгалтерського обліку, на використані бухгалтерські рахунки;

i) дата та підтвердження фіксації даних у облікових регістрах;

j) а також всі інші дані, передбачені законодавством.

Правильність форми та змісту, достовірність первинного документу (як виданого, так і отриманого), якщо це іншим способом не можливо забезпечити, підтверджується підписом особи, яка має право представляти суб'єкта господарювання (у тому числі представництво відповідно до Цивільного Кодексу) або особи, яка має на це право відповідно до внутрішніх правил суб'єкта господарювання.

Як бухгалтерський документ може використовуватися відповідно до Закону “Про електронний підпис” електронний документ, який забезпечений електронним підписом та штампом підвищеної безпеки, якщо він відповідає положенням Закону. Умови використання електронних документів як первинних бухгалтерських документів, вимоги до правильності та достовірності їх даних регулюються іншими нормативно-правовими актами.

Оскільки бухгалтерський реєстр є результатом технічних, оптичних процесів бухгалтерського документування, необхідно забезпечувати:

b) a bizonylatot kiállító gazdálkodó (ezen belül a szervezeti egység) megjelölése;

c) a gazdasági műveletet elrendelő személy vagy szervezet megjelölése, az utalványozó és a rendelkezés végrehajtását igazoló személy, valamint a szervezettől függően az ellenőr aláírása; a készletmozgások bizonylatain és a pénzkezelési bizonylatokon az átvevő, az ellennyugtákon a befizető aláírása;

d) a bizonylat kiállításának időpontja, illetve kivételesen – a gazdasági művelet jellegétől, időbeni hatályától függően – annak az időszaknak a megjelölése, amelyre a bizonylat adatait vonatkoztatni kell;

e) a (megtörtént) gazdasági művelet tartalmának leírása vagy megjelölése, a gazdasági művelet okozta változások mennyiségi, minőségi és – a gazdasági művelet jellegétől, a könyvviteli elszámolás rendjétől függően – értékbeni adatai;

f) külső bizonylat esetében a bizonylatnak tartalmaznia kell többek között: a bizonylatot kiállító gazdálkodó nevét, címét;

g) bizonylatok adatainak összesítése esetén az összesítés alapjául szolgáló bizonylatok körének, valamint annak az időszaknak a megjelölése, amelyre az összesítés vonatkozik;

h) a könyvelés módjára, az érintett könyvviteli számlákra történő hivatkozás;

i) a könyvviteli nyilvántartásokban történt rögzítés időpontja, igazolása;

j) továbbá minden olyan adat, amelyet jogszabály előír.

A bizonylat (ideértve mind a kibocsátott, mind a befogadott bizonylatokat) alaki és tartalmi hitelessége, megbízhatósága – ha az más módon nem biztosítható – a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy (ideértve a Polgári Törvénykönyv szerinti képviselőt is), vagy belső szabályzatban erre külön feljogosított személy aláírásával is igazolható.

Számviteli bizonylatként alkalmazható az elektronikus aláírásról szóló törvény szerinti legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátott elektronikus dokumentum, irat, ha megfelel e törvény előírásainak. Az elektronikus dokumentumok, iratok bizonylatként történő alkalmazásának feltételeit, hitelességének, megbízhatóságának követelményeit más jogszabály is meghatározhatja.

Amennyiben a könyvviteli nyilvántartás, mint számviteli bizonylat technikai, optikai eljárás eredménye, biztosítani kell:

- а) невідкладне їх складання для візуального відображення даних при потребі;
- б) використання кодів, шифрів для однозначної ідентифікації;
- с) неможливість подальшого виправлення даних документів.

Обов'язкова суворозвітність

Визначення документів, які відносяться до суворозвітності, і фіксація господарських даних, що призводять до змін, є одним з кардинальних питань бухгалтерського обліку. Щодо цих питань визначено особливі правила:

– Документи, пов'язані з використанням готівки та інших господарських операцій (включаючи рахунки, спрощенні рахунки та квитанції), а також всі формуляри, бланки, неправомірне використання яких може призвести до різного роду зловживань, підлягають обов'язковій суворозвітності.

– Суворозвітність стосується особи, яка виписала документ, формуляр.

– Особа, яка має право виписувати документи суворозвітності, повинна вести реєстр, що забезпечує їх фіксацію.

Збереження первинних документів

Річна звітність, складена суб'єктом господарювання за звітний період, а також підтверджувачий його інвентарний опис, головна книга, журнал реєстрації господарських операцій або інші реєстри, передбачені законодавством, повинні зберігатися у читабельному вигляді не менше 10 років.

Бухгалтерські документи, які безпосередньо чи опосередковано підтверджують бухгалтерські розрахунки (включаючи рахунки головної книги, аналітичні, зокрема деталізовані реєстри), повинні зберігатися не менше 8 років у читабельній формі.

Обов'язкове зберігання стосується також зіпсованих документів суворозвітності.

Організаційні зміни, що відбулися протягом періоду збереження (включаючи ліквідацію без утворення правонаступника), не скасовують ці обов'язки, тому для збереженості документів потрібно вжити заходів до моменту здійснення змін.

Документи, які складені в електронній формі, відповідно до нормативних положень щодо електронної архівації, потрібно зберігати на електронних носіях, таким чином, щоб використовуваний метод забезпечував невідкладне представлення усіх даних документів, безперервну можливість їх зчитування, а також виключав можливість подальшого виправлення.

- a) az adatok vizuális megjelenítése érdekében azoknak – szükség esetén – a késedelem nélküli kiíratását,
- b) az egyértelmű azonosítás érdekében a kódjegyzéket,
- c) az utólagos módosítás lehetőségének kizárása.

Szigorú számadási kötelezettség

A szigorú számadási kötelezettség alá tartozó bizonylatok kijelölése és azokban változást jelentő gazdasági adatok rögzítése a számvitel egyik kardinális kérdése. E területre különleges szabályok vonatkoznak:

– A készpénz kezeléséhez, más jogszabály előírása alapján meghatározott gazdasági eseményekhez kapcsolódó bizonylatokat (ideértve a számlát, az egyszerűsített számlát és a nyugtát is), továbbá minden olyan nyomtatványt, amelyért a nyomtatvány értékét meghaladó vagy a nyomtatványon szereplő névértéknek megfelelő ellenértéket kell fizetni, vagy amelynek az illetéktelen felhasználása visszaélésre adhat alkalmat, szigorú számadási kötelezettség alá kell vonni.

– A szigorú számadási kötelezettség a bizonylatot, a nyomtatványt kibocsátót terheli.

– A szigorú számadás alá vont bizonylatokról, nyomtatványokról a kezelésükkel megbízott vagy a kibocsátásukra jogosult személynek olyan nyilvántartást kell vezetni, amely biztosítja azok elszámoltatását.

A bizonylatok megőrzése

Fontos előírás, hogy a gazdálkodó az üzleti évről készített beszámolót, valamint az azt alátámasztó leltárt, értékelést, főkönyvi kivonatot, továbbá a naplófőkönyvet vagy más, a törvény követelményeinek megfelelő nyilvántartást olvasható formában legalább 10 évig köteles megőrizni.

A könyvviteli elszámolást közvetlenül és közvetetten alátámasztó számviteli bizonylatot (ideértve a főkönyvi számlákat, az analitikus, illetve részletező nyilvántartásokat is), legalább 8 évig kell olvasható formában, a könyvelési feljegyzések hivatkozása alapján visszakereshető módon megőrizni.

A szigorú számadású bizonylatok rontott példányaira is vonatkozik a megőrzési kötelezettség.

A megőrzési időn belüli szervezeti változás (ideértve a jogutód nélküli megszűnést is) nem hatálytalanítja e kötelezettséget, így a bizonylatok megőrzéséről a szervezeti változás végrehajtásakor intézkedni kell.

Az elektronikus formában kiállított bizonylatot – az elektronikus archiválásra vonatkozó külön jogszabály előírásainak megfelelően – elektronikus formában kell megőrizni, oly módon, hogy az alkalmazott módszer biztosítsa a bizonylat összes adatának késedelem nélküli előállítását, folyamatos leolvashatóságát, illetve kizárja az utólagos módosítás lehetőségét.

Документи, які первинно були складені не в електронній формі, враховуючи положення Закону “Про електронну архівацію”, а також вимоги абзацу 5 § 167 Закону “Про систему бухгалтерського обліку” – можуть зберігатися і у електронній формі для забезпечення невідкладного представлення усіх даних документів, безперервної можливості їх зчитування, а також виключення можливості подальшого виправлення.

Az eredetileg nem elektronikus formában kiállított bizonylat – az elektronikus archiválásra vonatkozó külön jogszabály előírásainak, valamint a 167. § (5) bekezdése szerinti feltételeknek a figyelembevételével – elektronikus formában is megőrizhető, oly módon, hogy az alkalmazott módszer biztosítsa az eredeti bizonylat összes adatának késedelem nélküli előállítását, folyamatos leolvashatóságát, illetve kizárja az utólagos módosítás lehetőségét.

РОЗДІЛ 5. ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА ТА АУДИТОРА

Перелік осіб, які мають право надавати послуги з ведення бухгалтерського обліку, зазначаються у спеціальному реєстрі. Реєстр осіб, які мають право на ведення бухгалтерської діяльності і професійну бухгалтерську кваліфікацію, а також рівноцінну бухгалтерській кваліфікації кваліфікацію з точки зору взяття в реєстр, осіб, які не є членами палати і мають бухгалтерську кваліфікацію підтверджену сертифікатом, аудиторів-членів палати (включаючи тих, які тимчасово не є членами) веде Угорська Аудиторська Палата. Метою ведення реєстру є достовірне документування того, що фізична особа, яка користується правом на ведення бухгалтерської діяльності, має відповідні професійні знання та досвід.

Оприлюднення інформації про фізичні особи, які внесені до реєстру, слугує створенню можливості їх перевірки, а також своєчасному інформуванню користувачів послуг.

Умови реєстрації професійних кваліфікованих бухгалтерів, а також сертифікованих аудиторів не членів палати, діяльність організації, яка реєструє, та вимоги щодо неї, можливості оскарження рішень регулюються окремими указами уряду. Процес внесення до реєстру не може здійснюватись електронним шляхом.

У реєстр потрібно вносити фізичних осіб, які хочуть вести бухгалтерську діяльність та:

- a) мають професійну бухгалтерську кваліфікацію;
- b) після отримання кваліфікації, зазначеної в пункті a), отримували бухгалтерський, фінансовий, аналітичний практичний досвід хоча б 3 роки;
- c) можуть довести свою несудимість та факт не поширення на фізичну особу розпоряджень, які б обмежували чи забороняли ведення професійної діяльності;
- d) бажають вести бухгалтерську діяльність в Угорщині.

Аудиторський звіт та аудиторський висновок

Завданням незалежного від підприємства аудитора є перевірка дійсності та правильності річної звітності, спрощеної річної звітності (балансу, звіту про фінансові результати, додатків), перевірка дотримання законів та установчих документів, і на основі цього формулювання незалежної

V. FEJEZET: A KÖNYVELŐ- ÉS KÖNYVVIZSGÁLÓ SZAKMA

A könyvviteli szolgáltatást végzőkről nyilvántartást kell vezetni. A könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosult mérlegképes könyvelői képesítéssel, illetve a nyilvántartásba vétel szempontjából a mérlegképes könyvelői képesítéssel egyenértékű képesítéssel rendelkezők, továbbá az okleveles könyvvizsgálói képesítéssel rendelkező nem kamarai tagok nyilvántartását a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételét végző szervezet (a továbbiakban: nyilvántartásba vételt végző szervezet), a kamarai tag könyvvizsgálók (ideértve a tagságukat szüneteltetőket is) nyilvántartását a Magyar Könyvvizsgálói Kamara vezeti. A nyilvántartás vezetésének célja annak hiteles dokumentálása, hogy a könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosult természetes személy rendelkezik a tevékenység végzéséhez jogszabályban előírt ismeretekkel és szakmai gyakorlattal.

A nyilvántartásban szereplő természetes személyek nyilvános adatainak, az azokban bekövetkező változásoknak a közzététele az ellenőrzés lehetőségének megteremtését, illetve az időszerű tájékoztatást szolgálja.

A mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkezők, valamint az okleveles könyvvizsgálói képesítéssel rendelkező nem kamarai tagok nyilvántartásba vételéről, a nyilvántartásba vételt végző szervezetről, a szervezettel szembeni követelményekről, a jogorvoslati lehetőségekről külön kormányrendelet intézkedik. A nyilvántartásba vételi eljárás elektronikus úton nem folytatható le.

A nyilvántartásba fel kell venni azt a könyvviteli szolgáltatás végzésére jelentkező természetes személyt, aki

- a) legalább mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkezik;
- b) az a) pont szerinti képesítés megszerzését követően legalább 3 éves számviteli, pénzügyi, ellenőrzési gyakorlatot igazol;
- c) büntetlen előéletű és a tevékenység gyakorlását korlátozó vagy kizáró intézkedés hatálya alatt nem áll;
- d) Magyarországon könyvviteli szolgáltatást kíván végezni.

Könyvvizsgálói jelentés és a könyvvizsgálói záradék

A vállalkozótól független könyvvizsgáló feladata az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló valóságának és szabályszerűségének (a mérleg, az eredmény-kimutatás, a kiegészítő melléklet) felülvizsgálata, e törvény és a létesítő okirat előírásai betartásának ellenőrzése, és ennek alapján az éves beszámolóról, az egyszerűsített éves beszámolóról

аудиторської думки про річну звітність, про спрощену річну звітність, а також складання незалежного аудиторського звіту.

Аудитор, який перевіряє зведену (консолідовану) звітність, повинен співпрацювати з аудитором консолідованого підприємства для того, щоб дані узагальнених річних звітів зведеного (консолідованого) річного звіту відповідали вимогам до складання цих звітів, і щоб консолідовані підприємства звертали увагу на розпорядження щодо складання зведеної (консолідованої) звітності, які поширюються і на них. Але це не зменшує відповідальності аудитора, який перевіряє зведену (консолідовану) річну звітність.

Аудитор консолідованого підприємства повинен співпрацювати з аудитором, який проводить перевірку зведеної (консолідованої) річної звітності з метою надання достовірної та надійної інформації про майновий, фінансовий та прибутковий стан консолідованого підприємства.

Аудитор повинен скласти аудиторський звіт про перевірку річної звітності, спрощеної річної звітності, зведеної (консолідованої) звітності, який містить аудиторський висновок або відмову від надання аудиторського висновку, та передати його своєму замовнику.

Незалежний аудиторський звіт обов'язково повинен містити наступні дані:

- a) назву та адресат (одержувач) незалежного аудиторського звіту;
- b) характеристику річної звітності, спрощеної річної звітності, зведеної (консолідованої) звітності, які є предметом аудиторської перевірки (підприємство, звітний рік, дата балансу, основні характерні дані), із зазначенням при цьому системи правил звітування, що використовувалась при складанні звітів;
- c) опис завдань аудиторської перевірки, використовувану під час аудиту систему стандартів;
- d) загальне представлення виконаної аудиторської перевірки, аудиторського висновку (включаючи висновок або відмову від надання висновку);
- e) думку аудитора, зазначену в аудиторському висновку чи відмові від нього, про відповідність звітності положенням законодавчих актів, які визначають завдання аудитора щодо перевірки даних звітності;
- f) аудиторський висновок (підтверджуючий, обмежувальний, заперечуючий) або відмову від надання висновку;

a könyvvizsgáló állásfoglalását tükröző vélemény kialakítása, a független könyvvizsgálói jelentés elkészítése.

Az összevont (konszolidált) éves beszámoló könyvvizsgálója köteles együttműködni a konszolidálásba bevont vállalkozás könyvvizsgálójával annak érdekében, hogy az összevont (konszolidált) éves beszámolóba összefoglalt éves beszámolók adatai megfeleljenek az összevont (konszolidált) éves beszámoló-készítés követelményeinek, és a konszolidálásba bevont vállalkozások figyelembe vegyék az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítésének a rájuk vonatkozó előírásait. Ez azonban az összevont (konszolidált) éves beszámoló könyvvizsgálójának a felelősségét nem korlátozza.

A konszolidálásba bevont vállalkozás könyvvizsgálója köteles az összevont (konszolidált) éves beszámoló felülvizsgálatát végző könyvvizsgálóval együttműködni annak érdekében, hogy az összevont (konszolidált) éves beszámoló megbízható és valós képet adjon a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

A könyvvizsgáló az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló felülvizsgálatáról – a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó – írásbeli könyvvizsgálói jelentést köteles készíteni és azt megbízójának átadni.

A független könyvvizsgálói jelentésnek tartalmaznia kell:

- a) a független könyvvizsgálói jelentés címét, továbbá címezettjét;
- b) a könyvvizsgálat tárgyát képező éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló azonosítóit (különösen melyik vállalkozó, melyik üzleti évre vonatkozó, milyen mérleg-fordulónappal készült, milyen főbb jellemző adatokat tartalmazó beszámolója), a beszámoló összeállításánál alkalmazott beszámolási szabályrendszer megjelölésével együtt;
- c) a könyvvizsgálat hatókörének leírását, a könyvvizsgálat során alkalmazott könyvvizsgálati standardrendszer megjelölését;
- d) az elvégzett, a könyvvizsgálói véleményt (a záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását) megfelelően alátámasztó vizsgálatok jellegét, összefoglaló bemutatását;
- e) a könyvvizsgáló éves beszámolóhoz, egyszerűsített éves beszámolóhoz, összevont (konszolidált) éves beszámolóhoz adott, a könyvvizsgálói záradékban vagy a záradék megadásának elutasításában kifejezett véleményét, határozott álláspontját arról, hogy a beszámoló megfelel-e az e törvényben foglaltaknak, továbbá azon egyéb jogszabályok előírásainak, amelyek a könyvvizsgáló számára a beszámolóban szereplő adatok vonatkozásában feladatokat határoznak meg;
- f) a (hitelesítő, korlátozott, elutasító) könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását;

g) посилання на кожне питання, на яке аудитор хоче окремо звернути увагу (примітка звертання уваги);

h) аудиторську думку про те, що річна звітність, зведена (консолідована) річна звітність узгоджена з підприємницьким звітом, складеним за той же звітний рік;

i) дату складання аудиторського звіту;

j) ім'я, підпис та реєстраційний номер аудитора, який відповідає за аудиторську перевірку;

k) у випадку проведення перевірки аудиторською фірмою, крім даних, зазначених у пункті j), ім'я, підпис особи-представника фірми, назву фірми, адресу, реєстраційний номер.

Іншими правилами щодо аудиту та аудиторів є наступні:

– Якщо у Додатку підприємство (у випадку зведеної (консолідованої) річної звітності материнське підприємство) не проводить оцінку або проводить її не правильно, то аудитор повинен відобразити в аудиторському звіті знайдені факти, детально розглядаючи минулий звітний рік, а також важливі події, які відбулися після дати складання річного звіту, спрощеного річного звіту, зведеного (консолідованого) звіту і особливо негативні зміни для представлення фактів, які несприятливо впливають на річний фінансовий результат.

– Аудитор має право під час перевірки робити запит на одержання інформації від підприємства та його співробітників.

– Якщо аудитор під час перевірки дізнається про порушення правових положень та установчих документів, або про факт, який негативно впливає на стан підприємства та його майбутню діяльність, він повинен про це негайно повідомити замовника, і, в окремому випадку, має право на скликання ради директорів, спостережної ради чи іншого органу управління.

– Аудитор зобов'язаний зберігати таємницю відносно фактів, даних, підприємницької інформації, отриманих під час перевірки, обтяжує обов'язок.

Законодавством про бухгалтерський облік та аудит в Угорщині передбачено наступні види аудиторських висновків:

1) Якщо аудитор під час перевірки визначає, що річна звітність (спрощена річна звітність) підприємства надає достовірну та правдиву інформацію про майновий, фінансовий і прибутковий стан, під час перевірки не виявив заборону, правопорушення і тому погоджується з даними річної звітності, спрощеної річної звітності, він дає **підтверджуючий висновок** до звітності, який має таке формулювання:

g) hivatkozást bármely olyan kérdésre, amelyre a könyvvizsgáló hangsúlyosan fel kívánja hívni a figyelmet anélkül, hogy az a könyvvizsgáló véleményét minősítette volna (figyelemfelhívó megjegyzés);

h) a könyvvizsgáló véleményét arról, hogy az éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló összhangban áll-e az ugyanazon üzleti évről készített üzleti jelentéssel;

i) a könyvvizsgálói jelentés keltezését;

j) a könyvvizsgálatért személyében felelős könyvvizsgáló nevét, aláírását, kamarai bejegyzési (nyilvántartási) számát;

k) könyvvizsgáló cég esetén a – j) pontban foglaltakon túlmenően – társaság képviselőjére jogosult személy nevét, aláírását, a társaság megnevezését, székhelyét, kamarai nyilvántartási számát is.

A könyvvizsgálatra és könyvvizsgálókra vonatkozó további szabályok:

– Ha a kiegészítő mellékletben a vállalkozó [az összevont (konszolidált) éves beszámoló kiegészítő mellékletében az anyavállalat] nem, vagy nem a valóságnak megfelelően értékel, akkor a könyvvizsgáló az írásbeli könyvvizsgálói jelentésben köteles bemutatni az általa feltárt tényeket és megállapításokat, kitérve az előző üzleti évre, továbbá az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérleg-fordulónapja után bekövetkezett jelentősebb eseményekre és főleg hátrányos változásokra, az éves eredményt befolyásoló kedvezőtlen tényezők bemutatására.

– A könyvvizsgáló jogosult a vállalkozótól, annak alkalmazottaitól az ellenőrzés során adatokat és felvilágosítást kérni.

– Ha a könyvvizsgáló az ellenőrzés során a jogszabályi rendelkezések, a létesítő okirat megsértéséről, vagy olyan tényről szerez tudomást, amely a vállalkozó helyzetét, jövőbeni kilátásait hátrányosan befolyásolja, erről haladéktalanul köteles megbízóját értesíteni, s indokolt esetben jogosult, illetve köteles az igazgatóság, a felügyelő bizottság vagy a legfőbb szerv összehívását kezdeményezni.

– A könyvvizsgálót a tevékenysége során tudomására jutott tények, adatok, üzleti információk tekintetében titoktartási kötelezettség terheli.

A számviteli törvény a következő könyvvizsgálói záradék típusokat írja elő:

1) Ha a könyvvizsgáló a felülvizsgálat során megállapítja, hogy az éves beszámoló (az egyszerűsített éves beszámoló) a vállalkozó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad, a felülvizsgálat során sem törvénysértést, sem szabálytalanságot nem tapasztalt és ezért az éves beszámolóban, az egyszerűsített éves beszámolóban foglaltakkal egyetért, a beszámolóhoz kapcsolódóan a következőket is magában foglaló **hitelesítő záradékot ad**:

“Під час аудиту річну звітність (спрощену річну звітність), її форми і статті, бухгалтерське і документальне підтвердження перевірів відповідно до діючих національних аудиторських стандартів, і здобув достатню та відповідну впевненість про те, що річну звітність (спрощену річну звітність) складала відповідно до вимог Закону “Про систему бухгалтерського обліку” та загальних бухгалтерських принципів. Підприємницький звіт узгоджений з даними річної звітності”.

2) Якщо аудитор під час перевірки визначає, що зведена (консолідована) річна звітність консолідованого підприємства дає достовірну та правдиву картину про майновий, фінансовий і прибутковий стан, під час перевірки не виявив закономірності, правопорушення і тому погоджується з даними зведеної (консолідованої) річної звітності, він дає **підтверджуючий висновок** до звітності, у якому зазначається: “Під час аудиту зведену (консолідовану) річну звітність, її форми і статті, бухгалтерське і документальне підтвердження перевірів відповідно до діючих національних аудиторських стандартів, і здобув достатню та відповідну впевненість про те, що зведену (консолідовану) річну звітність складала відповідно до вимог Закону “Про систему бухгалтерського обліку” та загальних бухгалтерських принципів. Зведений підприємницький звіт узгоджений з даними зведеної (консолідованої) річної звітності, які дають правдиву та дійсну картину”.

3) Якщо аудитор під час перевірки встановлює, що річна звітність, спрощена річна звітність, зведена (консолідована) річна звітність повністю або частково не відповідає положенням закону та дійсності, тоді замість підтверджуючого висновку дає **обмежувальний чи заперечуючий висновок** детально зазначаючи причини обмеження чи відмови у наданні висновку.

4) Якщо аудитор **не може дати висновок**, у зв'язку з недостатністю отриманих аудиторських доказів, то він повинен зареєструвати, а також оприлюднити незалежний аудиторський звіт, який містить відмову у наданні висновку (детально зазначаючи причини відмови).

Якщо зведену (консолідовану) звітність складено відповідно до міжнародних бухгалтерських стандартів, то це необхідно зазначити в аудиторському висновку.

У випадку обов'язкової аудиторської перевірки перевіреним аудитором річний звіт, спрощений річний звіт, зведений (консолідований) звіт разом з незалежним аудиторським звітом може надаватися найвищому органу управління (зборам акціонерів у акціонерному товаристві, зборам учасників у товаристві з обмеженою відповідальністю).

“A könyvvizsgálat során a vállalkozó éves beszámolóját (egyszerűsített éves beszámolóját), annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltam, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztem arról, hogy az éves beszámolót (az egyszerűsített éves beszámolót) a számviteli törvényben foglaltak és az általános számviteli elvek szerint készítették el. Az éves beszámoló (az egyszerűsített éves beszámoló) a vállalkozó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. Az üzleti jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.”

2) Ha a könyvvizsgáló a felülvizsgálat során megállapítja, hogy az összevont (konszolidált) éves beszámoló a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad, a felülvizsgálat során sem törvénysértést, sem szabálytalanságot nem tapasztalt és ezért az összevont (konszolidált) éves beszámolóban foglaltakkal egyetért, az összevont **(konszolidált) éves beszámolóhoz** kapcsolódóan a következőket is magában foglaló **hitelesítő záradékot ad**: “A könyvvizsgálat során az összevont (konszolidált) éves beszámolót, annak részeit és tételeit, azok bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltam, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztem arról, hogy az összevont (konszolidált) éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és az általános számviteli elvek figyelembevételével állították össze. Az összevont (konszolidált) éves beszámoló a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad, annak adataival az összevont (konszolidált) üzleti jelentés összhangban van.”

3) Ha a könyvvizsgáló azt állapítja meg, hogy az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló egészében vagy részben nem felel meg e törvény előírásainak és a valóságnak, akkor a hitelesítő záradék helyett **korlátozott vagy elutasító záradékot** ad a záradék korlátozása vagy elutasítása okainak részletes feltüntetésével.

4) Ha a könyvvizsgáló **nem tud záradékot adni**, mert ahhoz nem tudott elegendő és megfelelő könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni, akkor a záradék megadásának elutasítását (az elutasítás okainak részletes feltüntetésével) tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést kell letétbe helyezni, illetve közzétenni.

Amennyiben az összevont (konszolidált) éves beszámolót a nemzetközi számviteli standardoknak megfelelően állították össze, úgy erre a könyvvizsgálói záradékban is megfelelően utalni kell. Kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgáló által ellenőrzött éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló a független könyvvizsgálói jelentéssel együtt terjeszthető a legfőbb szerv (a részvénytársaság közgyűlése, a korlátolt felelősségű társaság taggyűlése) elé.

Якщо дані річного звіту, спрощеного річного звіту, зведеного (консолідованого) річного звіту, які були представлені органам управління підприємства, змінені, або аудитор отримав таку інформацію, яка суперечить попередньо даному аудиторському висновку, переданому органам, не відображає дійсний стан, аудитор додає до річної звітності, спрощеної річної звітності, зведеної (консолідованої) звітності, яка повинна бути зареєстрована та опублікована, незалежний аудиторський звіт, який містить аудиторський висновок, що відповідає дійсності.

Професійна підготовка сертифікованих аудиторів

Професійна підготовка сертифікованих аудиторів визнана державою, відокремлена від освітньої системи, є вищою професійною підготовкою. В Угорщині професія аудитора має серйозний авторитет. В Угорській Республіці диплом, який засвідчує професійну підготовку сертифікованого аудитора від імені Палати має право видавати Спілка з підготовки дипломованих аудиторів. Спілка видає диплом, який засвідчує професійну підготовку сертифікованих аудиторів, тим фізичним особам, які виконали вимоги, зазначені в Законі, в основних положеннях Палати, а також у правилах підготовки та атестації сертифікованих аудиторів.

Центральні органи та територіальні організації Аудиторської Палати

Палата – це професійна організація, яка функціонує за демократичними принципами. Її функціонування гарантують наступні правові органи та виборчі комітети:

- a) делегатські збори;
- b) президентство;
- c) центральний адміністративний орган палати;
- d) контролюючий комітет;
- e) дисциплінарний комітет;
- f) приймальний комітет;
- g) навчальний комітет;
- h) експертний комітет;
- i) центральний виборчий комітет;
- j) комітет перевірки якості;
- k) Спілка з підготовки дипломованих аудиторів;
- l) регіональні організації;
- m) професійні відділи

Палата крім перерахованих може засновувати й інші органи та комітети. Органи, зазначені у пунктах a)-k), є центральними органами державного рівня, у той час як органи визначені у пункті l) – самостійні обласні органи палати,

Amennyiben a közgyűlés, a taggyűlés az eléterjesztett éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló adatait megváltoztatja, vagy olyan információ jutott a könyvvizsgáló tudomására, amely mellett a közgyűlést, a taggyűlést megelőzően adott könyvvizsgálói záradék már nem tükrözi a valós helyzetet, a könyvvizsgálónak a letétbe helyezésre, a közzétételre kerülő éves beszámolóhoz, egyszerűsített éves beszámolóhoz, összevont (konszolidált) éves beszámolóhoz a valóságnak megfelelő könyvvizsgálói záradékot is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést kell – még a letétbe helyezést, a közzétételt megelőzően – készítenie.

Az okleveles könyvvizsgálói szakképesítés

Az okleveles könyvvizsgálói szakképesítés államilag elismert, iskolarendszeren kívüli felsőfokú szakképesítés. Magyarországon a könyvvizsgálói szakmának komoly tekintélye van. A Magyar Köztársaságban az okleveles könyvvizsgálói szakképesítést igazoló oklevelet – a kamara nevében – az Okleveles Könyvvizsgálókat Képesítő Testület jogosult kiadni. A testület okleveles könyvvizsgálói szakképesítést igazoló oklevelet annak a természetes személynek ad, aki teljesítette az e törvényben, továbbá a kamara alapszabályában, valamint okleveles könyvvizsgálói szakképzési és vizsgaszabályzatában meghatározott követelményeket.

A könyvvizsgálói kamara központi szervei és területi szervezetei

A Kamara egy szakmai köztestület, amely demokratikus elvek szerint működik. Működését az alábbi jogi formák és választott bizottságok garantálják:

- a) a küldöttgyűlés,
- b) az elnökség,
- c) a kamara központi ügyintéző szerve,
- d) az ellenőrző bizottság,
- e) a fegyelmi bizottság,
- f) a felvételi bizottság,
- g) az oktatási bizottság,
- h) a szakértői bizottság,
- i) a központi választási bizottság,
- j) a minőségellenőrzési bizottság,
- k) az Okleveles Könyvvizsgálókat Képesítő Testület (OKKT),
- l) a területi szervezetek,
- m) a szakmai tagozatok.

A kamara a felsoroltakon kívül – az alapszabálya megfelelő módosításával, kiegészítésével – más kamarai szervet, szervezetet is létrehozhat. A fenti felsorolás a)-k) pontjában meghatározott szervek a kamara országos hatáskörű központi szervei, míg az l) pontban meghatározott szervezetek a kamara önálló jogi személyiséggel nem rendelkező területi szervezetei,

які функціонують без створення юридичної особи, що виконують свої завдання відповідно до статуту Палати в межах своєї компетентності. Визначені у пункті *т)* професійні відділи є професійними спільнотами членів Палати, неюридичні особи, які здійснюють діяльність у відповідних професійних сферах.

Система забезпечення якості, комітет з контролю якості

З метою відповідного забезпечення аудиторської діяльності Палата безперервно перевіряє діяльність аудиторів-членів Палати, аудиторських фірм у рамках системи забезпечення якості. В останні роки Палата приділила особливу увагу розробці системи забезпечення якості. Основні характеристики **Комітету з забезпечення якості**:

- Комітет Палати з контролю якості функціонує в рамках організації Палати як її орган;
- фінансові потреби діяльності Комітету забезпечуються окремим Фондом забезпечення якості у фінансовому плані Палати;
- сфера дії Комітету поширюється на аудиторів-членів Палати та аудиторські фірми, які проводять діяльність відповідно до законодавчих норм;
- у випадках, визначених у Законі, компетенція Комітету може поширюватися також на аудиторів та аудиторські фірми третіх країн.

Завданнями Комітету з забезпечення якості є:

- a) управління системою забезпечення якості Палати;
- b) перевірка та оцінка угорських національних стандартів з аудиту, а також виконання внутрішніх національних стандартів щодо перевірки якості;
- c) перевірка та оцінка дотримання правил, що стосуються незалежності;
- d) перевірка та оцінка відповідності винагороди аудиторської діяльності етичним та юридичним вимогам;
- e) перевірка та оцінка кількості та якості використаних під час аудиторської діяльності ресурсів;
- f) перевірка виконання зобов'язань, визначених у постановах комітету з забезпечення якості;
- g) розробка та організація навчання контролерів якості, забезпечення безперервної професійної перепідготовки;
- h) ініціація та використання визначених у законі розпоряджень;
- i) винесення рішень стосовно проведеної перевірки якості;

amelyek a kamara alapszabályában meghatározott illetékességi területükön végzik a hatáskörükbe tartozó feladatokat. Az m) pontban meghatározott szakmai tagozatok az azonos szakterületen tevékenységet végző kamarai tagok önálló jogi személyiséggel nem rendelkező szakmai közösségei.

A minőségbiztosítási rendszer, a minőségellenőrzési bizottság

A jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység megfelelő ellátásának biztosítása céljából a kamara a kamarai tag könyvvizsgálók, a könyvvizsgáló cégek könyvvizsgálói tevékenységét minőségbiztosítási rendszer keretében folyamatosan ellenőrzi. Az utóbbi években a minőségbiztosítási rendszer kifejlesztésére a kamara jelentős figyelmet és energiát fordított. **A minőségbiztosítási bizottság főbb jellemzői:**

- A kamara minőségellenőrzési bizottsága (e fejezet alkalmazásában: bizottság) a kamara szervezetén belül testületi szervként működik.
- A bizottság működésének pénzügyi feltételeit a kamara pénzügyi tervében elkülönített Minőségbiztosítási Alap biztosítja.
- A bizottság hatásköre a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet végző kamarai tag könyvvizsgálókra és könyvvizsgáló cégekre terjed ki.
- A bizottság hatásköre az e törvény szerinti esetekben a jegyzékbe vett harmadik országbeli könyvvizsgálókra és harmadik országbeli könyvvizsgáló gazdálkodókra is kiterjedhet.

A minőségbiztosítási bizottság feladat- és hatáskörében eljárva a következő feladatokat végzi:

- a) irányítja a kamara minőségbiztosítási rendszerét,
- b) ellenőrzi és értékeli a magyar nemzeti könyvvizsgálati standardok, valamint a belső minőségellenőrzésre vonatkozó nemzeti standardok érvényesülését,
- c) ellenőrzi és értékeli a függetlenséggel kapcsolatos szabályok betartását,
- d) ellenőrzi és értékeli, hogy a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység díja összhangban van-e az etikus és jogszabályi követelményekkel,
- e) ellenőrzi és értékeli a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység során felhasznált erőforrások mennyiségét és minőségét,
- f) ellenőrzi a minőségellenőrzési bizottság határozataiban foglalt kötelezettségek végrehajtását,
- g) kialakítja és megszervezi a minőségellenőrök oktatását, gondoskodik a folyamatos szakmai továbbképzésükről,
- h) kezdeményezi és alkalmazza a törvényben meghatározott intézkedéseket,
- i) a lefolytatott minőségellenőrzés kapcsán határozatot hoz,

ж) проведення перевірки з метою попередження та запобігання фінансуванню відмивання грошей та тероризму, і винесення рішень щодо завершення перевірки.

Комітет забезпечує і виконання завдань, передбачених Законами “Про систему бухгалтерського обліку”, “Про аудиторську діяльність”, установчими документами Палати і нормативними документами місцевого рівня. Але Комітет не може діяти в тих справах, які повинні вирішуватися органами судової влади або державними органами, а також іншими органами Палати або службовцями Палати.

Система аудиторського спостереження

Дію системи аудиторського спостереження Палата та Комітет з громадського спостереження поширює на аудиторів-членів Палати та аудиторські фірми.

Метою системи аудиторського спостереження є виконання аудиторської діяльності в прозорих, контрольованих межах і відповідне досягнення суспільних інтересів.

Участь аудитора-члена Палати та аудиторських фірм у фінансуванні системи не може призводити до викривлення об’єктивності та незалежності системи аудиторського спостереження.

Для забезпечення вищевикладеного в річному державному центральному бюджеті у розділі міністерського бюджету, який ведеться міністром, потрібно передбачати необхідну бюджетну підтримку для відповідного функціонування системи громадського спостереження.

Правовий нагляд за Палатою

Спостереження за Палатою виконує Міністр фінансів. Міністр перевіряє відповідність статуту Палати, інших правил та положень законодавчим та нормативним актам, а також чи рішення органів Палати не порушують нормативно-правові акти, статут та інші місцеві правила. Міністр у рамках правового контролю перевіряє виконання програми професійної підготовки дипломованих аудиторів і практичне приймання професійного іспиту. Правове спостереження відповідно до Закону не поширюється на справи, які повинні вирішуватися у судовому або адміністративному порядку.

j) lefolytatja a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésének és megakadályozásának ellenőrzését szolgáló vizsgálatot, és első fokon határoz a vizsgálat befejezéséről.

A bizottság a felsoroltakon túlmenően ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket e törvény, a kamara alapszabálya és önkormányzati szabályzatai a feladatkörébe utalnak. A bizottság feladat- és hatáskörében ugyanakkor nem járhat el olyan ügyben, amelyben egyébként bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásnak van helye, illetve ha a kamara más testületi szervének vagy a kamara tisztségviselőjének kell eljárnia.

A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer

A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszert a kamara és a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság a kamarai tag könyvvizsgálókra és a könyvvizsgáló cégekre kiterjedően működteti.

A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer célja, hogy a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység gyakorlása átlátható, ellenőrizhető, számon kérhető keretek között történjen és ezen keresztül a közérdek megfelelően érvényesüljön. Fontos követelmény, hogy a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszert olyan módon kell finanszírozni, hogy az hatékonyan működjön.

A kamarai tag könyvvizsgálóknak, a könyvvizsgáló cégeknek a rendszer finanszírozásában való részvétele nem eredményezheti a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer objektivitásának, pártatlanságának és függetlenségének csorbulását.

Mindezek érdekében az éves állami központi költségvetésben – a miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetén belül – biztosítani kell a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer megfelelő működéséhez szükséges költségvetési hozzájárulást.

A kamara feletti törvényességi felügyelet

A kamara felett a törvényességi felügyeletet a pénzügy-miniszter gyakorolja. A miniszter ellenőrzi, hogy a kamara alapszabálya, egyéb önkormányzati szabályzatai megfelelnek-e a jogszabályoknak, továbbá hogy a kamara szerveinek határozatai nem sértik-e a jogszabályokat, az alapszabályt és az egyéb önkormányzati szabályzatokat. A miniszter a törvényességi felügyelet keretében ellenőrzi az okleveles könyvvizsgálói képzési program és a szakmai vizsgáztatás gyakorlati végrehajtását. A törvény alapján gyakorolt törvényességi felügyelet nem terjed ki az olyan ügyre, amelyben egyébként bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásnak van helye.

РОЗДІЛ 6. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Національні, європейські та американські стандарти

Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в 1973 році створений як незалежне приватне об'єднання, яке з 2001 року працює під назвою Міжнародна рада зі стандартів. Метою діяльності цієї Ради стала уніфікація звітностей, складених у різних країнах таким чином, щоб бухгалтерські принципи, способи оцінки, методи обліку та оприлюднення були сформульовані використовуючи альтернативний розв'язок. Ці положення мають необов'язковий характер, не замінюють і не критикують регулювання бухгалтерського обліку в окремих країнах. На сьогоднішній день розроблено 41 стандарт, але деякі положення вже не дійсні, тому чинними є 34.

У 1999 році Європейський Союз закріпив, а в 2002 році підтвердив бажання рухатися у напрямі зближення з міжнародною практикою бухгалтерського обліку, спочатку методом порівняння європейських директив і міжнародних стандартів, потім методом наближення. Починаючи з 2005 року обов'язковим стало використання Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для підприємств, які котируються на біржі та складають консолідовану звітність. Цей досвід перейняла і Угорщина.

Оцінюючи практику угорського регулювання бухгалтерського обліку не можемо нехтувати практикою регулювання бухгалтерського обліку США. Положення діючих в США Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (US GAAP), набагато суворіші ніж Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. США не визнають використання інших нормативних систем. Сьогодні також є обов'язковим використання US GAAP для підприємств, які фігурують на американській, канадській та японській біржах, але характерним є і те, що внаслідок залучення американських інвестицій деякі європейські країни також прийняли цю систему. Плануючи майбутнє регулювання бухгалтерського обліку ЄС та Угорщини обов'язково потрібно брати до уваги американське регулювання. З 2003 року у рамках розробки Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS) розпочалося зближення нормативних систем на основі так званої програми конвергенції. В результаті цього очікується, що за допомогою формулювання загальних

VI. FEJEZET: NEMZETKÖZI- ÉS NEMZETI SZÁMVITELI STANDARDOK

Nemzetközi, EU és USA standardok

A nemzetközi Számvitel Standard Bizottság 1973-ban, független magántestületként jött létre, amely 2001-től Nemzetközi Standard Tanács néven működik. A különböző országokban készített beszámolók egységesítését tűzte ki célul, olyan módon, hogy a számviteli elveket, értékelési eljárásokat, számbavételi technikákat valamint a közzétételi, bemutatási módszereket, adott esetben alternatív megoldással fogalmazza meg. Ezek az előírások nem kötelező jellegűek, nem pótolják és nem bírálják az egyes országok saját számviteli szabályozását. Eddig 41 standard jelent meg, de időközben egyes előírásokat már hatályon kívül helyeztek, így 34 standard van érvényben.

Az Európai Unió 1999-ben rögzítette, 2002-ben megerősítette, hogy a nemzetközi Számviteli Standardok irányába kíván haladni, először az európai direktívák és a nemzetközi standardok összehasonlítása, majd közelítése módszerével. 2005-től kötelezővé tették a tőzsdén megjelenő, konszolidált beszámolót összeállító cégek részére a Nemzetközi Számviteli Standardok használatát. Ez a gyakorlat Magyarországon is meghonosodott.

A magyar számviteli gyakorlat értékelésénél nem tekinthetünk el az Amerikai Egyesült Államok számviteli szabályozási gyakorlatától sem. Az USA-ban érvényesülő “Általánosan Elfogadott Számviteli Elvek” (US GAAP) előírásai lényeges mértékben szigorúbbak a Nemzetközi Számviteli Standardoknál. Az USA nem fogadja el más normarendszerek alkalmazását. Jelenleg is kötelező az US GAAP alkalmazása az amerikai, kanadai és japán tőzsdéken megjelenő társaságok számára, de jellemzői az is, hogy – jelentős amerikai befektetések következtében – európai országok is vannak a rendszert elfogadók között. A jövőbeni EU és magyar számviteli szabályozás tervezésénél feltétlenül számolni kell az amerikai szabályozással. 2003-tól – a Nemzetközi Beszámoló-készítési Standardok (IFRS) kialakításának keretében – a nagy normarendszerek közelítése kezdődött el úgynevezett konvergencia-program alapján. Ennek eredményeképpen várható, hogy az alapvető

правил відбудеться наближення між великими економічними блоками (США, ЄС), особливо внаслідок посилення американського економічного впливу.

Процес розробки національних стандартів Угорщини

§ 176 Закону Угорщини “Про систему бухгалтерського обліку” передбачає, що детальні правила, методи, прийоми, необхідні для представлення дійсної та правдивої картини, які відносяться до нормативних положень, потрібно відобразити у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Перше видання угорських Національних стандартів аудиту з’явилося у 2001 році. Оприлюднення стало необхідним в результаті визнання та введення в дію національних стандартів аудиту, розроблених міжнародною федерацією аудиторів, комітетом з розробки стандартів IFAC.

Міжнародні фінансові скандали, які мали місце в останні роки, підняли сильну бурю, показали свій вплив на подальше удосконалення міжнародних стандартів, які стосуються міжнародного бухгалтерського обліку, аудиту, супутніх послуг і перевірки якості.

Все більший наголос отримали у стандартах відновлення, зміцнення аудиторської довіри, паралельно з цим розвивалися методи, пов’язані з оцінкою, управлінням ризиком, змінилися положення.

Члени Аудиторської палати в рамках обов’язкового підвищення кваліфікації щорічно інформуються про зміни міжнародних стандартів, які становлять основу вітчизняних стандартів, мають постійну можливість підготовки до застосування удосконалених, а також нових угорських стандартів. Угорські національні стандарти враховують зміни міжнародних стандартів. Зміни, що відбулися у структурі, побудові стандартів, значні. Почався новий цикл перевірки якості, стандарти аудиту стали категоризованими, складають новий розділ положення щодо аудиту майбутніх фінансових даних та супутніх послуг.

Основною зміною порівняно з минулим є поява положень щодо регулювання державного сектору.

Немає змін у тому, що необхідні доповнення, обмеження до відповідного пункту, що базуються на угорському законодавстві й надалі позначаються символом “А”. Позиції, які мають порядковий номер 1000, перейняті без нострифікації, тому, використовуючи їх, слід брати до уваги угорські законодавчі акти.

Відповідно до постанови Аудиторської Палати Угорщини стандарти діють з 1 січня 2006 року.

szabályok megfogalmazásában közeledés történik a nagy gazdasági tömbök (USA, EU) között, különösen az amerikai gazdasági befolyás erősödése következtében.

A magyar standard alkotás folyamata

A magyar számviteli törvény 176.§-a írja elő, hogy azokat a törvényi előírásokhoz kapcsolódó részletes szabályokat, módszereket, eljárásokat, amelyek a megbízható és valós kép bemutatásához szükségesek, nemzeti számviteli standardokba kell foglalni.

A magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok első kiadása 2001-ben jelent meg. A közzétételt a könyvvizsgálók nemzetközi szövetsége, az IFAC standardalkotó bizottsága által kidolgozott nemzetközi könyvvizsgálati standardok honosítása, azaz a hazai standardok bevezetése tette szükségessé.

Az elmúlt években lezajlott, nagy vihar kavart nemzetközi pénzügyi beszámolási botrányok mind a nemzetközi számviteli, mind a könyvvizsgálatra, a bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra, a kapcsolódó szolgáltatásokra és a minőségellenőrzésre vonatkozó nemzetközi standardok továbbfejlesztésénél éreztették hatásukat. A könyvvizsgálói bizalom helyreállítása, megszilárdítása egyre nagyobb hangsúlyt kapott a standardokban, ezzel párhuzamosan fejlődtek a kockázat értékelésével, kezelésével kapcsolatos módszerek, változtak az előírások.

A Könyvvizsgálói Kamara tagjai a kötelező továbbképzés keretében évente folyamatos tájékoztatást kapnak a hazai standardok alapját képező nemzetközi standardok változásáról, folyamatosan felkészülhetnek a módosított, illetve az új magyar standardok alkalmazására. A nemzetközi standardok változásait követő magyar nemzeti standardok publikálásra is kerülnek, amelyeket felsorolás-szerűen a fejezet végén mutat be a jegyzet.

A korábbiakkal összevetve jelentős a változás, ami a standardok szerkezetében, felépítésében történt. Új minőségellenőrzési sorozat indult, az eddig könyvvizsgálatiként megismert standardok kategorizálva lettek, új fejezetet képeznek a múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatán kívüli, bizonyosságot nyújtó és kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó előírások. Alapvető változást jelent az, hogy a korábbiakkal ellentétben a standardok előírások tartalmazzak az államháztartási szektorra nézve is.

Nincs változás abban, hogy a magyar jogszabályok alapján szükséges kiegészítéseket, korlátozásokat továbbra is az adott ponthoz kapcsolódó "A" számozás jelzi. A 1000-es sorszámmal szereplő állásfoglalásokat változatlanul honosítás nélkül kerültek átvételre, azokat a magyar jogszabályok figyelembe vételével kell alkalmazni.

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara elnökségének határozata szerint a standardokat – néhány kivétellel – 2006. január 1-jét követően használják.

Стандарти 700 і 701 щодо аудиторського звіту і його характеристики набирають чинності пізніше, відповідно до введення міжнародних стандартів.

Виконання вимог угорських національних стандартів аудиту є обов'язковим для кожного практикуючого аудитора. Стандарти становлять основні правила, підставу для порівняння, важливий відправний пункт для роботи. Пояснення до стандартів, додатки у багатьох випадках слугують корисними порадами для здійснення аудиторської діяльності. Крім цього, важливим є професійне судження аудитора щодо особливостей тієї чи іншої ситуації.

Система угорських стандартів бухгалтерського обліку у світлі можливостей та обмежень

Нова система угорських стандартів бухгалтерського обліку одночасно означає можливості та обмеження, зв'язок яких прослідкуємо на основі досліджень д.е.н. Пал Тібора, колишнього віце-президента Аудиторської Палати.

На сьогодні у професії, включаючи бухгалтерські та аудиторські питання, відбуваються широкомасштабні зміни, які зазвичай оцінюються тільки в довгостроковому періоді. Європейська інтеграція, а також відносини великих систем норм безперервно розвиваються, змінюються, перетворюються, викликаючи іноді суттєві **вдосконалення систем норм малих країн** (рис. 1).

СУЧАСНИЙ СТАН

У міжнародній практиці	В європейській практиці
❖ великі системи норм ❖ очікування гармонізації ❖ ужорсточення організації, прийомів	❖ наближення директив та системи IAS-IFRS ❖ розбіжності у сприйнятті та розумінні (континентальний, англосаксонський) ❖ пошук шляхів (країни-члени)

Рис. 1. Сучасний стан міжнародної та європейської системи норм бухгалтерського обліку

Визначною частиною роботи аудитора є оцінка облікової інформації, а також її багатостороннє використання – планування, документування, аналіз тощо. Виходячи з цього особливо важливою для аудиторів є система норм, на основі положень якої вони повинні вести свою діяльність.

A könyvvizsgálói jelentésre és annak minősítésére vonatkozó 700-as és 701-es témaszámú standard hatályba lépése – a nemzetközi standardok bevezetésével összhangban – későbbi.

A magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok végrehajtása minden gyakorló könyvvizsgáló számára kötelező. A standardok, ahogy azt az elmúlt évek során megtanultuk, alapvető szabályokat, viszonyítási alapot, fontos kiindulást jelentenek a munkához. A standardokat kísérő magyarázatok, valamint a függelékek sok esetben hasznos tanáccsal szolgálnak a végrehajtáshoz. Ezekhez járul a könyvvizsgálónak az adott helyzet sajátosságait mérlegelő és nélkülözhetetlen szakmai megítélése.

Magyar Számviteli Standardok rendszertana – a lehetőségek és korlátok tükrében

A Magyar Számviteli Standardok szakma-közelbe kerülése egyidejűleg jelent lehetőségeket és korlátokat, melyek néhány összefüggését Dr. Pál Tibor, a Könyvvizsgálói Kamara korábbi alelnökének kutatásaira építve tárgyal a jegyzet.

Jelenleg a szakmában – ide értve a számviteli kérdéseket és a könyvvizsgálati vonatkozást is – **nagyléptékű változások zajlanak**, amelyek természetesen csak hosszabb időszakra tekintettel értékelhetők majd. Az európai integráció, valamint a nagy normarendszerek viszonya is folyamatosan fejlődik, változik, átalakul, magával vonva **a kis országok szabályrendszereinek olykor lényeges módosítását is** (1. sz. ábra).

A JELENLEGI HELYZET

A nemzetközi gyakorlatban	Az európai gyakorlatban
❖ nagy normarendszerek ❖ harmonizációs elvárások ❖ szigorítás szervezetben, eljárásban	❖ az irányelvek és az IAS-IFRS rendszer közelítése ❖ felfogásbeli eltérések (kontinentális, angolszász) ❖ útkeresés (tagországok)

1. sz. ábra. A nemzetközi és európai számviteli normarendszer jelenlegi helyzete

A **könyvvizsgálói munka meghatározó része** a számviteli információk megítélése, valamint azok sokoldalú – tervezési, dokumentációs, elemzési, stb. – felhasználása. Ebből (is) következően különösen fontos a könyvvizsgálók számára az a normarendszer, amelynek előírásai alapján kell tevékenységüket keretek közé foglalni.

Багато аудиторів також надають бухгалтерські послуги, тобто безпосередньо зацікавлені не тільки у високому професійному рівні системи регулювання, а й у її предметі та чинності.

Рис. 2. Фактори впливу на національну бухгалтерську практику

Оскільки Угорщині як члену Європейського Союзу і одночасно послідовнику системи IAS-IFRS необхідно задовольнити консультаційні сподівання, виникає питання: **якою має бути Угорська система регулювання бухгалтерського обліку?** (рис. 3)

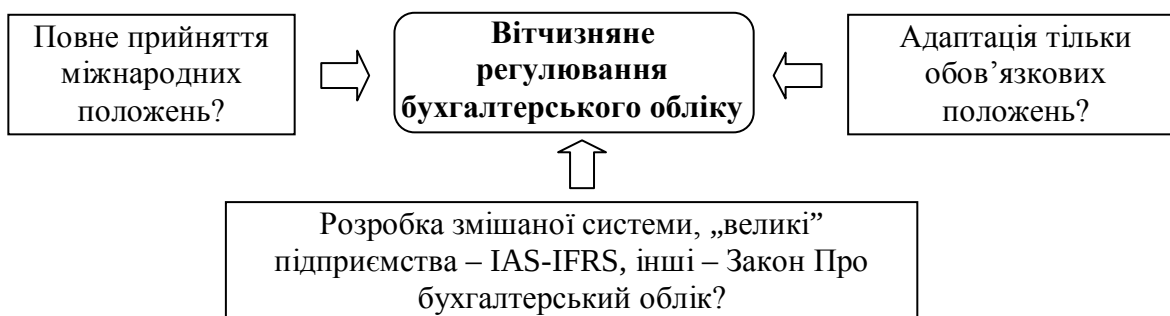

Рис. 3. Можливі варіанти регулювання бухгалтерського обліку в Угорщині

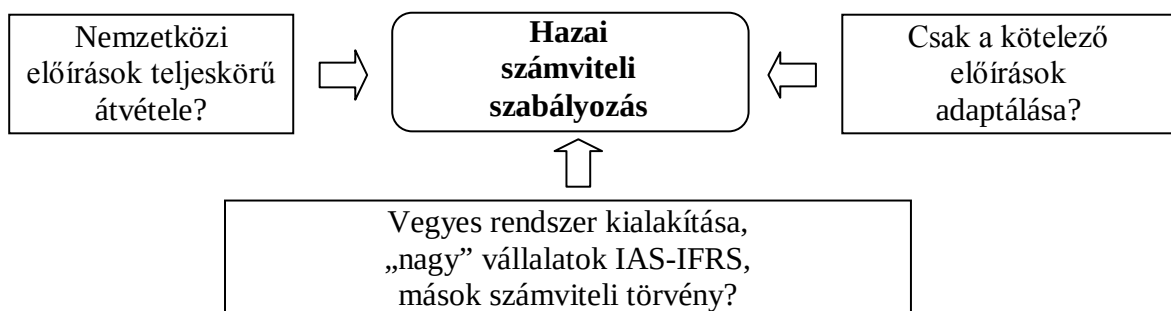
Прихильники повної гармонізації з правом можуть казати, що існуючі єдині правила і в Угорщині достатньо забезпечуватимуть господарські процеси та співставність даних звітів. Питання полягає в тому чи **система IAS-IFRS**, яка у функціональному підході, особливо фокусується на вирішення першочергових питань міжнародних підприємств, є **придатною для повного запровадження?** Підхід, який базується виключно на вітчизняних положеннях, законах, не забезпечує комунікативність на міжнародному рівні. З іншої сторони, зважаючи на позиції малих підприємств щодо спрощення, виникає можливість звуженого надання облікової інформації, уникнення облікових розрахунків.

Az is tény, hogy a könyvvizsgálók közül sokan számviteli szolgáltatást is nyújtanak, tehát közvetlenül is érdekeltek nem csak a szabályrendszerek szakmai színvonalát, hanem azok tárgyát, hatályát tekintve is.

2. sz. ábra. A nemzeti számviteli gyakorlat elvárásai

Mivel Magyarországnak az Európai Unió tagjaként és ezzel összhangban az IAS-IFRS rendszer szemléletének követőjeként eleget kell tennie konzultációs elvárásoknak is, felmerül a kérdés: **milyen legyen a magyar számviteli előírásrendszer?** (3. sz. ábra)

3. sz. ábra. A számviteli szabályozás lehetséges változatai

Több megközelítés létezik. A teljes harmonizáció hívei joggal mondhatják, hogy a mindenhol, így nálunk is egységes szabályok jól szolgálhatják az üzleti folyamatokat, összehasonlíthatóvá téve az egyes jelentések tartalmát. Kérdés, hogy a jelenlegi **IAS – IFRS rendszer**, amely funkcionális megközelítésben, a mindig előtérbe kerülő kérdések megoldására fókuszálva elsősorban a nemzetközi vállalatok körében nyer igazolást, **alkalmas-e teljes kiterjesztésre?** Ezzel szemben olyan nézet, amely kizárólagosan hazai előírásokra, a törvényre épít nemzetközi kötelezettségeink okán nem kommunikálható. De más oldalról, a kisvállalkozások egyszerűsítést igénylő szempontjaira is tekintettel felvetődik a szűkített számviteli információ-szolgáltatás, a könyvviteli elszámolások mellőzésének lehetősége.

Між цими двома підходами може розташовуватись таке підприємницьке коло, система правил, що його регулює, які втілюються в Законі Про бухгалтерський облік, однак тут виникає можливість розробки вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку.

У звітності, у наданні інформації і у питаннях системи норм вирішально можемо говорити про три функціональні та узгоджені погляди на регулювання:

- “Міжнародний” підприємницький сектор – IAS-IFRS (біржові, іноземні підприємства – обов’язково чи на основі вибору).
- Середній “вітчизняний” підприємницький сектор – Закон Про бухгалтерський облік і відповідні положення, нормативи.
- “Малі підприємства” – спрощений облік, звужене надання інформації, “податковий облік”, книги прибутків і збитків.

Питання – **які форми регулювання і в якому співвідношенні мають бути прийняті в Угорщині?** У зв’язку з цим звичайно існують недоліки і переваги:

- положень ЄС необхідно дотримуватися (включаючи міжнародні стандарти прийняті ЄС), це окремо не потребує врегулювання;
- вітчизняні облікові традиції (які базуються на континентальній практиці – законодавство щодо бухгалтерського обліку). Ці особливості повинні бути враховані при розробці угорських стандартів;
- звільнення від обов’язкового детального обліку, спрощені вимоги до визначеного кола підприємців.

Угорські бухгалтерські стандарти можуть з’явитися як доповнення законодавства, що регулює діяльність “середнього” підприємницького кола.

Звичайно дуже важливе питання питомої ваги, внутрішнього співвідношення окремих систем регулювання. Виходячи з загальної практики ЄС, вибудовується наступна ієрархічна модель (рис. 4).

A szélsőséges vélemények között helyezkedhet el az a vállalkozói kör, illetve az erre a körre vonatkozó szabályrendszer-megoldás, amelyet jelenleg nálunk a számviteli törvény fogalmaz meg, de itt merül fel – kapcsolódó szakmai előírásokként – a hazai számviteli standardok kialakításának lehetősége is.

A beszámolás, az információk szolgáltatása és a normarendszerek kérdésében alapvetően három működtethető és összehangolható **szabályozási felfogás** vehető számításba:

- “Nemzetközi” vállalati kör – IAS-IFRS (tőzsdei, külföldi tulajdonban lévő, külföldön működő cégek – kötelezettség, vagy választás alapján)
- Közepes vállalati “hazai” kör – számviteli törvény és kapcsolódó szabályozások
- “Kisvállalkozások” – szűkített információszolgáltatás, “adószámvitel”, bevétel-nyilvántartás

Kérdés – **milyen szabályozás típusok, és milyen arányban legyenek Magyarországon?** Ezzel összefüggésben természetesen léteznek kötöttségek és adottságok:

- az uniós előírásokat be kell tartani (gondoljunk az unió által befogadott nemzetközi standardokra is), ez külön, a jelenleg érvényesen alapvetően túlmutató szabályozást nem igényel,
- hazai számviteli hagyományok (amelyek a kontinentális gyakorlatra épülnek – számviteli törvény). A szabályozás, illetve annak fejlesztése erre tekintettel kell, hogy legyen, így a hazai standardoknak és a standardalkotás folyamatának is figyelembe kell vennie,
- a részletes elszámolás kötelezettségének elengedése, az egyszerűsítési elvárásoknak történő megfelelés adott vállalkozói körben valós és vállalható igény.

Realitást keresve az mondhatjuk, hogy a hazai számviteli standardok a “középső” vállalati körhöz kapcsolódó törvényi szabályozás kiegészítéseként jelenhetnek meg.

Természetesen nagyon fontos kérdés, hogy milyen súlyt jelentsenek, milyen belső arányokat képviseljenek az egyes szabályozástípusok? Ha az általános uniós gyakorlatból indulunk ki, akkor a következő hierarchikus felépítést tekinthetjük (4. sz. ábra).

Рис. 4. Ієрархічна модель системи регулювання бухгалтерського обліку в Угорщині

Національне законодавство може визначати конкретні пропорції, типи регулювання. Національні стандарти бухгалтерського обліку можуть бути для середнього вітчизняного підприємницького сектору дійсною, гнучкою інформаційною базою, яка базується на основних принципах бухгалтерського обліку і розвивається, а також повною мірою задовольняє потреби користувачів.

Необхідність та можливості вітчизняних стандартів? **Що говорить на їх користь?**

- Збереження, підтримка і розвиток надання бухгалтерської інформації.
- Збереження вітчизняних бухгалтерських традицій – подальший розвиток професії.
- Прозоріші, простіші положення для більшості підприємств.
- Відповідність євросоюзним (і міжнародним) вимогам без цілковитого впровадження системи IAS-IFRS.

В Угорщині починаючи з 2004 року у зв'язку зі створенням органів з розробки стандартів (рис. 5) відбулися перші кроки щодо випуску окремих вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку.

4. sz. ábra. A magyarországi számviteli szabályozás hierarchikus felépítése

A nemzeti jogszabályok – az uniós előírásokkal összhangban – írhatják elő a konkrét arányokat, szabályozás típusokat. A nemzeti számviteli standardok a “középső”, “hazai” vállalati kör számára jelenthetnek valós, a számvitel elméleti alapjaira épülő, rugalmas, fejleszthető, mindazonáltal a felhasználói igényeket teljes mértékben kielégítő információs bázist.

A hazai standardok szükségessége – lehetősége? **Mi szól mellette?**

- A számviteli információk szolgáltatásának fenntartása, fejlesztése.
- A hazai számviteli hagyományok megőrzése – a szakma továbbfejlődése.
- Átláthatóbb, egyszerűbb előírások a vállalkozások nagy többségénél.
- Megfelelés az uniós (és nemzetközi) elvárásoknak az IAS-IFRS rendszer teljes átvétele nélkül.

Magyarországon 2004-től kezdődően a standardalkotás szervezeteinek (5. sz. ábra) létrejöttével megtörtént az első lépés az önálló hazai számviteli standardok kibocsátása felé.

Органи з розробки стандартів	
Угорська спілка зі стандартів бухгалтерського обліку 32 особи	
Група з підготовки стандартів 11 осіб	Група з тлумачення стандартів 5 осіб
Державний комітет з бухгалтерського обліку 21 особа	

Рис. 5. Основні органи з розробки стандартів з обліку в Угорщині

В 2005 році прийняті три угорські стандарти, які визначили загальні концепції бухгалтерського обліку: – облікова політика; – запаси; – лізинг.

Перші три стандарти викликали багато питань, частина яких призвела до суперечок відносно інших пунктів. Найважливіші з них стосувалися наступних сфер:

- система цілей;
- відношення до закону;
- відношення до міжнародних стандартів;
- узгодженість між стандартами;
- чинність, набуття чинності;
- деталізованість;
- можливості спрощення.

Метою розробки угорських стандартів бухгалтерського обліку є створення єдиних положень ведення бухгалтерського обліку в Угорщині за допомогою забезпечення узгодженості угорського законодавства, бухгалтерських положень Європейського Співтовариства і Міжнародних стандартів фінансової звітності. Внаслідок цього система регулювання бухгалтерського обліку змінюється, на зміну регулюванню, яке базувалося виключно на правових нормах, приходить система норм, яка створена незалежними професійними організаціями і базується на професійному консенсусі. В угорській системі регулювання бухгалтерського обліку правові норми не повною мірою замінюються стандартами, норми регулювання різних рівнів (закони, постанови Кабінету міністрів, стандарти) діють одночасно, доповнюючи один одного.

Метою розробки угорських стандартів бухгалтерського обліку є задоволення потреб угорських користувачів, але при цьому не можна нехтувати міжнародними процесами та розповсюдженням МСФЗ в європейському просторі. Під час розробки угорських стандартів визначальним має бути доцільність та застосовуваність.

A standardalkotás szervezetei	
Magyar Számviteli Standard Testület 32 fő	
Standard Előkészítő Testület 11 fő	Standard Értelmező Testület 5 fő
Országos Számviteli Bizottság 21 fő	

5. sz. ábra. A standardalkotás szervezetei Magyarországon

2005. végén három magyar standardnál elfogadásra kerültek az általános koncepciók: – számviteli politika, – készletek, – lízing

Az első három standard sok kérdést vetett fel, amelyek egy része még több ponton vitákat indukál. A legfontosabbak ezek közül a következő területekhez kapcsolódnak:

- Célrendszer
- Viszony a törvényhez
- Viszony a nemzetközi standardokhoz
- Összhang a standardok között
- Hatály, hatálybalépés
- Részletezettség
- Egyszerűsítési lehetőségek

Ami már megfogalmazható: a magyar számviteli standardok megalkotásának célja a magyar számviteli jogszabályok, az Európai Közösségek számviteli előírásai és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) közötti összhang megteremtésével a magyar számviteli előírások egységes végrehajtásának, az egységes számviteli gyakorlatnak a megteremtése. Ezzel a folyamattal a számviteli szabályozás feltételrendszere módosul, a kizárólag jogszabályon alapuló szabályozással ellentétben a független szakmai testületek által megalkotott és szakmai konszenzuson alapuló szabályrendszer is teret kap. A magyar számvitel szabályozásában a jogszabályokat nem teljes körűen váltja ki a standard alapú szabályozás, a különböző szintű szabályozási formák (törvény, kormányrendelet, standard) egymás mellett, egymást kiegészítve léteznek.

A magyar számviteli standardalkotás célja elsősorban a hazai felhasználók szükségleteit van hivatva kielégíteni, de standardalkotás nem hagyhatja figyelmen kívül a nemzetközi folyamatokat, IFRS európai térnyerését. A magyar standardok kidolgozásában a célszerűséget és alkalmazhatóságot kell irányadónak tekinteni.

РОЗДІЛ 7. СИСТЕМА РАХУНКІВ, ПЛАН РАХУНКІВ

Метою єдиної системи рахунків є надання можливості організації бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання за допомогою систематизації засобів та джерел їх утворення, впливу господарських операцій на фінансовий результат, надання необхідної інформації для складання звітності відповідно до Закону "Про систему бухгалтерського обліку" та визначених постанов уряду.

Рахунки бухгалтерського обліку в Угорщині групуються за класами. Всього їх 10 класів.

Класи 1-4 містять балансові рахунки, зокрема класи 1-3 – рахунки засобів, клас 4 – рахунки джерел їх утворення. Рахунки цих класів забезпечують дані для складання балансу.

Клас 1 відображає рахунки нематеріальних активів, матеріальних засобів (включаючи капітальні інвестиції, не введені в експлуатацію), а також вкладених фінансових засобів.

На рахунках **класу 2** обліковуються куплені та виготовлені власними силами запаси.

Клас 3 містить рахунки оборотних засобів, (грошових коштів, цінних паперів, заборгованість перед покупцями, боржниками, працівниками та учасниками, державним бюджетом та іншими організаціями), крім запасів, а також активні часові різниці.

На рахунках **класу 4** необхідно відображати джерела утворення засобів. Сюди відносять власний капітал, цільовий фонд, довгострокові та короткострокові зобов'язання, а також пасивні часові різниці.

Інформація, необхідна для складання Звіту про фінансові результати, для визначення результатів згідно Балансу, міститься на рахунках класів 5 та 8-9.

Клас 5 містить рахунки витрат, згруповані за видами витрат. На рахунках класу 5 відображаються наступні види витрат: матеріальні витрати, витрати на послуги, на інші послуги, витрати на заробітну плату, інші виплати особового характеру, зарплатні нарахування, списання знеціненої вартості. На рахунках даного класу, підприємства, які складають Звіт про фінансові результати методом сумування всіх видатків, відокремлено повинні відображати зміни вартості активованої власної діяльності за звітний рік, і забезпечення безпосередніх витрат однакової величини.

VII. FEJEZET: SZÁMLAKERET, SZÁMLAREND

Az **egységes számlakeret célja**, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez, biztosítsa az e törvény szerinti, illetve e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat.

Az 1-4. számlaosztály tartalmazza a mérlegszámlákat, ezen belül az 1-3. számlaosztály az eszközszámlákat, a 4. számlaosztály pedig a forrásszámlákat. E számlaosztályok számlái biztosítják a mérleg elkészítéséhez szükséges adatokat.

Az **1. számlaosztály** az immateriális javak, a tárgyi eszközök (ideértve a rendeltetésszerűen használatba nem vett, üzembe nem helyezett beruházásokat is), valamint a befektetett pénzügyi eszközök nyilvántartására szolgáló számlákat foglalja magában.

A **2. számlaosztály** a vásárolt és a saját előállítású készleteket foglalja magában.

A **3. számlaosztály** tartalmazza a készletek kivételével a forgóeszközök (a pénzeszközök, az értékpapírok, a vevőkkel, az adósokkal, a munkavállalókkal és a tagokkal, az állami költségvetéssel és az egyéb szervezetekkel szembeni követelések), továbbá az aktív időbeli elhatárolások számláit.

A **4. számlaosztályban** kell kimutatni az eszközök forrásait. Idetartoznak a saját tőke, a céltartalékok, a hosszú és rövid lejáratú kötelezettségek, valamint a passzív időbeli elhatárolások számlái.

Az eredménykimutatás elkészítéséhez, a mérleg szerinti eredmény megállapításához szükséges adatokat az 5. és a 8-9. számlaosztály számlái tartalmazzák.

Az **5. számlaosztály** a költségeket költség-nemek szerint csoportosítva tartalmazza. Az 5. számlaosztályon belül a költség-nemek: anyagköltség, igénybe vett szolgáltatások költségei, egyéb szolgáltatások költségei, bérköltség, személyi jellegű egyéb kifizetések, bérjárulékok, értékcsökkenési leírás. A számlaosztályon belül – az eredmény-kimutatást összköltség eljárással készítő vállalkozónak – elkülönítetten kell kimutatni az – egyébként költség-nemnek, költségmegtérülésnek nem minősülő – aktivált saját teljesítmények tárgyévi értékének változását, mint a vele azonos nagyságú közvetlen költségek fedezetét, és az értékesítésre nem került teljesítmények közvetlen önköltséggel azonos értékét.

Клас 8 відображає витрати матеріального характеру (в тому числі вартість матеріалів, вартість використаних послуг, вартість інших послуг, вартість придбання проданих товарів, вартість проданих (наданих) послуг), витрати особового характеру (витрати на оплату праці, інші виплати особового характеру, додаткова заробітна плата) і списання зносу, а також інші витрати, витрати пов'язані з фінансовими операціями, надзвичайні витрати, податки на прибутки для складання Звіту про фінансові результати методом сумування всіх видатків.

Клас 8 відображає собівартість реалізованої продукції, вартість придбання реалізованих товарів, вартість реалізованих (наданих) послуг, непрямі витрати реалізації (витрати на реалізацію, збут, управління, інші витрати загального характеру), а також інші витрати, витрати пов'язані з фінансовими операціями, надзвичайні витрати, податки на прибутки для складання Звіту про фінансові результати методом ринкових (обігових) витрат.

На рахунках **класу 9** необхідно відображати виручку від реалізації, інші доходи, доходи від фінансових операцій, надзвичайні доходи.

6-7 клас рахунків – відповідно до рішення суб'єкта господарювання – може використовуватися для забезпечення управлінською інформацією. Вільне використання цих класів рахунків дає можливість на розрахунки з внутрішніми одиницями підприємства, розробки специфічної системи управління затратами, калькулювання собівартості.

Клас 0 містить реєстраційні рахунки, статті, відображені на них, не мають безпосереднього впливу на результати звітного періоду, на суму власного капіталу. На рахунках класу 0 необхідно відображати також поза балансові статті. До них відносяться відстрочені зобов'язання, надійні (майбутні) зобов'язання, окремо виділяючи договірну вартість ф'ючерсних, опціонних операцій та ф'ючерсної частини swar-операцій, до тих пір, поки не виконається зобов'язання, операція (закриття), згідно договору не закінчиться, а також вимоги, що впливають із ф'ючерсних, опціонних операцій та ф'ючерсної частини swar-операцій.

План рахунків

Суб'єкт господарювання, який використовує при веденні обліку подвійний запис, враховуючи вимоги єдиної системи рахунків, повинен розробити такий План рахунків, який цілковито забезпечував би складання звітності відповідно до законодавства.

План рахунків повинен містити наступну інформацію:

а) номер та назву рахунків для загального використання;

A 8. számlaosztály az összköltség eljárással készülő eredmény-kimutatáshoz tartalmazza az anyagjellegű ráfordításokat [ezen belül az anyagköltséget, az igénybevett szolgáltatások értékét, az egyéb szolgáltatások értékét, az eladott áruk beszerzési értékét, az eladott (közvetített) szolgáltatások értékét], a személyi jellegű ráfordításokat (ezen belül a bérköltséget, a személyi jellegű egyéb kifizetéseket, a bérjárulékokat) és az értékcsökkenési leírást, valamint az egyéb ráfordításokat, a pénzügyi műveletek ráfordításait, a rendkívüli ráfordításokat, az eredményt terhelő adót.

A 8. számlaosztály a forgalmi költség eljárással készülő eredmény-kimutatáshoz tartalmazza az értékesítés elszámlolt közvetlen önköltségét, az eladott áruk beszerzési értékét, az eladott (közvetített) szolgáltatások értékét, az értékesítés közvetett költségeit (ezen belül az értékesítési, forgalmazási, az igazgatási, az egyéb általános költségeket), valamint az egyéb ráfordításokat, a pénzügyi műveletek ráfordításait, a rendkívüli ráfordításokat, az eredményt terhelő adót.

A 9. számlaosztályban kell kimutatni az értékesítés árbevételét, az egyéb bevételeket, a pénzügyi műveletek bevételeit, a rendkívüli bevételeket.

A 6-7. számlaosztály – a gazdálkodó döntésének megfelelően – használható a vezetői információk biztosítására. E számlaosztályok szabad használata lehetővé teszi a vállalkozáson belüli egységek elszámloltatását, a költséggazdálkodás, az önköltségszámítás sajátos rendszerének kialakítását.

A 0. számlaosztály azokat a nyilvántartási számlákat tartalmazza, amelyeken kimutatott tételek az adott üzleti év mérleg szerinti eredményét, a mérleg-fordulónapi saját tőke összegét közvetlenül nem befolyásolják. A 0. számlaosztályban a mérlegen kívüli tételeket is ki kell mutatni. Ilyenek a függő kötelezettségek, a biztos (jövőbeni) kötelezettségek, külön kiemelve a határidős, az opciós ügyletek és swap ügyletek határidős részének szerződés szerinti értékét mindaddig, amíg a kötelezettség, az ügylet teljesítése (lezárása) meg nem történt, szerződés szerint le nem járt, továbbá a határidős, az opciós ügyletek és swap ügyletek határidős ügyletrésze miatt fennálló követelések.

Számlarend

A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével olyan számlarendet köteles készíteni, amely szerinti könyvvezetés az e törvényben előírt beszámoló készítését maradéktalanul biztosítja.

A számlarend a következőket tartalmazza:

a) minden alkalmazásra kijelölt számla számjelét és megnevezését,

b) зміст рахунку, якщо це однозначно не впливає з назви рахунку, також юридичні права збільшення, зменшення вартості рахунку, господарські операції, які стосуються рахунку, взаємозв'язок їх з іншими рахунками;

c) зв'язок рахунків головної книги та аналітичних реєстрів;

d) порядок документального підтвердження даних плану рахунків.

Аналітичні реєстри повинні бути тісно пов'язані з головною книгою, і необхідно забезпечити можливість числового співставлення вартісних даних, які містяться у них.

Відповідальність за розробку плану рахунків, за постійний контроль, за правильність щоденного ведення обліку несе особа, яка має право представляти суб'єкт господарювання.

Новостворений суб'єкт господарювання, на який поширюється дія Закону та який веде бухгалтерський облік з використанням подвійного запису, повинен розробити власний план рахунків протягом 90 днів від дати створення, суб'єкт господарювання, який переходить з простої системи обліку на систему з використанням подвійного запису – до моменту переходу. У випадку зміни положень Закону необхідні зміни у план рахунків повинні бути внесені протягом 90 днів з моменту набрання чинності змін до закону.

Наступним правилом є придатність детальних внутрішніх правил суб'єкта господарювання щодо ведення обліку та документування для підтвердження даних Балансу та Звіту про фінансові результати, а також додатків. З метою публічності та контрольованості використання суспільного майна суб'єкт господарювання повинен деталізувати систему ведення обліку, щоб отримати визначені деякими законодавчими актами конкретні дані.

b) a számla tartalmát, ha az a számla megnevezéséből egyértelműen nem következik, továbbá a számla értéke növekedésének, csökkenésének jogcímeit, a számlát érintő gazdasági eseményeket, azok más számlákkal való kapcsolatát,

c) a főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát,

d) a számlarendben foglaltakat alátámasztó bizonylati rendet.

Az analitikus nyilvántartásoknak szoros kapcsolatban kell lenniük a főkönyvi könyveléssel, és a kettő között az értékadatok számszerű egyeztetésének lehetőségét biztosítani kell.

A számlarend összeállításáért, annak folyamatos karbantartásáért, a naprakész könyvvezetés helyességéért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy a felelős.

Az újonnan alakuló – e törvény hatálya alá tartozó és kettős könyvvitelt vezető – gazdálkodó köteles számlarendjét a megalakulás időpontjától számított 90 napon belül, az egyszeres könyvvitelről a kettős könyvvitelre áttérő gazdálkodó az áttérés időpontjáig elkészíteni. E törvény változása esetén a számlarend szükséges módosítását a törvényi változás hatálybalépését követő 90 napon belül kell elvégezni.

További szabály, hogy a gazdálkodónak a könyvvezetésre, a bizonylatolásra vonatkozó részletes belső szabályait úgy kell kialakítania, hogy az a mérleg és az eredmény-kimutatás alátámasztásán túlmenően a kiegészítő melléklet adatainak közvetlen alátámasztására is alkalmas legyen. A közpénzek felhasználásának és a köztulajdon használatának nyilvánossága és ellenőrizhetősége érdekében a gazdálkodó nyilvántartási (könyvvezetési) rendszerét köteles oly módon továbbfejleszteni, hogy abból a vonatkozó külön jogszabályban meghatározott adatok rendelkezésre álljanak.

РОЗДІЛ 8. ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою бухгалтерського обліку є забезпечення користувачів повною та достовірною інформацією про фінансові результати діяльності та майновий стан суб'єктів господарювання. Інструментом досягнення цієї мети є складання бухгалтерської, в тому числі, фінансової звітності.

Законом Угорщини “Про систему бухгалтерського обліку” № С (2000 р.) визначаються принципи та правила складання звітності в Угорщині, згідно з яким *звітність* – це письмовий звіт, який містить надійну та правдиву інформацію про фінансовий та майновий стан та фінансові результати суб'єкта господарювання.

Тлумачення обов'язку складання звітності

Суб'єкт господарювання повинен складати звітність угорською мовою про діяльність, майновий, фінансовий та прибутковий стан після закриття бухгалтерських книг за звітний період відповідно до Закону Про бухгалтерський облік. Звітність повинна давати надійну та достовірну інформацію про майно суб'єкта господарювання, про його склад (засоби та джерела їх утворення), про фінансовий стан та результати діяльності.

У Додатку потрібно вказувати додаткову інформацію, якщо використання положень Закону, основних принципів бухгалтерського обліку, не достатнє для представлення надійної та достовірної загальної картини в Балансі, Звіті про фінансові результати.

Відступати від положень Закону можна тільки у виняткових випадках за згодою аудитора, якщо в конкретних умовах якийсь з положень Закону “Про систему бухгалтерського обліку” не забезпечує достовірну та надійну загальну інформацію. Всі ці відхилення повинні фіксуватися у Додатку, із зазначенням їх підстав, а також їх впливу на стан активів-пасивів, фінансовий стан та результат діяльності.

Відхилення від положень Закону “Про систему бухгалтерського обліку” не можуть призводити до невідповідності облікової інформації принципам Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку, а також не можуть бути результатом такої бухгалтерської процедури, використання якої не узгоджене з ними.

Звітність складається за звітний період, який, як правило, становить календарний рік, тобто триває від 1 січня до 31 грудня. Закон визначає відповідні дати щодо складання та подання звітності, а саме: дата звітності – останній день звітного року, як правило – 31 грудня; дата подання звітності – 150 днів від дати звітності, дата подання та реєстрації звітності в господарському суді (у більшості випадків – 31 травня).

VIII. FEJEZET: A BESZÁMOLÓ

A számvitel fő célja – objektív információ biztosítása a gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról. Ennek a célnak az eléréséhez a gazdálkodó szervezetek a beszámolóképzést használják.

A 2000 évi C. törvény a számvitelről előírja a beszámolóképzés fő elveit és szabályait Magyarországon. Ennek megfelelően a *beszámoló* olyan írásbeli beszámoló, amely megbízható és valós információt tartalmaz a gazdálkodó pénzügyi és vagyoni helyzetéről, valamint a tevékenysége eredményeiről.

Beszámolási kötelezettség definiálása

A gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően, e törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles – magyar nyelven – készíteni. A beszámolónak megbízható és valós összképet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről (eszközeiről és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről.

A törvényben előírtakon túlmenő, további információkat kell a kiegészítő mellékletben megadni, amennyiben e törvény előírásainak alkalmazása, a számviteli alapelvek érvényesítése nem elegendő a megbízható és valós összképnek a mérlegben, az eredmény-kimutatásban történő bemutatásához.

A törvény előírásaitól csak abban a kivételes esetben lehet – a könyvvizsgáló egyetértése és ilyen tartalmú nyilatkozata mellett – eltérni, ha az adott körülmények mellett a számviteli törvény valamely rendelkezésének alkalmazása nem biztosítja a megbízható és valós összképet. Minden ilyen eltérést közölni kell a kiegészítő mellékletben, bemutatva annak indokait, valamint az eszközökre-forrásokra, a pénzügyi helyzetre és az eredményre gyakorolt hatását is.

A törvény előírásaitól való – kivételes esetekre vonatkozó – eltérés nem eredményezheti azt, hogy a bemutatott összkép ellentétes az Európai Közösség e jogterületre vonatkozó irányelveiben foglaltakkal, illetve nem lehet olyan számviteli eljárás eredménye, amelynek alkalmazása nincs összhangban azokkal.

A beszámolót az üzleti évről kell készíteni, amely rendszerint egy naptári év – 12 hónap, vagyis január 1-től december 31-ig tart. A törvény előírja a mérlegkészítés és letétbe helyezés időpontját: fordulónap – az üzleti év utolsó napja, rendszerint – december 31, a letétbehelyezés napja – a mérlegfordulónaptól számított 150 nap (általában – május 31).

Закон № С визначає основні види звітності (рис. 6). Вибір виду залежить від основних показників діяльності суб'єктів господарювання, граничні значення яких становлять:

- а) річний валовий дохід – 1000 млн. форинтів;
- б) сума балансу – 500 млн. форинтів;
- с) середньорічна чисельність працюючих – 50 чол.

Річна звітність	Спрощена річна звітність	Зведена консолідована річна звітність	Спрощена звітність
⬇	⬇	⬇	⬇
Складають суб'єкти господарювання, у яких два з трьох показників основної діяльності перевищують граничні значення. <u>Форми звітності:</u> баланс; звіт про фінансові результати; додаток; підприємницький звіт	Складають суб'єкти господарювання, два із трьох основних показників діяльності яких не повинні перевищувати граничні значення. <u>Форми звітності:</u> баланс; звіт про фінансові результати; додаток	Складають материнські (холдингові) компанії разом з власною річною звітністю. <u>Форми звітності:</u> зведений баланс; зведений звіт про фінансові результати; зведений додаток	Складають навчальні об'єднання, робочі громади, профспілки, фізичні особи-підприємці тощо. <u>Форми звітності:</u> спрощений баланс; розрахунок фінансових результатів

Рис. 6. Основні види та характеристика фінансових звітів угорських підприємств

Суб'єкт господарювання повинен підтвердити звітність подвійним записом, оскільки він може скласти спрощену звітність на основі простого бухгалтерського обліку, якщо це можливо відповідно до Закону “Про систему бухгалтерського обліку” або інших постанов уряду.

У межах вищого органу управління, адміністративних та контрольних органів спільним обов'язком учасників є забезпечення відповідності складання та оприлюднення річної звітності, спрощеної річної звітності та зведеної (консолідованої) звітності (включаючи також зведену (консолідовану) звітність, складену відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності), а також підприємницького звіту положенням Закону.

Спрощена річна звітність

Спрощена річна звітність складається з Балансу, Звіту про результати і Додатку. Підприємницький звіт не входить до складу спрощеної річної звітності.

A 2000 évi C. törvény előírja a beszámolók fő fajtaát (6. sz. ábra). Egyszerűsített éves beszámolót készíthet a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő, a nagyságot jelző három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket:

- a) az éves nettó árbevétel az 1000 millió forintot,
- b) a mérlegfőösszeg az 500 millió forintot,
- c) az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

Éves beszámoló	Egyszerűsített éves beszámoló	Összevont (konszolidált) éves beszámoló	Egyszerűsített beszámoló
↓	↓	↓	↓
Olyan gazdálkodó készíti, melynél a nagyságot jelző három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladja a határértéket	Olyan gazdálkodó készíti, melynél a nagyságot jelző három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg a határértéket	Minden anyavállalat készíti a saját beszámolójával együtt	Munkaszövetkezetek, magánvállalkozók, egyéb szervezetek
<u>A beszámoló összetevői:</u> mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet, üzleti jelentés	<u>A beszámoló összetevői:</u> mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet	<u>A beszámoló összetevői:</u> összevont mérleg, összevont eredménykimutatás, összevont kiegészítő melléklet	<u>A beszámoló összetevői:</u> egyszerűsített mérleg, eredménylevezetés

6. sz. ábra. Beszámolók fő fajtái

A gazdálkodónak a beszámolót kettős könyvvitellel kell alátámasztania, kivéve a következő pontban írtakat, ugyanis egyszeres könyvvitellel alátámasztott egyszerűsített beszámolót készíthet a gazdálkodó, ha azt a számviteli törvény vagy más (államháztartási és pénzügyi körre vonatkozó) kormányrendeletek lehetővé teszik.

A gazdálkodó legfőbb irányító (vezető) szervén, ügyvezető szervén és felügyelő testületén belül a tagok együttes kötelezettsége – hatáskörükben eljárva – annak biztosítása, hogy az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló és az összevont (konszolidált) éves beszámoló [ideértve a nemzetközi számviteli standardok szerint elkészített összevont (konszolidált) éves beszámolót is], valamint a kapcsolódó üzleti jelentés összeállítása és nyilvánosságra hozatala e törvény előírásainak megfelelően történjen.

Egyszerűsített éves beszámoló

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlegből, eredmény-kimutatásból és kiegészítő mellékletből áll. Üzleti jelentést – az egyszerűsített éves beszámolóhoz kapcsolódóan – nem kell készíteni.

Схема Балансу спрощеної річної звітності складається зі статей балансу варіанту “А” або “В”, які вказані у додатку 1 Закону “Про систему бухгалтерського обліку” і використання яких обирає підприємство самостійно.

Звіт про результати, який є складовою спрощеної річної звітності, складається зі статей, позначених великими літерами та римськими числами, Звіту про результати варіантів “А” чи “В” відповідно до додатку 2 або 3 Закону “Про систему бухгалтерського обліку”.

Загальні правила складання спрощеної звітності:

– Суб’єкт господарювання, який використовує простий облік, зобов’язаний скласти спрощену звітність за звітний рік на 31 грудня. Суб’єкт господарювання, який використовує простий облік, не може використовувати правила складання спрощеної звітності, якщо у його звітності підприємницький та календарний рік відрізняються, або дата балансу не 31 грудня.

– Спрощена звітність складається зі Спрощеного балансу та Звіту про результати. Статті Спрощеного балансу та Звіту про результати відповідно до рішення підприємства можна деталізувати.

– Спрощений баланс та Звіт про результати потрібно скласти відповідно до Закону, на основі даних підтверджених документально (облік грошових коштів, детальні реєстри активів та пасивів, акти інвентаризації), у зрозумілій та очевидній формі.

Az egyszerűsített éves beszámoló mérleg sémáját a számviteli törvény 1. számú melléklet "A", illetve "B" változata közül a vállalkozó által választott mérleg nagybetűvel és római számmal jelölt tételeit tartalmazzák.

Az egyszerűsített éves beszámoló eredmény-kimutatása a számviteli törvény (Szt.) 2. vagy a 3. számú melléklet "A", illetve "B" változata közül a vállalkozó által választott eredmény-kimutatás nagybetűvel és római számmal jelölt tételeit tartalmazza.

Az egyszerűsített beszámolókészítés általános szabályai:

– Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó az üzleti évről december 31-i fordulónappal egyszerűsített beszámolót köteles készíteni. Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó, ha a beszámolójában az üzleti év és naptári év egymástól eltér, illetve az üzleti év mérleg-fordulónapjának meghatározásánál a december 31-től eltér, úgy nem alkalmazhatja az egyszerűsített beszámoló készítésének szabályait.

– Az egyszerűsített beszámoló egyszerűsített mérlegből és eredmény-levezetésből áll. Az egyszerűsített mérleg és az eredmény-levezetés tételei a vállalkozó döntése alapján továbbtagolhatók.

– Az egyszerűsített mérleget és az eredmény-levezetést a tételek e törvény szerinti sorrendjében, bizonylatokkal alátámasztott, szabályszerűen vezetett egyszeres könyvvitel (a pénzforgalmi könyvvitel, illetve az eszközökről és a forrásokról vezetett részletező nyilvántartások, a leltárak) adatai alapján, világos és áttekinthető formában kell összeállítani.

РОЗДІЛ 9. СТАТТІ БАЛАНСУ (АКТИВИ, ПАСИВИ), ЇХ ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Баланс – це бухгалтерський документ, який відображає засоби та джерела їх утворення на визначений момент за передбаченою структурою, оцінені відповідним чином, виражені у грошовому вимірі.

Відповідно до законодавства суб'єкти господарювання в Угорщині можуть складати Баланс за двома варіантами “А” та “В”. Вибір робить керівництво підприємства і фіксує це у Наказі про облікову політику. Деталізацію Балансу містить додаток 1 Закону “Про систему бухгалтерського обліку”, у варіанті “А” (Додаток 1) та “В” (Додаток 2). Між двома варіантами Балансу не існує значних розбіжностей. Сторона активів зовсім не відрізняється, всі статті однакові в обох варіантах. Що стосується сторони пасивів, то тут відрізняється тільки послідовність статей, побудована з позиції ліквідності.

У випадку, якщо підприємство впродовж двох послідовних звітних років складало Баланс за різними варіантами, воно повинно забезпечити можливість порівняння даних поточного року з даними попереднього звітного року. Перехід від використання одного варіанту до іншого повинен відображатися та обґрунтовуватися у Додатку.

Подальша деталізація статей Балансу дозволяється. Можливе застосування нових статей, якщо жодна із статей загальновизнаної схеми не дублює цю статтю, назва та зміст не повторюються. У цьому випадку зміст нової статті, причини виокремлення її повинні відображатися у Додатку.

Статті Балансу позначені арабськими цифрами можна об'єднати у межах груп активів чи пасивів, позначених римськими цифрами, якщо:

- а) їх сума з точки зору достовірної та дійсної загальної картини не значна;
- б) об'єднання їх сприяє здійсненню принципу зрозумілості;
- с) деталізацію об'єднаних статей та підстави об'єднання містить Додаток.

Об'єднання не повинне охоплювати статті, що стосуються пов'язаних підприємств.

Не потрібно у Балансі відображати ті статті, позначені арабськими цифрами, у яких не має даних, які стосуються як минулого, так і поточного року.

Визначення статей активу Балансу (засобів)

У Балансі у складі засобів необхідно відображати вкладені та оборотні засоби – крім орендованих засобів –, які є у розпорядженні підприємства,

IX. FEJEZET: A MÉRLEG RÉSZEINEK KÖNYVELÉSE, SZÁMVITELE (ESZKÖZÖK, FORRÁSOK)

A **mérleg** olyan összevont, rögzített tagolásban készülő számviteli okmány, amely egy adott időpontra vonatkozólag (fordulónap) tartalmazza a vállalkozás eszközeit és forrásait megfelelő pénznemben kifejezve.

A mérleg tagolását a számviteli törvény 1. számú melléklete tartalmazza, “A”, illetve “B” változatban. A vállalkozó az “A” (1. sz. melléklet), illetve “B” (2. sz. melléklet) változat közül választhat. Amennyiben azonban a vállalkozó az egymást követő üzleti évben nem azonos változat szerint készíti a mérleget, biztosítania kell, hogy a tárgyév adataival az előző üzleti év adatai összehasonlíthatók legyenek. Egyik változatról a másikra való áttérést a kiegészítő mellékletben indokolni kell.

A mérleg tételeinek további tagolása megengedett. Új tételek is felvehetők, ha azok jogszabály szerinti tartalmát az előírt séma szerinti tételek egyikének e törvény szerinti elnevezése, tartalma sem fedi le. Ez esetben az új tétel tartalmát, az elkülönítés indokait a kiegészítő mellékletben be kell mutatni.

A megadott mérleg arab számmal jelzett tételei egy-egy római számmal jelzett eszköz-illetve forráscsoporton belül összevonhatók, ha

- a) azok összegükben a megbízható és valós összkép szempontjából nem jelentősek,
- b) azok összevonása elősegíti a világosság elvének érvényesülését,
- c) az összevont tételek részletezését és az összevonás indokát a kiegészítő melléklet tartalmazza.

Az összevonás nem érintheti a kapcsolt vállalkozásokkal összefüggő tételeket.

Nem kell a mérlegben feltüntetni azon arab számmal jelzett tételeket, amelyeknél sem az előző üzleti évre, sem a tárgyévre vonatkozóan adat nem szerepel.

Az mérleg eszköz oldalának definiálása

A mérlegben eszközként kell kimutatni a vállalkozó rendelkezésére, használatára bocsátott, a vállalkozó működését szolgáló befektetett eszközöket és forgóeszközöket – a bérbe vett eszközök kivételével –,

забезпечують його діяльність, незалежно від того, що право власності на них переходить до підприємства тільки після виконання умов законодавства та договорів.

У складі засобів потрібно відображати також засоби отримані у межах фінансового лізингу, а також інвестиції у будівництво, ремонт, реконструкцію орендованих засобів, та вартість отриманих засобів згідно договору концесії.

Засоби необхідно відносити до вкладених засобів чи оборотних засобів згідно їх призначення та застосування.

Якщо призначення, використання засобів після зарахування змінюється, у зв'язку з тим, що об'єкт не використовується протягом тривалого часу, тоді класифікацію необхідно змінити, вкладений засіб перевести до оборотних засобів або навпаки.

Сутність та визначення вкладених засобів (необоротних активів)

Як **вкладені** можна відображати засоби, призначенням яких є забезпечення діяльності довгостроково, хоча б протягом 1 року. **Відповідно до цього, до складу вкладених засобів зараховуються нематеріальні активи, матеріальні засоби, вкладені фінансові засоби.**

У складі **нематеріальних активів** слід відображати нематеріальні засоби (права власності, крім прав власності, що відносяться до нерухомості, продукти інтелектуальної діяльності, вартість підприємства, фірми), а також аванси видані на нематеріальні активи та суми амортизації нематеріальних активів. У складі нематеріальних активів можна відображати активовану вартість заснування-реорганізації та дослідної розробки.

Як **активовану вартість заснування-реорганізації** можна відображати витрати, пов'язані з початком підприємницької діяльності, значним розширенням, перетворенням, реорганізацією, що не оцінюються як інвестиції, оплачені зовнішніми підприємствами, а також витрати, які виникли під час власної діяльності, що безпосередньо відносяться до собівартості, які після закінчення процесу створення-реорганізації як очікується окупляться доходами діяльності. Сюди відносяться також витрати, пов'язані з запровадженням системи забезпечення якості.

Як **активовану вартість дослідної розробки** можна відображати такі витрати, які безпосередньо відносяться до собівартості, які як очікується окупляться виручкою від майбутнього використання результатів дослідних розробок, які виникли в інтересах результатів дослідних розробок, які не можуть бути враховані як активований продукт – інтелектуальний продукт, матеріальний засіб, запаси, оскільки перевищують ринкову, очікувану ринкову ціну створеного продукту.

függetlenül attól, hogy azok tulajdonjoga csak törvényben, szerződésben rögzített feltételek teljesítése után kerül át a vállalkozóhoz, továbbá az aktív időbeli elhatárolásokat.

Az eszközök között kell kimutatni a pénzügyi lízing keretében átvett eszközöket, továbbá a bérbe vett (a használatra átvett) eszközökön végzett beruházások, felújítások, valamint a koncessziós szerződés alapján beszerzett, megvalósított eszközök értékét is.

Az eszközöket rendeltetésük, használatuk alapján kell a befektetett eszközök vagy a forgóeszközök közé sorolni.

Amennyiben az eszközök használata, rendeltetése a besorolást követően megváltozik, mert az eszköz a tevékenységet, a működést tartósan már nem szolgálja vagy fordítva, akkor azok besorolását meg kell változtatni; a befektetett eszközt át kell sorolni a forgóeszközök közé vagy fordítva.

A befektetett eszközök köre és definiálása

Befektetett eszközként olyan eszközt szabad kimutatni, amelynek az a rendeltetése, hogy a tevékenységet, a működést tartósan, legalább egy éven túl szolgálja. **Ennek megfelelően, befektetett eszközök közé az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket, a befektetett pénzügyi eszközöket kell besorolni.**

Az immateriális javak között a mérlegben a nem anyagi eszközöket (a vagyoni értékű jogokat az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével, a szellemi terméket, az üzleti vagy cégértéket), továbbá az immateriális javakra adott előlegeket, valamint az immateriális javak értékhelyesbítését kell kimutatni. Az immateriális javak között kimutatható az alapítás-átszervezés aktivált értéke és a kísérleti fejlesztés aktivált értéke is.

Alapítás-átszervezés aktivált értékeként a vállalkozási tevékenység indításával, megkezdésével, jelentős bővítésével, átalakításával, átszervezésével kapcsolatos – beruházásnak, felújításnak nem minősülő – a külső vállalkozók által számlázott, valamint a saját tevékenység során felmerült olyan közvetlen önköltségbe tartozó költségeket lehet kimutatni, amelyek az alapítás-átszervezés befejezését követően a tevékenység során a bevételekben várhatóan megtérülnek. Idetartoznak a minőségbiztosítási rendszer bevezetésével kapcsolatos tevékenység költségei is.

A kísérleti fejlesztés aktivált értékeként a jövőben hasznosítható, a kísérleti fejlesztés eredményének jövőbeni hasznosításakor az árbevételben megtérülő, a kísérleti fejlesztés eredménye érdekében felmerült olyan számlázott összeget és a saját tevékenység során felmerült közvetlen önköltségbe tartozó költségeket lehet figyelembe venni, amelyek aktiválható termékben – szellemi termék, tárgyi eszköz, készlet – nem vehetők számításba, mivel a létrehozott termék piaci – várható piaci – árát meghaladják.

Активована вартість віднесена до складу дослідних розробок не перевищує ту суму, яка як очікується окупиться з майбутньої економічної вигоди після вирахування наступних витрат на розробку, очікуваних виробничих витрат, а також реалізаційних витрати, які безпосередньо виникнуть у процесі реалізації продукту.

Як активовану вартість дослідних розробок можна відображати безпосередні витрати на розпочаті, але не закінчені на дату балансу дослідні розробки, окупність яких очікується у майбутньому.

У цьому випадку активована вартість дослідних розробок включає не тільки додаткові витрати на дослідні розробки, а й безпосередні витрати на ті продукти, які можна оприбуткувати як запаси, матеріальні засоби, інтелектуальні продукти тільки пізніше, після закінчення дослідної розробки за допомогою зменшення активованої вартості дослідної розробки. Витрати на основні та додаткові дослідження, а також опосередковані та загальні витрати дослідних розробок не можуть бути активовані.

У складі нематеріальних активів необхідно відображати **права власності**, які не стосуються нерухомості. Такими є: право на оренду, право на користування, право управління майном, право на користування продуктами інтелектуальної діяльності, ліцензії, а також концесійне право, ігрове право та інші права, які не стосуються нерухомості.

До **продуктів інтелектуальної діяльності** відносять: винахід, патент та промислові зразки, які мають правовий захист, інші інтелектуальні витвори, які не мають юридичного захисту, але є комерційною таємницею – ноу-хау та технологія виробництва, торгова марка, незалежно від того придбані вони чи виготовлені власними силами.

Як **вартість підприємства чи фірми** необхідно відображати суму витрат, понесених з метою отримання майбутніх економічних вигод у випадку придбання фірми.

У складі **авансів виданих на нематеріальні активи** потрібно відображати суми, перераховані постачальникам, в які не включена сума ПДВ.

Як **амортизацію нематеріальних активів** можна відобразити тільки різницю між ринковою вартістю та балансовою вартістю (зменшена первісна вартість на суму відповідно до планового зменшення вартості) прав власності, а також продуктів інтелектуальної власності.

У балансі у складі **матеріальних засобів** потрібно відображати ті використовувані за призначенням, введені в експлуатацію матеріальні активи (земельні ділянки, садиби, ліси, насадження, будинки, інші будівлі, технічне

A kísérleti fejlesztés állományba vett aktivált értéke nem haladhatja meg azt az összeget, ami várhatóan megtérül a kapcsolódó jövőbeni gazdasági haszonból a további fejlesztési költségek, a várható termelési költségek, illetve a termék értékesítése során közvetlenül felmerülő értékesítési költségek levonása után.

A kísérleti fejlesztés aktivált értékeként lehet kimutatni a megkezdett, de az üzleti év mérleg-fordulónapjáig be nem fejezett kísérleti fejlesztés – a jövőben várhatóan megtérülő – közvetlen költségeit is.

Ez esetben a kísérleti fejlesztés aktivált értéke nemcsak a kísérleti fejlesztés többletköltségeit foglalja magában, hanem azon termékek közvetlen költségeit is, amelyeket csak később, a kísérleti fejlesztés befejezésekor lehet a készletek, a tárgyi eszközök, a szellemi termékek között állományba venni a kísérleti fejlesztés aktivált értékének csökkentésével. Az alap- és alkalmazott kutatás költségei, valamint a kísérleti fejlesztés közvetett és általános költségei nem aktiválhatók.

Az immateriális javak között **vagyoni értékű jogként** azokat a megszerzett jogokat kell kimutatni, amelyek nem kapcsolódnak ingatlanhoz. Ilyenek különösen: a bérleti jog, a használati jog, a vagyonkezelői jog, a szellemi termékek felhasználási joga, a licencek, továbbá a koncessziós jog, a játékjog, valamint az ingatlanhoz nem kapcsolódó egyéb jogok.

Szellemi termékek közé sorolandók: a találmány, az iparjogvédelemben részesülő javak közül a szabadalom és az ipari minta, a szerzői jogvédelemben részesülő szoftver termékek, az egyéb szellemi alkotások, a jogvédelemben nem részesülő, de titkossága révén monopolizált javak közül a know-how és gyártási eljárás, a védjegy, függetlenül attól, hogy azt vásárolták vagy a vállalkozó állította elő, illetve használatba vették-e azokat vagy sem.

Üzleti vagy cégértékként kell kimutatni cégvásárlás esetén a jövőbeni gazdasági haszon reményében teljesített többletkifizetés összegét.

Az immateriális javakra adott előlegként kell kimutatni az ilyen címen a szállítóknak átutalt – a levonható előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összeget.

Az immateriális javak értékhelyesbítéseként csak a vagyoni értékű jogok, továbbá a szellemi termékek – könyv szerinti értéket meghaladó – piaci értéke és könyv szerinti értéke (a bekerülési értéknek a terv szerinti értékcsökkenés elszámolt összegével csökkentett értéke) közötti különbség mutatható ki.

A tárgyi eszközök között a mérlegben azokat a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközöket (földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, műszaki

устаткування, обладнання, машини, виробниче та торговельне обладнання, інше устаткування, права власності на нерухомість), племінну худобу, які довгостроково, безпосередньо чи опосередковано, беруть участь у виробничому процесі, а також аванси, видані на придбання засобів, та інвестиції в них, крім того амортизацію матеріальних засобів.

У складі **нерухомості** відображаються використовувані за призначенням земельні ділянки та всі такі матеріальні засоби, які пов'язані з землею. До нерухомості відносять: земельні ділянки, садиби, будівлі, частини будівель, інші споруди, невиробничу нерухомість, а також частки власності, та права власності на нерухомість, незалежно від того, придбали їх чи виготовили власними силами на власній чи орендованій нерухомості. Серед нерухомості потрібно відображати здійснені вкладення та ремонт нерухомості.

Майнові права на нерухомість: право користування землею та отримання прибутків від них, орендне право, право сервітуту, набуті на основі оплати витрат, визначених законодавчо, на використання нерухомості за призначенням (витрати на користування водопроводами та каналізацією, витрати на вдосконалення електропостачання, витрати на вдосконалення газопостачальної системи), а також інші права на нерухомість.

До **технічного обладнання, устаткування, машин** відносять введені в експлуатацію, використовувані за призначенням моторні, силові установки, інше обладнання, устаткування, прилади та інструменти, транспортні засоби, передавальні пристрої, комп'ютерну техніку, залізничні, дорожні, водні та повітряні транспортні засоби, які визначають профіль діяльності, а також капітальні та ремонтні вкладення в перераховані, взяті в оренду засоби, які безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства.

До **інших устаткувань, обладнань, транспортних засобів** відносять машини, введені в експлуатацію та використовувані за призначенням; обладнання, устаткування, транспортні засоби, які не віднесені до технічного обладнання, устаткування, транспортних засобів, які опосередковано забезпечують діяльність підприємства. До них відносять: інші виробничі (торговельні) машини, обладнання, устаткування, транспортні засоби, офісні, адміністративні обладнання, устаткування, невиробничі обладнання, устаткування, транспортні засоби, а також капітальні та ремонтні вкладення в перераховані, взяті в оренду засоби.

У складі **племінної худоби** потрібно відображати тих тварин, які під час розведення, утримання виробляють продукт, що можна відокремити (приплід, інший тваринний продукт), і витрати на утримання яких, як очікується, окупляться у процесі реалізації цього продукту, або повернення витрат на

berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés, egyéb berendezés, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok), tenyészállatokat kell kimutatni, amelyek tartósan – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálják a vállalkozó tevékenységét, továbbá az ezen eszközök beszerzésére (a beruházásokra) adott előlegeket és a beruházásokat, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítését.

Az ingatlanok között kell kimutatni a rendeltetésszerűen használatba vett földterületet és minden olyan anyagi eszközt, amelyet a földdel tartós kapcsolatban létesítettek. Az ingatlanok közé sorolandó: a földterület, a telek, a telkesítés, az épület, az épületrész, az egyéb építmény, az üzemkörön kívüli ingatlan, illetve ezek tulajdoni hányada, továbbá az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok, függetlenül attól, hogy azokat vásárolták, vagy a vállalkozó állította elő, illetve azok saját tulajdonú vagy bérelt ingatlanon valósultak meg. Az ingatlanok között kell kimutatni a bérbe vett ingatlanokon végzett és aktivált beruházást, felújítást is.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok különösen: a földhasználat, a haszonélvezet és használat, a bérleti jog, a szolgalmi jog, az ingatlanok rendeltetésszerű használatához kapcsolódó – jogszabályban nevesített – hozzájárulások (víz- és csatornahasználati hozzájárulás, villamos-fejlesztési hozzájárulás, gázelosztó vezetékre vonatkozó hálózatfejlesztési hozzájárulás) megfizetése alapján szerzett használati jog, valamint az ingatlanhoz kapcsolódó egyéb jogok.

A műszaki berendezések, gépek, járművek között kell kimutatni a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a vállalkozó tevékenységét közvetlenül szolgáló erőgépeket, erőművi berendezéseket, egyéb gépeket, berendezéseket, műszereket és szerszámokat, szállítóeszközöket, hírközlő berendezéseket, számítástechnikai eszközöket, a tevékenységi profilt meghatározó vasúti, közúti, vízi- és légi-közlekedési eszközöket, valamint az itt felsorolt, bérbe vett eszközökön végzett és aktivált beruházást, felújítást.

Az egyéb berendezések, felszerelések, járművek közé tartoznak azok a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a műszaki berendezések, gépek, járművek közé nem tartozó gépek, berendezések, felszerelések, járművek, amelyek a vállalkozó tevékenységét közvetetten szolgálják. Ilyenek különösen: az egyéb üzemi (üzleti) gépek, berendezések, felszerelések, járművek, az irodai, igazgatási berendezések, felszerelések, az üzemkörön kívüli berendezések, felszerelések, járművek, valamint az itt felsorolt, bérbe vett eszközökön végzett és aktivált beruházás, felújítás.

Tenyészállatok között kell kimutatni azokat az állatokat, amelyek a tenyésztés, a tartás során leválasztható terméket (szaporulatot, más leválasztható állati terméket) termelnek, és a tartási költségek ezen termékek értékesítése során

утримання забезпечується іншим використанням тварин (як робочої худоби, для охорони, верхової їзди), незалежно від того, протягом якого часу вони забезпечують діяльність підприємства.

До **капітальних та ремонтних вкладень** слід відносити первісну вартість засобів, які не введені в експлуатацію та не використовуються за призначенням, а також первісну вартість – ще не активовану – робіт, пов'язаних з розширенням, зміною призначення, перетворенням, подовженням строку використання, ремонтом, реконструкцією уже використовуваних матеріальних активів.

Як **аванс на інвестиції** відображаються перераховані суми постачальникам інвестицій, у випадку імпорту підприємствам-імпортерам, продавцю майнового права на нерухомість без суми податку на додану вартість.

У **статті амортизація матеріальних засобів** можна відображати тільки різницю між ринковою вартістю, яка перевищує балансову вартість, та балансовою вартістю (первісна вартість зменшена на суму планового зменшення вартості).

Серед **вкладених фінансових засобів** у балансі відображаються ті засоби (паї, частки, цінні папери, надані позики), які підприємство вклало в інше підприємство, передало йому з метою отримання прибутку на довгостроковий період (у вигляді дивідендів, процентів), або отримання можливості впливу, управління, контролю. Уточнення вартості вкладених фінансових засобів також необхідно відображати у Балансі у статті вкладені фінансові засоби.

Як **цінні папери, які втілюють довгострокові кредитні відносини**, відображають такі цінні папери, придбані з метою інвестування, закінчення строку погашення яких не очікується у наступному після звітного році, і які підприємство у наступному за звітним році не має намір реалізувати.

Як **уточнення вартості вкладених фінансових засобів** відображається різниця між ринковою вартістю, яка перевищує первинну, та первинною вартістю дивідендів.

Сутність та поняття оборотних активів

До **групи оборотних активів** у Балансі необхідно відносити запаси, поточні зобов'язання, цінні папери, які забезпечують кредитні відносини, інвестиції, внески учасників, грошові кошти.

Запаси – це такі товарно-матеріальні цінності, які безпосередньо чи опосередковано забезпечують діяльність підприємства:

megtérülnek, vagy az egyéb (igateljesítmény, őrzési feladat, lovagoltatás) hasznosítás biztosítja a tartási költségek megtérülését, függetlenül attól, hogy azok meddig szolgálják a vállalkozási tevékenységet.

A beruházások, felújítások között kell kimutatni a rendeltetésszerűen használatba nem vett, üzembe nem helyezett eszközök bekerülési értékét, továbbá a már használatba vett tárgyi eszközökön végzett bővítéssel, rendeltetésváltozással, átalakítással, élettartam-növeléssel, felújítással összefüggő munkák – még nem aktivált – bekerülési értékét.

Beruházásokra adott előlegként kell kimutatni a beruházási szállítónak, importbeszerzésnél az importálást végző vállalkozónak, az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog eladójának ilyen címen átutalt – a levonható előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összeget.

A tárgyi eszközök értékhelyesbítéseként csak az eszközök – könyv szerinti értéket meghaladó – piaci értéke és könyv szerinti értéke (a bekerülési értéknek a terv szerinti értékcsökkenés elszámolt összegével csökkentett értéke) közötti különbség mutatható ki.

A befektetett pénzügyi eszközök között a mérlegben azokat az eszközöket (részesezés, értékpapír, adott kölcsön) kell kimutatni, amelyeket a vállalkozó azzal a céllal fektetett be más vállalkozónál, adott át más vállalkozónak, hogy ott tartós jövedelemre (osztalékra, illetve kamatra) tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el. A befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítését szintén a befektetett pénzügyi eszközök között kell a mérlegben kimutatni.

Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírként azokat a befektetési céllal beszerzett értékpapírokat kell kimutatni, amelyek lejáratá, beváltása a tárgyévet követő üzleti évben még nem esedékes, és a vállalkozó azokat a tárgyévet követő üzleti évben nem szándékozik értékesíteni.

Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítéseként a részesezés – bekerülési értéket meghaladó – piaci értéke és bekerülési értéke közötti különbség mutatható ki.

A forgóeszközök köre és definiálása

A forgóeszközök csoportjába a mérlegben a készleteket, a vállalkozó tevékenységét nem tartósan szolgáló követeléseket, hitel-viszonyt megtestesítő értékpapírokat, tulajdoni részesezést jelentő befektetéseket, pénzeszközöket kell besorolni.

A készletek a vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan eszközök:

а) які придбані у межах звичайної підприємницької діяльності з метою реалізації, і які у період між придбанням та реалізацією не змінюють своєї форми (товари, тара, посередницькі послуги), хоча вартість їх може змінюватися;

б) які перед реалізацією знаходяться у одній з виробничих, переробних фаз (незакінчене виробництво (враховуючи незакінчені, неоплачені послуги), напівфабрикати) або які вже оброблені та знаходяться у готовому стані та очікують реалізації;

с) які будуть використовувати у зв'язку з виготовленням продукції, призначеної для реалізації, та наданням послуг (матеріали).

Також серед запасів відображаються:

а) ті матеріальні засоби до початку використання (інструменти, прилади, обладнання, устаткування, робочий одяг, уніформа, захисний одяг), які забезпечують діяльність підприємства не більше одного року;

б) тварини на відгодівлі, на вирощуванні та інші тварини, маса яких збільшується у результаті понесення певних витрат на виробництво (утримання), незалежно від того, протягом якого часу вони забезпечують підприємницьку діяльність;

с) засоби, переведені зі складу вкладених засобів до оборотних.

Як **аванси видані на запаси** потрібно відображати перераховану постачальнику матеріалів, товарів, посередницьких послуг, імпортеру суму без ПДВ.

Як **цінні папери** серед оборотних активів необхідно відображати цінні папери, придбані з метою обертання як перехідні, короткострокові інвестиції, які втілюють кредитні відносини, а також вкладення, які є частками власності.

У статті **грошові кошти** відображають готівку, електронні грошові засоби і чеки, а також банківські вклади.

Пасив Балансу, характеристика статей пасиву

У Балансі до складу **пасивів** відносять власний капітал, цільові фонди, зобов'язання та пасивні часові різниці.

Як **власний капітал** у Балансі можна відображати тільки таку частку капіталу, яка передана власником (засновником) підприємству, або яку власник (засновник) залишив підприємству з оподаткованого прибутку. У складі власного капіталу також потрібно відображати оціночний запас уточненої вартості та оціночний запаси справедливої оцінки.

a) amelyeket a rendszeres (szokásos) üzleti tevékenység keretében értékesítési céllal szereztek be, és azok a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak (árúk, göngyölegek, közvetített szolgáltatások), bár értékük változhat,

b) amelyek az értékesítést megelőzően a termelés, a feldolgozás valamely fázisában vannak [befejezetlen termelés (ideértve a befejezetlen, még ki nem számlázott szolgáltatást is), félkész termékek] vagy már feldolgozott, elkészült állapotban értékesítésre várnak (késztermékek),

c) amelyeket az értékesítendő termékek előállítása vagy a szolgáltatások nyújtása során fognak felhasználni (anyagok).

A készletek között kell kimutatni továbbá

a) használatba vételükig azokat az anyagi eszközöket (szerszám, műszer, berendezés, felszerelés, munkaruha, egyenruha, védőruha), amelyek a vállalkozó tevékenységét legfeljebb egy évig szolgálják,

b) a növendék-, a hízó- és az egyéb állatokat, amelyek a termelés (a tartás) költségei eredményeként növekednek, gyarapszik tömegük (súlyuk), függetlenül attól, hogy a vállalkozási tevékenységet mennyi ideig szolgálják,

c) azokat az eszközöket, amelyeket a befektetett eszközök közül forgóeszköznek átsoroltak.

A készletekre adott előlegként az anyag-, az áruszállítónak, a közvetített szolgáltatást nyújtónak, importbeszerzésnél az importálást végző vállalkozónak ilyen címen átutalt – a levonható előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összeget kell kimutatni.

A forgóeszközök között **értékpapírként** a forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket kell kimutatni.

A pénzeszközök a készpénzt, az elektronikus pénzeszközöket és a csekkeket, továbbá a bankbetéteket foglalják magukban.

A mérleg forrás oldala a forrás oldal tételeinek értelmezése

A mérlegben **forrásként** a saját tőkét, a céltartalékokat, a kötelezettségeket és a passzív időbeli elhatárolásokat kell szerepeltetni.

Saját tőkeként a mérlegben csak olyan tőkerészt szabad kimutatni, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos (a tag) az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál. A saját tőke részeként kell kimutatni az értékhelyesbítés értékelési tartalékát és a valós értékelés értékelési tartalékát is.

Власний капітал складається з зареєстрованого (статутного) капіталу, резервного капіталу, результатного капіталу, депозитного капіталу, оціночного запасу (капіталу), балансового фінансового результату звітного року.

Зареєстрований (статутний) капітал – це сума капіталу акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, інших підприємств (якщо для них є обов’язкова реєстрація у фірмовому суді), визначена у засновницьких документах і зареєстрована у фірмовому суді. Створення та зміни у сумі основного капіталу, статутний капітал, засновницьке майно, майнові вкладення необхідно відображати у бухгалтерських документах у момент реєстрації у фірмовому суді. Реєстрований (статутного) капітал – це капітал, визначений у засновницьких документах і дійсно переданий власниками (учасниками) у довгострокове розпорядження суб’єкту господарювання. В угорських філіях іноземних підприємств статутний капітал необхідно відображати як майно необхідне для ефективного функціонування, покриття боргів, передане філії у вільне користування на довгостроковий період.

Зареєстрований (статутний) капітал залежно від форми господарського товариства може бути:

- акціонерний капітал у акціонерних товариствах;
- статутний капітал у товариствах з обмеженою відповідальністю, комунальних підприємствах;
- майнові внески в об’єднаннях, повних товариствах, спільних підприємствах, інших організаціях;
- депозитні вклади у командитних товариствах;
- кооперативне майно в кооперативах.

Резервний капітал збільшується:

a) в акціонерних товариствах на суму різниці між відпускною (реальною) та номінальною вартістю акцій;

b) на підприємствах на суму вартості остаточно переданих до резервного капіталу власниками (учасниками) засобів, грошових коштів, що розраховується як різниця між зареєстрованою та номінальною вартістю капіталу;

c) на суму зменшення статутного капіталу;

d) на суму вартості майна, яке не може бути розподілене, створеного у зв’язку з залученням кооперативних паїв;

e) на суму вартості віднесених до резервного капіталу грошових коштів, отриманих засобів відповідно до законодавства.

A **saját tőke** a – jegyzett, de még be nem fizetett tőkével csökkentett – jegyzett tőkéből, a tőketartalékból, az eredménytartalékból, a lekötött tartalékból, az értékelési tartalékból és a tárgyév mérleg szerinti eredményéből tevődik össze.

Jegyzett tőke részvénytársaságnál, korlátolt felelősségű társaságnál, egyéb vállalkozónál (ha e tekintetben cégbírósi bejegyzési kötelezettség terheli) a cégbíróson bejegyzett tőke a létesítő okiratban meghatározott összegben.

Az alaptőke, a törztőke, az alapítói vagyon, a vagyoni betét felemelése, illetve leszállítása miatti jegyzett tőke-változást a cégjegyzékbe való bejegyzés alapján, a bejegyzés időpontjával kell a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni. A jegyzett tőke a létesítő okiratban meghatározott, a tulajdonosok (a tagok) által tartósan rendelkezésre bocsátott – ténylegesen átadott – tőke. A külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepénél jegyzett tőkeként kell kimutatni a működéshez, a tartozások kiegyenlítéséhez szükséges, a külföldi székhelyű vállalkozás által biztosított – tartósan és ilyen címen a fióktelep szabad rendelkezésére bocsátott – vagyont (ideértve törvényben meghatározott dotációs tőkét is).

A jegyzett tőke fajtái a gazdasági társasági formától függően a következők lehetnek:

- részvénytőke az Rt.-nél,
- törztőke Kft.-nél, közhasznú társaságnál,
- vagyoni hozzájárulás egyesülésnél, Kkt.-nál, közös vállalatnál, egyéb szervezeteknél,
- vagyoni betét Bt.-nél,
- szövetkezeti vagyon szövetkezeteknél.

A tőketartalék növekedéseként kell kimutatni:

a) részvénytársaságnál a részvények kibocsátáskori, ideértve a tőkeemelési (jegyzési) ellenértéke és névértéke közötti különbözetet,

b) a vállalkozónál a tulajdonosok (a tagok) által az alapításkor, illetve a tőkeemelési tőketartalékként (a jegyzési érték és a névérték különbözeteként) véglegesen átadott eszközök, pénzeszközök értékét,

c) a jegyzett tőke leszállítását a tőketartalékkal szemben,

d) a szövetkezeti üzletrész-bevonás miatt képzett fel nem osztható vagyon összegét,

e) a pénzmozgással, illetve az eszközmozgással egyidejűleg a jogszabály alapján tőketartalékba helyezett pénzeszközöket, átvett eszközök értékét.

Резервний капітал зменшується:

- a) за рахунок збільшення статутного капіталу;
- b) на суму, використану для компенсування негативного результативного капіталу в зв'язку з понесенням збитків;
- c) на суму вилученого резервного капіталу для зменшення статутного капіталу у зв'язку з вилученням капіталу;
- d) на суму резервного капіталу переведеного у депозитний капітал;
- e) вартість переданих за рахунок резервного капіталу грошових коштів та інших засобів відповідно до законодавства.

Для підприємств документами, які засвідчують збільшення/зменшення резервного капіталу, є засновницькі документи, зміни до них, а також постанови, рішення загальних установчих зборів, зборів засновників (учасників), відображення в обліку відбувається в момент реєстрації вищенаведених документів у відповідних органах.

Результатний капіталу (фінансовий результат) збільшується:

- a) за рахунок балансових фінансових результатів (прибутків) за попередній звітний рік, включаючи поправки попередніх звітних років, що призвели до збільшення балансових фінансових результатів;
- b) за рахунок зменшення реєстрованого (статутного) капіталу на користь результатного капіталу;
- c) на суму резервного капіталу, використаного для компенсації негативного результату у зв'язку з понесенням збитків;
- d) на суму додаткових внесків власників (учасників) господарських товариств, раніше виданих на відшкодування збитків, але не використаних;
- e) на суму вартості віднесених на результатний капітал грошових коштів, отриманих засобів згідно з законодавством.

Результатний капітал зменшується:

- a) за рахунок балансових фінансових результатів (збитків) за попередній звітний рік, включаючи поправки попередніх звітних років, що призвели до зменшення балансових фінансових результатів;
- b) за рахунок збільшення реєстрованого (статутного) капіталу за рахунок вільного результатного капіталу;
- c) на суму результатного капіталу, віднесеного на депозитний капітал;
- d) на суму коштів, використаних для виплати дивідендів, паїв, часток, відсотків на акції, а також податків, які нараховуються на фінансові результати;

A tőketartalék csökkenéseként kell kimutatni:

- a) a jegyzett tőke emelését a szabad tőketartalékból,
- b) a veszteség miatti negatív eredménytartalék ellentételezésére felhasznált összeget,
- c) a tőkekivonással megvalósított jegyzett tőke leszállításához kapcsolódó – a jegyzett tőke leszállításával arányos – tőketartalék-kivonás összegét,
- d) a tőketartalék lekötött tartalékba átvett összegét,
- e) a pénzmozgással, illetve az eszközmozgással egyidejűleg a jogszabály alapján tőketartalékkal szemben átadott pénzeszközök, eszközök értékét.

A vállalkozónál a tőketartalék növekedésének, és csökkenésének bizonylata a létesítő okirat, annak módosítása, illetve a közgyűlési, az alapítói, a taggyűlési határozat, könyvviteli elszámolása a tőkeemelésről, a tőkeleszállításáról szóló létesítő okiratnak, illetve módosításának a cégjegyzékbe történt bejegyzése időpontjával történik,

Az eredménytartalék növekedéseként kell kimutatni:

- a) az előző üzleti év mérleg szerinti eredményét (nyereségét), ideértve az ellenőrzés előző üzleti év(ek) mérleg szerinti eredményét növelő módosítását (nyereségét) is,
- b) a jegyzett tőke leszállítását az eredménytartalékkal szemben,
- c) a veszteség miatti negatív eredménytartalék ellentételezésére felhasznált tőketartalékot,
- d) a gazdasági társaság tulajdonosánál (tagjánál) a veszteség pótlásához nem szükséges – korábban ilyen címen adott – pótbefizetés visszakapott összegét a pénzmozgással egyidejűleg,
- e) a pénzmozgással, illetve az eszközmozgással egyidejűleg a jogszabály alapján eredménytartalékba helyezett pénzeszközöket, átvett eszközök értékét.

Az eredménytartalék csökkenéseként kell kimutatni:

- a) az előző üzleti év mérleg szerinti eredményét (veszteségét), ideértve az ellenőrzés előző év(ek) mérleg szerinti eredményét csökkentő módosítását (veszteségét) is,
- b) a jegyzett tőke emelését a rendelkezésre álló szabad eredménytartalékból,
- c) az eredménytartalék lekötött tartalékba átvett összegét,
- d) az üzleti év végén a tárgyévi adózott eredmény kiegészítéseként osztalékra, részesedésre, kamatozó részvény kamatára, továbbá az eredménytartalékot terhelő adóra igénybe vett összeget,

е) на суму додаткових коштів для покриття збитків господарського товариства, наданих власником (учасником) товариства відповідно до законодавства;

ф) на суму вилученого результатного капіталу, пов'язану з вилученням капіталу, зменшенням реєстрованого (статутного) капіталу;

г) на вартість переданих грошових коштів, засобів за рахунок результатного капіталу відповідно до законодавства.

Зобов'язання – це визнані борги суб'єкта господарювання, виражені у грошовій формі, пов'язані з договорами поставки товарів, робіт, послуг та іншими договорами, які вже виконані постачальником товарів, робіт, послуг, іншим підприємством, кредитором, позикодавцем, прийняті.

Про зобов'язання йде мова тоді, коли діловий партнер передав товари, виконав послуги відповідно до умов договору у відповідний строк і у відповідній кількості, коли банк надав кредит згідно кредитного договору, позикодавець виплатив позику згідно договору позики.

Головним критерієм визнання зобов'язання є отримання товарів і послуг, грошових коштів, які ще не оплачені.

Класифікація зобов'язань:

- перераховані зобов'язання;
- довгострокові зобов'язання;
- короткострокові зобов'язання.

e) a gazdasági társaság tulajdonosánál (tagjánál) a gazdasági társaság veszteségének fedezetére teljesített – törvényi előíráson alapuló – pótbefizetés összegét a pénzmozgással egyidejűleg,

f) a tőkekivonással megvalósított jegyzett tőke leszállításához kapcsolódó – a jegyzett tőke leszállításával arányos – eredménytartalék-kivonás összegét,

g) a pénzmozgással, illetve az eszökmozgással egyidejűleg a jogszabály alapján eredménytartalékkal szemben átadott pénzeszközök, eszközök értékét.

A kötelezettségek azok a szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő pénzürtékben kifejezett elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, pénznyújtáshoz, valamint a kincstári vagyon, az önkormányzati vagyon részét képező eszközök – törvényi rendelkezés, illetve felhatalmazás alapján történő – kezelésbevételéhez kapcsolódnak.

A kötelezettségről akkor beszélünk, ha az üzleti partner a szerződésben rögzített terméket, a szerződésben rögzített mennyiségben és minőségben átadta, a szolgáltatás nyújtója a szerződésben vállalt szolgáltatást teljesítette, a bank a hitelszerződés alapján folyósította a hitelt, a kölcsönt nyújtó a kölcsönszerződés értelmében a kölcsönt kifizette.

A kötelezettségek közös ismérve az, hogy a teljesítés megtörtént, tehát megkaptuk a terméket, igénybe vettük a kért szolgáltatást, megkaptuk a pénzt, de még nem fizettük ki, vagy egyéb más módon nem rendeztük.

Mérlegszerű csoportosítás alapján a kötelezettségek három részre bonthatók:

- hátrasorolt kötelezettség,
- hosszú lejáratú kötelezettség,
- rövid lejáratú kötelezettség.

РОЗДІЛ 10. СУТНІСТЬ АУДИТУ ТА АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному світі основною вимогою грошового обігу є можливість простеження за походженням та використанням грошових коштів. Виконання цього завдання професійно забезпечують бухгалтери. Використання позикового капіталу, банківського кредиту, а також сплата податків значною мірою залежать від прибутковості, тому з її визначенням тісно пов'язана зацікавленість як підприємств, так і держави. Точне визначення аудиту наведене у Законі Угорщини “Про систему бухгалтерського обліку” №С від 2000 року. Відповідно до Закону: “Метою аудиту є визначення відповідності річної звітності, спрощеної річної звітності, зведеної (консолідованої) звітності, складеної суб'єктами господарювання, вимогам законодавства, і відповідно до цього відображення достовірної та правдивої картини про майновий і фінансовий стан та про результати діяльності”.

Аудиторська діяльність в Угорщині має значну історію правового регулювання. В багатьох законах детально висвітлюються питання аудиторської діяльності. Після ґрунтовної підготовки у 1997 році з'явився Закон “Про аудит і Аудиторську Палату”, і в тому ж році створено Угорську Аудиторську Палату. Угорська Аудиторська Палата налічує на сьогодні 5000 зареєстрованих фізичних осіб та 2000 аудиторських фірм. Внаслідок євроінтеграції Угорщина все інтенсивніше вливається в міжнародний професійний кругообіг, звертає увагу на міжнародні зміни при визначенні напрямів удосконалення аудиторської діяльності.

Детальні положення щодо аудиторської діяльності, особи аудитора, обов'язкового аудиту регулюють наступні нормативні акти: Закон “Про господарські товариства” № CXLIV 1997 року; Закон “Про систему бухгалтерського обліку” № С 2000 року; Міжнародні та національні стандарти аудиту; Закон “Про Угорську Аудиторську Палату, про аудиторську діяльність” № LXXV 2007 року. В Угорській Республіці аудит є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, які ведуть бухгалтерський облік із застосуванням подвійного запису. У всіх інших випадках, коли відповідно до законодавства аудит не є обов'язковим, підприємство самостійно вирішує питання проведення аудиту звітності. Аудит не є обов'язковим, якщо річна виручка підприємства за попередні 2 роки не перевищувала 50 млн. форинтів.

X. FEJEZET: A KÖNYVVIZSGÁLAT ÉS KÖNYVVIZSGÁLÓI SZERVEZET LÉNYEGE

A modern világban a pénzforgalom alapvető követelménye – a pénzeszközök eredetének és felhasználásának nyomkövetésének lehetősége. Ennek a feladatnak a teljesítést a szakképzett könyvelők biztosítják. A kölcsönzött tőke, a bankhitelek használata, valamint az adófizetés nagy mértékben függ a vállalat jövedelmezőségétől, ezért a jövedelem meghatározásában érdekelt mint a gazdálkodó, úgy az állam is. A könyvvizsgálat pontos meghatározása a 2000. évi C. törvényben a számvitelről található: “A könyvvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vállalkozó által az üzleti évről készített éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, továbbá az összevont (konszolidált) éves beszámoló e törvény előírásai szerint készült, és ennek megfelelően megbízható és valós képet ad a vállalkozó (a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes) vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről.”

A könyvvizsgálói tevékenység szabályozásának jelentős történelme van Magyarországon. A törvények részletes előírásokat tartalmaznak a könyvvizsgálói tevékenységgel kapcsolatosan. Alapos előkészítés után 1997-ben megszületett a könyvvizsgálatról és a kamaráról szóló törvény, s ugyanabban az évben létrejött a Magyar Könyvvizsgálói Kamara. A Magyar Könyvvizsgálói Kamara ma már több mint 5000 regisztrált magánszemélyből és mintegy 2000 nyilvántartásba vett társaságból áll. Az uniós csatlakozáshoz közeledve a kamara egyre intenzívebben kapcsolódik be a szakma nemzetközi vérkeringésébe, a továbbfejlesztés irányának meghatározásánál figyelembe veszi a nemzetközi szabályozás változásait.

Részletes előírásokat a könyvvizsgálói tevékenységgel, a könyvvizsgáló személyével, a kötelező könyvvizsgálattal kapcsolatosan a következő tartalmazzák: 1997. évi CXLIV. törvény a gazdasági társaságokról, 2000. évi C. törvény a számvitelről, nemzetközi és nemzeti könyvvizsgálói standardok, 2007. évi LXXV. törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről. Magyarországon a könyvvizsgálat kötelező minden a kettős könyvvitelt vezető vállalkozónál. Más esetekben a vállalkozó maga dönt a könyvvizsgálatról. A könyvvizsgálat nem kötelező abban az esetben, ha az előző kétévi netto árbevétel nem haladta meg az 50 millió forintot.

Аудит є обов'язковим, незважаючи на виконання вищезазначених умов, для наступних суб'єктів господарювання: а) підприємств, які ведуть бухгалтерський облік з використанням подвійного запису, де аудит передбачений законодавством; б) ощадних кооперативів; в) консолідованих підприємств; г) угорських філій іноземних підприємств.

Аудит може проводити член Угорської Аудиторської Палати або аудиторська фірма, взята в реєстр УАП. **Закон Про аудиторську діяльність поширюється** на Угорську аудиторську палату, членів-аудиторів Палати, аудиторські фірми, кандидата у аудитори, аудитора, який має дозвіл на діяльність в інших країнах, якщо він бажає вести таку діяльність в Угорщині, та на Комітет громадського спостереження за аудиторською діяльністю.

Аудиторська діяльність відповідно до Закону “Про аудиторську діяльність та Угорську Аудиторську Палату” полягає у наступному:

- перевірка звітів, складених суб'єктом господарювання, на предмет відповідності законодавству, правильності, надійності, достовірності, а також засвідчення того, що звіти надають достовірну та правдиву інформацію про майновий, фінансовий та прибутковий стан суб'єкта господарювання;
- виконання завдань, закріплених у законодавчих актах, щодо оцінки, перевірки, експертизи при створенні, реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання без утворення правонаступника;
- аналіз та оцінка діяльності суб'єкта господарювання;
- інформативна, управлінська експертна діяльність щодо створення, реорганізації, ліквідації суб'єкта господарювання без утворення правонаступника, щодо його безперервного функціонування, щодо інформаційної системи фінансів, податків, мита, бухгалтерського обліку;
- надання висновків та консультацій з питань фінансів, податків, обліку, включаючи також судово-бухгалтерську експертизу;
- бухгалтерське, аналітичне, фінансове, аудиторське професійне навчання, перепідготовка, атестація аудиторів;
- послуги ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

Угорська Аудиторська Палата – це організація аудиторів-членів Палати, яка має своє самоврядування та реєстр членів. На рис. 7 представлено основні завдання УАП.

A könyvvizsgálat kötelező a következő esetekben, eltekintve a fent említett feltételtől: a) a kettős könyvvitelt vezető vállalkozónál, ahol a könyvvizsgálatot jogszabály írja elő, b) a takarékszövetkezetben, c) a konszolidálásba bevont vállalkozásnál, d) a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepénél.

Könyvvizsgálói tevékenységet a kamarai tag könyvvizsgáló vagy könyvvizsgálói cég folytathat. **A könyvvizsgálói törvény hatálya kiterjed a Magyar Könyvvizsgálói Kamarára, a kamarai tag könyvvizsgálóra, a könyvvizsgáló cégre, az okleveles könyvvizsgálói képzésben résztvevőre, a könyvvizsgáló jelöltre, a külföldön tevékenységi engedéllyel rendelkező könyvvizsgálóra, ha Magyarországon kíván jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet végezni, valamint a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottságra.**

A törvény alkalmazásában könyvvizsgálói tevékenység az alábbiak:

- a gazdálkodónál a számviteli jogszabályok szerinti beszámoló felülvizsgálata, szabályszerűségének, megbízhatóságának, hitelességének, valamint annak tanúsítása, hogy a beszámoló megbízható és valós összképet ad a gazdálkodó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről,

- a gazdálkodó alapításakor, átalakulásakor, jogutód nélküli megszűnésekor a külön jogszabályban előírt értékelési, ellenőrzési, véleményezési (záradékolási) feladatok ellátása,

- a gazdálkodó működésének átvilágítása, értékelése,

- a gazdálkodó alapításával, átalakulásával, jogutód nélküli megszűnésével, folyamatos működésével, gazdálkodásával, információs rendszerével kapcsolatos pénzügyi, adó- és járulék-, vám-, számviteli és kapcsolódó számítástechnikai, szervezési szakértői tevékenység, szakvélemény készítése, az ezekkel kapcsolatos tanácsadás, ideértve – külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén – az igazságügyi könyvszakértői tevékenységet is,

- a számviteli, ellenőrzési, pénzügyi, könyvvizsgálói szakoktatás, továbbképzés, vizsgáztatás,

- a könyvviteli szolgáltatás.

A *Magyar Könyvvizsgálói Kamara* a kamarai tagok önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező köztestülete. A 7. sz. ábrán az MKK fő feladatait láthatjuk.

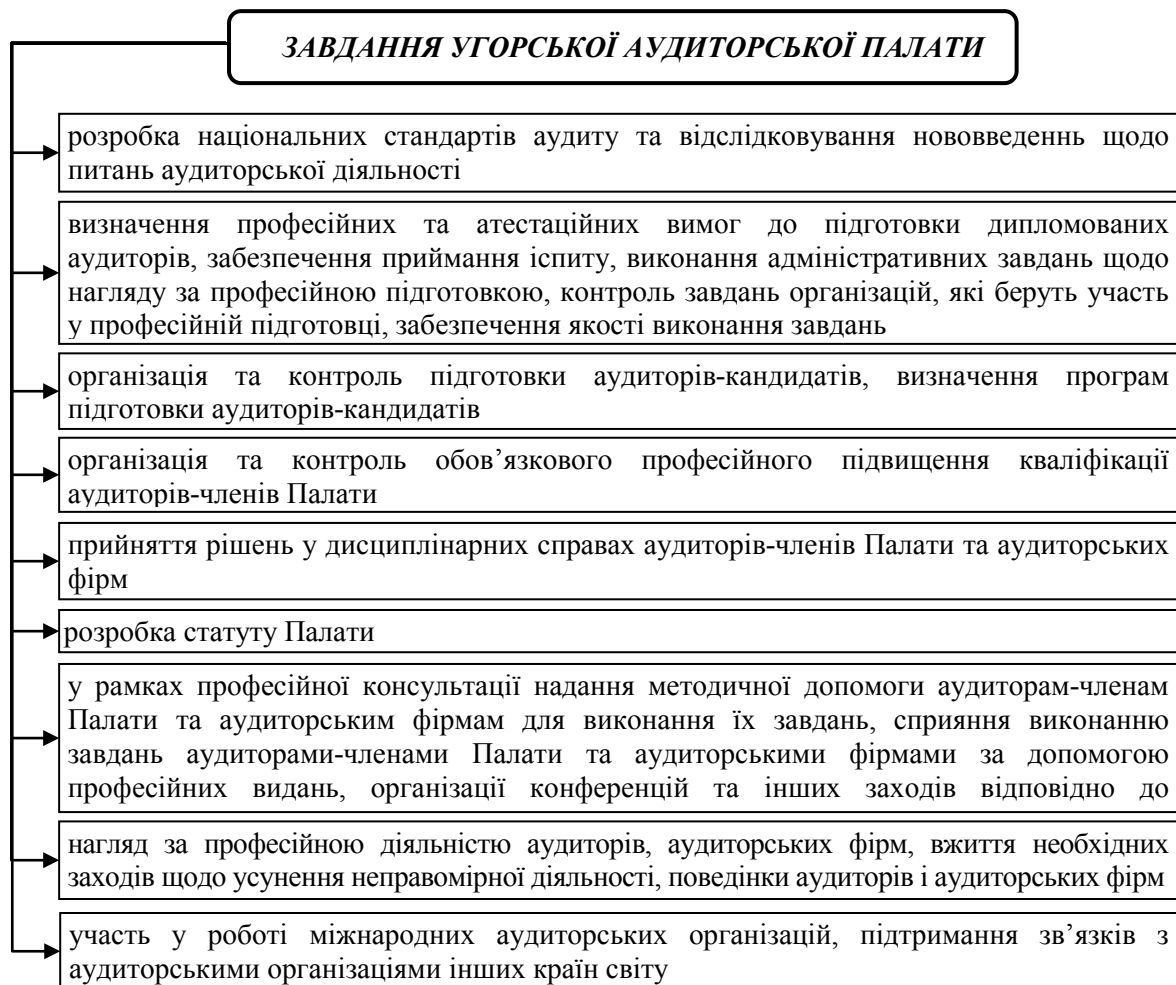

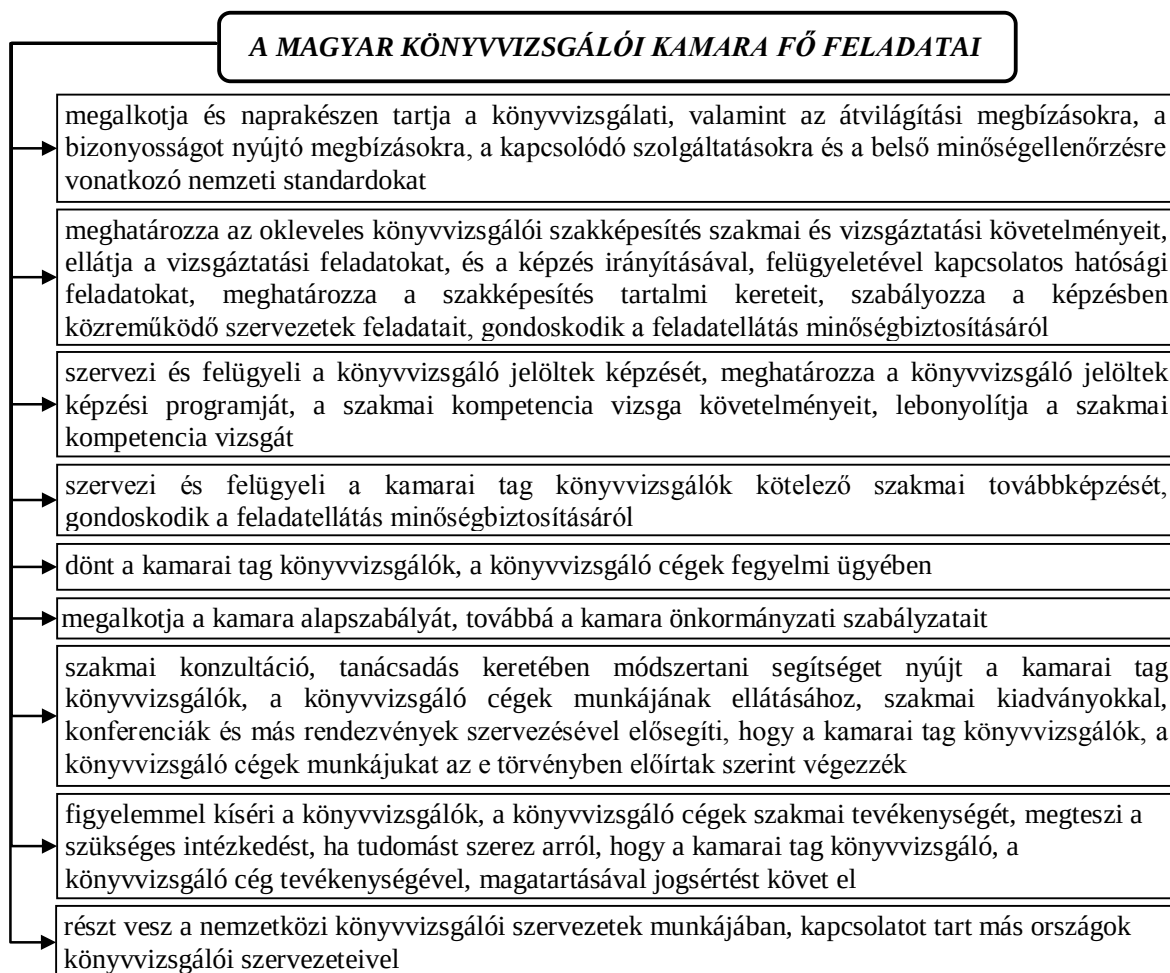
Рис. 7. Основні завдання Угорської Аудиторської Палати

Загальні правила для аудиторів-членів палати та аудиторських фірм:

- член палати-аудитор, аудиторська фірма, діяльність яких базується на юридичних обов'язках, для виконання своїх завдань може заключати договір тільки у письмовому вигляді;
- до складання договору необхідно застосовувати загальні правила Цивільного Кодексу з урахуванням приписів нормативних актів про аудиторську діяльність;
- якщо окремі нормативні документи передбачають додаткові обов'язки осіб, які здійснюють аудиторську діяльність, то це необхідно зазначати у договорах, заключених із замовниками;
- у випадку відкликання або відмови в період здійснення замовлення, аудитор член Палати чи аудиторська фірма повинні інформувати аудиторський Комітет громадського спостереження про причину цього.

Аудиторська незалежність

Загальним професійним правилом є те, що під час аудиторської діяльності аудитор-член палати, аудиторська фірма повинні:

7. sz. ábra. A Magyar Könyvvizsgálói Kamara fő feladatai

A kamarai tag könyvvizsgálóra és a könyvvizsgáló cégre vonatkozó szabályok:

- A kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység ellátására szerződést csak írásban köthet.
- A szerződéskötésre a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény általános szabályait a könyvvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok előírásainak figyelembevételével kell alkalmazni.
- Ha külön jogszabály a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet ellátóra vonatkozóan a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység tekintetében további kötelezettséget határoz meg, azt a megbízóval kötött szerződésben szerepeltetni kell.
- A kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég az ok megjelölésével közli a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottsággal, ha megbízásának időtartama alatt visszahívták vagy lemondott.

A könyvvizsgálói függetlenség

Szakmai alapszabály, hogy a kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenysége során köteles:

- a) зберігати свою незалежність;
- b) формувати об'єктивну та неупереджену думку.

Глумачення конфіденційності

– Аудитор член Палати, аудиторська фірма зобов'язані зберігати дані, комерційну інформацію, які вони отримали під час діяльності у таємниці.

– Аудитори чи аудиторські фірми не мають права використовувати, оприлюднювати ці дані без відповідного вповноваження, крім випадків передбачених законодавством.

– Аудитор, аудиторська фірма відповідальні за збереження таємниці тими особами, які будь-якою мірою мали доступ до конфіденційної інформації. До тих осіб, які отримали доступ до інформації як співробітники аудиторської фірми, також висувається вимога конфіденційності на рівні з аудиторами-членами Палати та аудиторськими фірмами.

– Вимога конфіденційності стосується і тих аудиторів та аудиторських фірм, які припинили свою діяльність.

Аудиторська діяльність в угорському бухгалтерському та економічному житті користується найвищим матеріальним і моральним (етичним) визнанням. Але важливо зазначити, що завірена аудитором звітність також підлягає безперервному **контролю**. Податкове управління та інші органи державного управління регулярно перевіряють завірену звітність суб'єкта господарювання і їх податкове навантаження. Перевірки, під час яких проводиться додаткова перевірка даних звітності одного або декількох звітних років, затвердженої відповідними органами управління, органами податкової служби чи самим суб'єктом господарювання, називаються додатковою самоперевіркою. Знайдені у процесі перевірки помилки, які стосуються засобів та джерел їх утворення, результатів діяльності, власного капіталу, пов'язані зі звітністю звітного періоду, виникають у зв'язку з не застосуванням або не правильним застосуванням діючих нормативних положень, невірним їх розумінням або здійсненням заборонених дій. Залежно від того, який вплив має здійснена помилка на достовірність інформації про діяльність суб'єкта господарювання, суттєво впливає чи ні, можна говорити про помилки значні, незначні або помилки суттєвого впливу. Остання помилка є найсерйознішою. Вона виникає у тому випадку, якщо внаслідок перевірки власний капітал у звітному році, в якому знайдена помилка, відносно попереднього змінився хоча б на 20 відсотків.

- a) a függetlenségét megőrizni, és
- b) objektív, pártatlan véleményt formálni.

Titoktartás értelmezése

– A kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég köteles a tevékenysége során tudomására jutott, a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység ellátására irányuló megbízással összefüggő minősített adatot, hivatásbéli titkot és üzleti titkot (a továbbiakban együttesen: titok) megőrizni.

– A kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég a titkot megfelelő és konkrét felhatalmazás nélkül nem használhatja fel, nem teheti közzé, kivéve, ha jogszabály alapján joga vagy kötelessége a közlés, a közzététel.

– A kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég felelős azoknak a személyeknek a titoktartásáért, akik általa bármilyen módon a titok birtokába jutottak. Azokat, akik a könyvvizsgálói cég alkalmazottjaként jutottak a titok birtokába, a kamarai tag könyvvizsgálóval, könyvvizsgáló céggel azonos titoktartási kötelezettség terheli.

– A titoktartási kötelezettség a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység ellátására irányuló megbízás megszűnése után is terheli a fenti bekezdésekben foglalt könyvvizsgálókat.

A könyvvizsgálói tevékenység a magyar számviteli és gazdasági életben az egyik legmagasabb anyagi és erkölcsi elismertségnek örvend. Fontos azonban utalni arra, hogy a könyvvizsgálók által hitelesített beszámolók is folyamatos **kontroll** alatt állnak. Az Adóhatóság és más államigazgatási szervek rendszeresen ellenőrzik a gazdálkodók hitelesített beszámolóit és a mögöttük meghúzódó adattartalmat. Az ellenőrzések, amelyek során a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott beszámolóval lezárt üzleti év vagy évek adatainak utólagos ellenőrzésére kerül sor, akár az adóhivatal akár a gazdálkodó által. Ez utóbbi önellenőrzésnek hívjuk. Az ellenőrzés során feltárt, az eszközöket-forrásokat, az eredményt, a saját tőkét érintő hibák és hibahatások, amelyek a beszámolóval lezárt üzleti évvel kapcsolatosak, a hatályos jogszabályi előírások nem vagy nem megfelelő alkalmazásából, helytelen értelmezéséből, vagy nem megengedett, tiltott cselekmény elkövetésétől származnak. Annak függvényébe, hogy az elkövetett hiba milyen hatással van a valós és megbízható összképre, azaz lényegesen befolyásolja-e azt, beszélhetünk jelentős összegű hibáról, nem jelentős összegű hibáról illetve a megbízható és valós összképet lényegesen befolyásoló hibáról. Ez utóbbi tétel a leg súlyosabb. Akkor keletkezik, ha az ellenőrzés következtében a hiba feltárásának évét megelőző üzleti év mérlegben kimutatott saját tőke legalább 20 százalékkal változik.

РОЗДІЛ 11. ФІНАНСОВА КРИЗА І ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ: ОГЛЯД АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ І УГОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ

У розділі автор аналізує функціонування великих міжнародних компаній, які зайняли важливе місце в Угорщині починаючи з 1980 року, а також знайомить з контрольно-наглядовою системою угорських, європейських та американських фінансових ринків. На думку автора угорська економічна криза пов'язана з нездійсненою зміною влади, поверхневим виконанням контрольно-наглядових робіт, прийняттям неадаптованої американської та євросоюзної моделі фінансової політики. Автор визначає, що угорський уряд та центральний банк не володіють достатньою кількістю ресурсів для виведення країни з кризи, тому кейнсіанську економічну політику, яка в західних країнах відроджується, неможливо застосовувати. Остаточним висновком є те, що угорські фінансові та демократичні режими потрапляють під загрозу. Автор проводить аналіз змін бухгалтерського обліку та процесу розробки стандартів, до яких призвела фінансова криза. На його думку аудиторську діяльність можна ефективно використати для повернення Угорщині довіри на світовому ринку.

Криза вторинного іпотечного ринку та її вплив на бухгалтерський облік

Фінансова криза, яка виникла на англосаксонському вторинному іпотечному ринку, фундаментально перевернула економічне життя західної і східної Європи. Близько півроку виконуються заходи з усунення кризи. Одночасно почалися експертні роботи, які прагнуть до підвищення надійності фінансової системи. Пруденційні правила фінансових установ необхідно переглянути, а щодо процесів кредитування використовувати певні консервативні правила, які повинні отримати особливу роль.

Настав час повторного аналізу як міжнародних, так і національних стандартів бухгалтерського обліку. У момент завершення кризи доцільним буде закріпити стандарти в остаточному вигляді, але окремі тенденції щодо розробки стандартів уже вимальовуються на теперішньому етапі.

У складному економічному середовищі необхідно очікувати сильного підвищення ризику обману та шахрайства. Збільшення ризиків потребує більшої уваги від усіх учасників фінансового ланцюжка. Інститут професійних бухгалтерів, незалежних аудиторів може зайняти важливе місце у процесі відновленні ринкової довіри.

XI. FEJEZET: A PÉNZÜGYI VÁLSÁG ÉS KEZELÉSE: SZEMELVÉNYEK AZ ANGOLSZÁSZ ÉS MAGYAR GYAKORLATBÓL

A fejezetben a szerző elemzi az 1980-as évek vége óta Magyarországon is működő nemzetközi nagyvállalatok munkáját, majd bemutatja a magyar, európai uniós, és amerikai pénzügyi piacok felügyeleti rendszerét. A szerző véleménye szerint a magyar gazdaság válsága a beteljesületlen rendszerváltással, a felügyeleti munka felületes megvalósulásával, a rosszul adaptált pénzügyi politikák átvételével, amely modellek Amerikából és az Európai Unióból érkeztek. A szerző úgy látja, hogy a magyar kormánynak és központi banknak nincs elég pénze a válság kezeléséhez, és így a nyugati országokban a reneszánszát élő Keynes-i gazdaságpolitika nem követhető. Végso következtetés, hogy a magyar pénzügyi és demokratikus állapotok, vívmányok veszélybe kerültek. A szerző egy áttekintést ad a számviteli változások és a standard alkotás területéről, amelyeket a pénzügyi válság kényszerít ki. Megítélése szerint a könyvvizsgálói szakma sokat tehet a piaci bizalom visszaszerzése érdekében.

A másodlagos jelzálogpiaci válság főbb számviteli és pénzügyi vetületei

Az angolszász másodlagos jelzálogpiacokról kiinduló pénzügyi válság a nyugat-európai és a kelet-európai térség gazdasági életét fundamentálisan forgatta fel. Közel fél éve tartanak a válságkezelő intézkedések. Egyidejűleg megkezdődtek azok a szakértői munkák is, amelyek a pénzügyi rendszer biztonságosabbá tételére törekсенek. A pénzintézetek prudenciális szabályait újra kell írni, a hitelezési folyamatokban, pedig egyfajta konzervatív leszabályozottság felé kell fordulni, amely kiemelt szerepet kap.

Mind a nemzetközi számviteli standardok, mind a nemzeti számviteli standardok újragondolásának ideje jött el. Amikor látszik majd a válság vége, akkor lehet a standardokat végleges állapotra emelni, azonban néhány tendencia már most kibontakozóban van az új standard alkotáshoz.

A nehéz gazdasági környezetben számolni kell a csalás kockázatának drasztikus megemelkedésével. A növekvő kockázat nagyobb figyelmet igényel a pénzügyi beszámolási lánc minden egyes résztvevőjénél. A számviteli szakmai, a független könyvvizsgálat intézménye fontos szerepet tölthet be a piaci bizalom helyreállításában.

Уряди і Європейський комітет негайно вжили необхідних заходів, але як бачимо, вони ще не принесли бажаних результатів. При складанні звітності європейських підприємств декілька років у зв'язку із запровадженням МСФЗ загальноприйнятою стала оцінка за справедливою вартістю, за допомогою якої швидше і прозоріше відображаються фінансові результати. Вже помітні ознаки негайної реакції розробників стандартів.

Європейська федерація бухгалтерів (FEA) підтримала рішення ЄС щодо прийняття змінених стандартів, тому що будь-яке відхилення європейських правил від МСФЗ призведе до послаблення інвестиційної довіри і європейської конкурентоспроможності, поставить під загрозу процес глобальної конвергенції стандартів фінансової звітності.

Необхідно остерігатися прийняття необдуманих рішень, які призведуть до значних змін. Інститут розробки стандартів довів свою здатність до швидкого та ефективного реагування. Однак треба бути обережним у цій сфері, оскільки спостерігається значний політичний тиск, що не завжди є благополучним. Нажаль, відповідно до оприлюдненого повідомлення про прийняття країнами-членами аудиторських директив немало країн 8-му директиву не використовують повною мірою.

Значну увагу привертає те, що зосередженість на ринках короткострокових капіталів є значним джерелом ризиків як в управлінні, так і в інвестиціях.

У цій кризі потрапили під серйозну загрозу не тільки підприємства, а також й уряди. Ринкове стимулювання, засоби підвищення ліквідності виходять на перший план, оскільки необхідно підвищити довіру з боку учасників ринку. Для відновлення ринкової довіри велика увага направляється на діяльність аудиторів та професійно перевірені річні звіти. Оскільки ринок поживається чи спадає, не слід забувати про ефект посилення циклічності, у зв'язку з цим міжнародні організації з бухгалтерського обліку звертають належну увагу на проблеми, пов'язані з її оцінкою. Прибуток, який у період кон'юнктури був розподілений між власниками і менеджерами у формі бонусів, премій, зараз не доступний для покриття збитків. Однак це не означає, що оцінка при складанні звітності за попередні звітні роки була неправильна. Безумовно необхідно приділити більшу увагу процесам, пов'язаним з цінними паперами, які в останні десятиліття давали можливість ефективно уникнути збитковості. Компанії-емітенти повинні надати таку інформацію, яка містить характеристику інструментів та ризиків, пов'язаних з ними. Про цю інформацію аудитори також повинні висловити свою думку. Економічна криза вплине на фінансовий стан великої кількості компаній.

A kormányok és az Európai Bizottság is szükségszerűen azonnali intézkedéseket tett, azonban látnunk kell, hogy a válaszok még korántsem letisztultak. Az európai beszámolásban néhány éve az IFRS-ek bevezetésével vált általánosan elterjedtté a valós áron történő értékelés, amely az eredményeket és a veszteségeket nagyon gyorsan képes kimutatni. A standardalkotók gyors reagálásának jelei már megmutatkoznak.

A FEE támogatta az EU-nak a módosított standardok azonnali befogadására vonatkozó döntését, mert bármiféle uniós eltérés az IFRS-től a befektetői bizalom és az európai versenyképesség gyengítéséhez vezetne, veszélyeztetné a globális pénzügyi beszámolási standardok konvergenciájának folyamatát. Ugyanakkor óvakodni kell a jelentős változások kellő átgondolás nélküli meghozatalától. A standardalkotás intézményrendszere bizonyította képességét a gyors és hatékony reagálásra. Óvatosan kell azonban bánni ezzel a területtel, hiszen a politikai nyomás nagy, és ez nem mindig szerencsés. Sajnálatos körülmény, hogy a könyvvizsgálati irányelv tagállami átültetéséről közzétett jelentés szerint számos tagállam még nem implementálta teljes mértékben a 8-as számú irányelvet.

Figyelmet igénylő jelenség az is, hogy a tőkepiacokon a rövid távú célokra történő összpontosítás mind az irányításban, mind a befektetésekben jelentős veszélyforrásnak minősül.

Ebben a válságban nemcsak a vállalkozások, de a kormányok is komoly bajba kerültek. A piaci ösztönzés, a likviditás bővítés eszköze előtérbe került, hiszen növelni akarják a bizalmat a piaci szereplő irányába. A piaci bizalom helyreállításában a könyvvizsgálókra, a szakszerűen auditált éves beszámolókra nagy figyelem irányul. Amennyiben a piac fellendül vagy visszaesik nem lehet elfeledkezni a ciklikusságot erősítő hatásról, de a nemzetközi számviteli szervezeteknek az értékelési problémákra kellő hangsúlyt kell fektetni. Az a profit, amely a konjunktúra időszakában kiosztásra került a tulajdonosoknak, és a menedzsmentnek bónuszok formájában, most értelemszerűen nem áll rendelkezésre a veszteségek fedezésére. Ám ez nem jelenti azt, hogy az értékelés a korábbi beszámolók készítése és a könyvvizsgálói jelentés kiadásakor helytelen lett volna. Kétségtelen, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani az értékpapírosítási folyamatokra is, amelyek az elmúlt évtizedben hatékony veszteségelkerülő magatartásnak bizonyultak. A kibocsátó társaságoknak információt kell adni, amely tartalmazza a kockázatot, és az instrumentum jellemzőit. Ezekről a kibocsátási tájékoztatókról a könyvvizsgálók is véleményt kell mondjanak. A gazdasági válság sok társaság pénzügyi helyzetét fogja érinteni.

Комітет з розробки стандартів аудиту (IAASB) наголосив на аудиторські виклики щодо оцінки за справедливою вартістю. Ліквідаційні ризики різко висувають принцип продовження підприємницької діяльності, тобто наскільки він дотримується, або навпаки наскільки він знаходиться під загрозою. Аудиторам у перевірці звітів слід особливо оцінювати діяльність і рішення управлінського персоналу. Якщо думка аудитора не співпадає з думкою управління, то для коректного інформування учасників ринку це необхідно зазначати. Найбільшої поразки внаслідок кризи зазнали фінансовий сектор, фінансові інструменти, тому бухгалтерський облік сконцентрований зараз на їх розрахунку та оцінці. Товариства отримали можливість переведення інструментів, які відносилися до категорії засобів оцінюваних за справедливою вартістю, але відповідали визначенню кредиторської і дебіторської заборгованості, у категорію дебіторської та кредиторської заборгованості. Результатом змін є те, що інструменти, які оцінені за справедливою вартістю і відносяться до категорії оцінюваних, підприємства повинні оцінювати за справедливою вартістю, а фінансові інструменти, віднесені до категорії позик і вимог, – за амортизованою інвестиційною вартістю. Першочергово необхідно використовувати фіксовану ціну активного ринку, якщо це можливо, якщо ні, то справедлива вартість визначається за допомогою внутрішніх моделей. Розпорядженням міжнародного професійного обліку щодо заходів для подолання кризи є створення у 2008 році Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку групи експертів з фінансових і бухгалтерських питань (Expert Advisory Panel), першочерговим завданням якої є розробка практичних правил визначення справедливої вартості в умовах невизначеності котирувальної ціни на активному ринку. Криза обумовлює також необхідність поправки МСФЗ 7 (фінансові інструменти, оприлюднення), який використовується тільки рік. Ці зміни мають бути спрямовані на оприлюднення трьох рівнів справедливої вартості аналогічно американським стандартам US GAAP. На першому рівні відображається справедлива вартість, яку підприємства визначають на основі публічної ринкової інформації. Другий рівень відображає справедливу вартість, яку суб'єкти господарювання визначають за допомогою моделей, використовуючи публічну інформацію, в той час як третій рівень – той, де спостерігається найбільша невпевненість щодо справедливої вартості.

Внаслідок змін міжнародних стандартів зазнали змін і угорські правила бухгалтерського обліку, особливо щодо питань перезарахування фінансових засобів.

A könyvvizsgálati standardalkotó bizottság (IAASB) figyelemfelhívást adott közre a valós értéken alapuló becslések könyvvizsgálati kihívásairól. A vállalkozás folytatására ható tényezők hatványozottan jelentkeznek, hiszen a gazdaság helyreállítására tett intézkedések ezeken keresztül mérhetőek le. A likviditási kockázatok markánsan felvetik a vállalkozások folytatásának elvét, hogy az mennyire érvényesül, vagy ellenkezőleg, mennyire van veszélyben. A könyvvizsgálóknak kiemelten kell értékelní az audit jelentésekben a vállalati vezetés munkáját, döntéseit. Amennyiben a könyvvizsgáló véleménye nem egyezik a vezetés véleményével ezt a piaci szereplők korrekt tájékoztatása érdekében jelezni kell. A válság eddigi fő vesztese a pénzügyi szektor, a pénzügyi instrumentumok voltak, így a számviteli szakma most ezek elszámolására, értékelésére koncentrál. A társaságoknak lehetőségük nyílik, hogy a korábbiakban eredménnyel szemben valós értéken értékelt vagy értékesíthető kategóriában lévő, de a kölcsönök és követelések definíciójának megfelelő instrumentumokat átsoroljanak a kölcsönök és követelések kategóriájába. A változás hatása, hogy az eredménnyel szemben valós értéken értékelt és az értékesíthető kategóriában lévő instrumentumokat valós értéken kell értékelní a társaságnak, addig a kölcsönök és követelések kategóriában lévő pénzügyi eszközöket amortizált befektetési értéken kell bemutatni. Technikailag, első lépésként az aktív piacon lévő jegyzett árat kell alkalmazni, amennyiben ez rendelkezésre áll, ennek hiányában pedig belső modellekkel kell a valós értéket meghatározni. A nemzetközi válságkezelés számviteli szakmai intézkedése, hogy az IASB 2008-ban felállított egy pénzügyi és számviteli szakértőkből álló csoportot (Expert Advisory Panel), amelynek elsődleges feladata a gyakorlati iránymutatások kidolgozása a valós érték meghatározásának olyan helyzeteire, amikor nem áll rendelkezésre az aktív piacon jegyzett ár. A válság indokolja, hogy az egy éve alkalmazott IFSR 7-es standard (pénzügyi instrumentumok, közzétételek) is módosításra kerüljön. Ez arra irányulna, hogy az IFSR 7-es standardja is megköveteli – hasonlóan az US GAAP-hez – a valós érték három szintjének közzétételét. Vagyis első szinten azokat a valós értékeket, amelyeket a társaság a publikusan elérhető piaci információk alapján határoz meg. A 2. szint azokat a valós értékeket jelenti, amelyeket a társaság modellek segítségével határoz meg, jobbra publikusan elérhető információkból, míg a 3. szint azokat, ahol a legnagyobb a bizonytalanság a valós érték tekintetében.

A nemzetközi standard-változások következtében a magyar számviteli előírások is változtak, különösen a pénzügyi eszközök átsorolása területén.

Угорський бухгалтерський закон відповідно до змін, які набули чинності з кінця 2008 року, у випадку оцінки за справедливою вартістю дає можливість переведення фінансових засобів, призначених для продажу, у зв'язку з надзвичайними обставинами. Важливо зазначити, що як такі зміни у стандартах бухгалтерського обліку, у стандартах аудиту не відбулися, але гостро наголошено на виконанні положень окремих стандартів. Особливої уваги потребують питання розуміння (осмислення) самого суб'єкта господарювання та підприємницького середовища, залучення експертів, оцінка управлінських рішень, оприлюднення справедливої вартості, управління ризиком обману, а також принципу продовження підприємницької діяльності. Угорські професійні аудитори повинні також зрозуміти і прийняти ці нові виклики. На початку виникнення кризи ще здавалося, що вона охопить тільки фінансовий сектор. На сьогодні на жаль йде мова про більше.

Вплив проявляється з неоднаковою серйозністю в окремих підприємствах різних галузей, особливо компаніях, зацікавлених виходити на зовнішні ринки. Реалізатори нерухомості, постачальники у автомобільній промисловості потрапили під вплив кризи. При аудиторській оцінці річної звітності за 2008 рік особливу увагу необхідно приділяти процедурам визначення справедливої вартості, гарантійним розрахункам і створенню резервних фондів на всіх підприємствах. Для оцінки можливості продовження підприємницької діяльності аудитор повинен оцінити формування замовлень, втрату покупців, порушення домовленостей між банками і покупцями, зникнення банківського фінансування, а також відмову у продовженні строків погашення кредитів. Під час планування аудиторської роботи у майбутньому більший наголос повинен робитись на оцінку ризиків.

На повторний аналіз бухгалтерського обліку і аудиторської діяльності в Угорщині значний вплив має становище економіки, адже криза вторинного іпотечного ринку США застала угорську економіку уже ослабленою і без ефективних засобів захисту. В останні 7 років економічних і політичних змін Угорщина втратила ті переваги, які характеризували її в перші декілька років нового століття. Особливістю зміни угорського політичного устрою є те, що спроби державного реформування не виправдали себе. Положення пакету поправки економічної політики 1995 року, програма конвергенції 2006 року, які були спрямовані на поправку фінансів державного бюджету, обтяжували всіх власників прибутків, крім великих міжнародних компаній, які вважаються ведучою галуззю угорської економіки, результатом чого став значний суспільний опір.

A magyar számviteli törvény 2008 évvégétől hatályos változása lehetővé teszi a valós értéken történő értékelés alkalmazása esetén a kereskedési célú pénzügyi eszközökből történő átsorolást a rendkívüli körülmények miatt. Elmondható, hogy a nemzetközi könyvvizsgálati standardokban olyan változások, mint a számviteli standardokban nem következtek be, csak egyes könyvvizsgálói standardok érvényesítésére való fokozott figyelemfelhívás jelent meg. Kiemelten kezelendő területek a társaság és az üzleti környezet megértése, a szakértők bevonása, a vezetés nyilatkozatainak értékelése, a valós értékek közzétételei, a csalás kockázatának kezelése illetve a vállalkozás folytatásának elve. A magyar könyvvizsgálói szakmának is szembe kell nézni ezekkel az új kihívásokkal. A válság kirobbanásakor még úgy tűnt, hogy a krízis csak a pénzügyi szektort érinti. Ma már azonban ennél többről van szó.

A hatások eltérő területeken és eltérő súlyossággal jelentkeznek az egyes vállalatoknál, főleg a külpiacokon érdekelt cégek, ingatlanforgalmazók, autóipari beszállítók kerültek a krízis örvényébe. A 2008 évi éves beszámolók könyvvizsgálói értékelésénél így kiemelt figyelmet kell élvezzenek a valós érték meghatározásának eljárásai, a fedezeti elszámolások és a céltartalék képzések, azonban valamennyi vállalkozásnál. A vállalkozás folytatásának megítéléséhez a könyvvizsgálónak értékelni kell a megrendelés állományok alakulását, a vevőbázis elvesztését, a bank és vevők közötti megállapodások megsértését, a banki finanszírozás eltűnését, illetve a hitelek meghosszabbításának elutasításait. A könyvvizsgálati munka tervezése során a kockázatfelmérésre, a lényegességre, a hibakockázat megítélésére, a dokumentálások számbavételére így nagyobb hangsúly fektetődik a jövőben.

A magyar számviteli munka újragondolását és a könyvvizsgálók audit tevékenységét igen nagymértékben befolyásolja a gazdaság helyzete, különösen azért, mert az Amerikai Egyesült Államokból kiinduló másodlagos jelzálogpiaci válság a magyar gazdaságot már legyengült állapotban és hatékony védekezési eszközök nélkül találta. A gazdasági és politikai rendszerváltás utolsó 7 évében Magyarország elveszítette azokat az előnyeit, amelyek az ezredfordulót követő néhány évben még jellemezték. Rendszer-változáskori magyar sajátosság, hogy az államháztartási reformkísérletek rendre elvetéltek. Az 1995 évi gazdaságpolitikai kiigazító csomag, majd a 2006 évi konvergencia program államháztartási pénzügyeket rendbe tevő intézkedései alapvetően a magyar gazdaság húzóágazatának tekinthető nemzetközi nagyvállalatokon kívüli összes jövedelemtulajdonost terheltek, így meglehetősen nagy társadalmi ellenállásba ütköztek, így egy idő után kudarcba fulladtak.

Угорське економіко-політичне правління зосереджує увагу на зовнішніх ресурсах, тобто на залученні зовнішнього діючого капіталу та портфельних капітальних інвестицій, які покрили б дефіцит державного бюджету і державні борги. На превеликий жаль, з 2007 року зовнішній фундамент керований, розвиток національних економік, що залежать від імпорту капіталу і надмірного експорту продукції, у всьому світі призупинився. Внаслідок кризи на вторинних іпотечних ринках міжбанківські та кредитні ринки характеризуються низькою ліквідністю.

У зв'язку з обмеженістю обсягу розділ присвячується дослідженню двох сфер: підірвана віра у експансію безмежного виробництва міжнародних крупних компаній і лібералізацію фінансового регулювання. Жодне з цих питань не є виключно угорським феноменом, а перейняті з англосаксонської системи без належної обачності, тому відображають ознаки англосаксонського механізму у період спаду, навіть внаслідок відсутності фіскальних і монетарних інструментів не пропонують ефективних альтернатив для захисту від кризи.

Роль великих міжнародних компаній у розвитку угорської економіки: виробничі потужності і споживча культура, запозичені із заходу

Кількість транснаціональних компаній у світі складає 77 тисяч, які розпоряджаються пов'язаними іноземними суб'єктами понад 800 тисяч, в порівнянні з 1995 роком – відповідно 45 тисяч і 280 тисяч. Їх значимість характеризується половиною загального виробленого світового експорту. На початку століття їх частка становила тільки 30 відсотків. Вони забезпечують роботою близько 70 мільйонів чоловік, що складає близько 1 відсотка всього населення світу. В угорському експорті в світовому масштабі помітно висока частка великих міжнародних компаній – 65 відсотків, в той час як в аналогічно розвинутій Чехії – 15 відсотків. В минулі 22 роки переходу до ринкової економіки угорська економічна політика надавала перевагу іноземним інвесторам діючого капіталу, що призвело до посилення їх ролі та економічного впливу. Однак доцільно звернути увагу на торговельну політику великих міжнародних підприємств. Транснаціональні компанії прагнуть мінімізувати внески на користь національних бюджетів, більше того вимагають податкових пільг, в останні роки навіть державної підтримки для забезпечення діяльності. Дочірні підприємства завдяки їх світовому поширенню, здатні до міжнародної оптимізації факторів впливу на капітал, тобто вкладають кошти туди, де витрати виробництва і податки найнижчі, а отримувати майбутні економічні вигоди і вплив найвищі.

A második polgári kormányzás rövid időszakától eltekintve a magyar gazdaságpolitikai vezetés alapvetően a külső erőforrásokra, azaz a külső működő-tőke vonzásra és az államháztartási hiányt illetve államadósságot finanszírozó portfólió tőke-befektetések megszerzésére összpontosított. Balszerencsénkre, 2007-től a külső fundamentum vezérelt, tőkeimport- és túlzott termékexport függő nemzetgazdaságok fejlődése világszerte megtorpant. A másodlagos jelzálogpiacokról indult válság következtében a bankközi- és hitelpiacokat a likviditás-szűke jellemzi.

A tanulmány terjedelmi korlátok végett két területre exponál: a nemzetközi nagyvállalatok korlátlan termelés expanziójába és a pénzügy szabályozás liberalizálásába vetett hit megrendülésére. Egyik terület sem kimondottan magyar unikum, hanem az angolszász rendszerből kellő körültekintés nélkül átvett, így az angolszász mechanizmus tüneteit mutatják recesszió idején is, sőt a fiskális- és monetáris eszköztelenségünk következtében a válság elleni védekezésre hatékony alternatívát nem kínálnak.

A nemzetközi nagyvállalatok szerepe a magyar gazdaság fejlődésében: nyugatról importált termelési kapacitások és fogyasztási kultúra

A transznacionális vállalatok száma a világban mintegy 77 ezerre tehető, amelyek összesen közel 800 ezer külföldi érdekeltséggel rendelkeznek, szemben az 1995 évi 45 ezerrel illetve 280 ezerrel. Nagyságrendjüket, befolyásukat jellemzi, hogy a világ összesített exportjának a felét állítják elő. Az ezredfordulón a részesedésük még csak 30 százalék volt. Közel 70 millió embert, a világ népességének alig 1 százalékát foglalkoztatják. A magyar exportban világviszonylatban kiugróan magas – 65 százalék – a nemzetközi nagyvállalatok részesedése, míg a hasonló fejlettségű Csehországban mindössze 15 százalék. A piacgazdasági átmenet elmúlt 22 évében a magyar gazdaságpolitika kiemelkedően preferálta a külföldi működő tőke befektetőket, így szerepük, gazdasági befolyásuk megerősödött. Lényeges azonban utalni a nemzetközi nagyvállalatok üzletpolitikájára, amely autonómiát tart fenn a termelési és a kereskedelmi szolgáltatások inputerőforrás kombinációinak megszervezésében. A transznacionális vállalatok igyekeznek minimalizálni a nemzeti költségvetés javára történő befizetéseket, sőt adókedvezményeket, az utóbbi években, pedig állami támogatásokat igényelnek a működésükhöz, sőt a letelepedésükhöz is. Leányvállalataik, világméretű kiterjedtségük révén képesek a tőketényezők nemzetközi optimalizálásra, vagyis ott fektetnek be, ahol a bekerülési input költségek és az adók a legalacsonyabbak, míg a profit, az elérhető gazdasági előnyök és befolyás a legmagasabb.

Через деякий час внаслідок цього підвищиться контраст між інтересами приймаючої країни і створеними там підприємствами, але вони здатні завдяки економічному потенціалу затримати можливості урядів щодо ринкового контролю і регулювання та наміри реалізації інтересів.

На шляху виходу з кризи, визначеної Яношем Корнаї як трансформаційна, простішим і видовищнішим розв'язком здавалося забезпечення завоювання приватизаційного простору іноземними інвестиціями колишніх державних підприємств, а також стимуляція міжнародних компаній до вкладень за допомогою пропозиції інвестування з нуля до ключа, запровадження довготривалих розробок, модернізацій для усунення зигзагоподібності національного підприємницького сектору¹. Однак проблеми на сьогодні з'являються масово.

У міжнародних компаніях спостерігається висока репатріація прибутку, високі витрати на створення робочих місць, і по відношенню до розміру власного капіталу та отриманих державних дотацій низька готовність до виконання громадських обов'язків. У випадку погіршення умов або появи загроз (наприклад, теперішня криза) вони здатні за короткий проміжок часу вивести свої виробничі засоби з даної країни завдяки їх високій мобільності або перейти на спрощені процеси відтворення. У цьому випадку спостерігається спад державних податкових надходжень, виникають проблеми у зв'язку з найманням та оплатою робочої сили. Однак знесилені вітчизняні підприємства через незначний розмір капіталу не можуть прийти на зміну міжнародних компаній, не можуть заповнити той простір, який залишають за собою переселені міжнародні фірми.

Діяльність міжнародних компаній може викликати розвиток економічного життя і суспільних відносин даної країни, але здатна також призвести до спаду. Їх роль у період угорського економічного наближення поки що позитивна, але ми ще не готові до світу без транснаціональних компаній. Безсумнівно, що впровадження виробничої культури вищого технічного рівня, створення великої кількості робочих місць, підняли в деякій мірі національну економіку.

Однак угорські уряди зробили помилку, оскільки здебільшого зосереджували свою фіскальну політику тільки на міжнародних компаніях. У економічному житті Словенії, Словацької Республіки та інших сусідніх країн транснаціональні компанії аж ніяк не відіграють таку значну роль, як в Угорщині. Вітчизняний приватний підприємницький сектор, а в деяких випадках навіть державні підприємства з досконалим управлінням до сьогодні мають визначену економічну роль в східно-, центрально- і навіть

¹ Lentner Csaba: Rendszerváltás és Pénzügypolitika, Akadémiai Kiadó, Bp. 2005., 2006.

Egy idő után ennek következtében megemelkedik az érdeklentét a fogadó ország és a letelepült vállalatok között, ám képesek a gazdasági potenciáljuk révén a kormányok piac-felügyeleti és szabályozási lehetőségeit, érdekérvényesítési szándékait is visszatartani.

A rendszerváltás Kornai János által definiált transzformációs válságából kivezető úton egyszerűbb és látványosabb megoldásnak tűnt a volt állami vállalatok privatizációjában a külföldi befektetők térnyerésének biztosítása illetve a zöldmezős beruházók letelepítésével a nemzetközi nagyvállalatokat befektetésre ösztönözni, mint a hazai vállalkozói szektor "cikk-cakkosságát"¹ átgondolt, és tartós fejlesztésekkel javítani. A problémák mára azonban tömegesen jelentkeznek.

A nemzetközi cégeknél magas a profitrepatriálás, magas a munkahely létesítési költségük, és a tőkeerejükhöz illetve a kapott állami támogatásokhoz képest alacsony a közteherviselési hajlandóságuk. Az input feltételek romlása vagy bizonytalansága (pl. a jelenlegi válság) esetén képesek a termelő eszközeiket rövid idő alatt kivinni az adott országból a nagy fokú mobilitásuk révén, vagy szűkített újratermelési folyamatokra átállni. Ez esetben állami adóbevétel apadás, foglalkoztatási és fizetési mérleg problémák lépnek fel. Az elsorvasztott hazai vállalkozások azonban a gyenge tőkeerejük miatt nem léphetnek a nemzetközi nagyvállalatok helyébe, nem tölthetik be azt az űrt, amelyet a továbbtelepülő nemzetközi cégek hagynak maguk után.

A nemzetközi nagyvállalatok kiválthatják egy adott ország gazdasági életének és társadalmi viszonyainak dinamizálását, de képesek hanyatlást is előidézni. Szerepük a magyar gazdasági felzárkózás időszakában eddig pozitív egyenlegű, ám nem vagyunk felkészülve egy transznacionális vállalatok nélküli világra. Kétségtelen, hogy egy magasabb műszaki színvonalú termelési kultúrát honosítottak meg, több százezer munkahelyet létesítettek, bizonyos mértékig felfuttatták a nemzetgazdaságot.

A magyar kormányok elkövették azonban azt a hibát, hogy jobbra csak a nemzetközi nagyvállalatokra fókuszálták fiskális politikájukat. Szlovénia, Szlovákia és számos környező ország gazdasági életében korántsem játszanak akkora szerepet a nemzetközi nagyvállalatok, mint Magyarország esetében. A hazai vállalkozási szektor, sőt a jól menedzselt állami vállalatok máig is meghatározó gazdasági szerepben vannak a Magyarországon kívüli kelet- közép európai,

¹ Lentner Csaba: Rendszerváltás és Pénzügypolitika, Akadémiai Kiadó, Bp. 2005., 2006.

західноєвропейських країнах. Економічна ситуація в країнах походження великих міжнародних підприємств, які функціонують у нашій країні, власне кажучи цілковито відображається на вітчизняних економічних і суспільних відносинах.

Однак суттєвим є те, що наслідок скорочення виробництва великих міжнародних компаній є суттєвим для Угорщини, яка характеризується слабшими бюджетними позиціями, ніж західноєвропейські країни чи навіть країни-сусіди, які характеризуються більш влаштованими фіскальними позиціями ніж в Угорщині. Оскільки для підтримки виробництва великих міжнародних підприємств від урядів, які знаходяться у скрутному, але більш сприятливому ніж в Угорщині, становищі мають змогу отримати більше ресурсів.

Угорська економіко-політична філософія, в основі якої лежить діяльність великих міжнародних підприємств, в результаті зростаючого виробництва та поширення пропозиції товарів і послуг створила внутрішній ринок з високою прихильністю споживачів. Виробнича діяльність великих підприємств, що функціонують в Угорщині, і зростаючий імпорту товарів по суті забезпечують ту ж пропозицію, що і у розвинутих ринкових економічних системах. Однак можливість подальшого продовження всього цього сумнівна, більше того, у період кредитної кризи фінансування натикається на все більші проблеми, протягом декількох років стає постійним дефіцит поточного платіжного балансу. Угорський споживчий рай, створений на руїнах планової економіки всього за 10 років, через наступні 10 років знов розвалений. Зростання прибутковості населення внаслідок кризи загальмувалося, державні соціальні трансфери агонізуються, комерційні банки, які додатково кредитували динамічно зростаюче споживання і досягли 20-ти відсоткового зростання кредитування, знаходяться у кризі ліквідності. Настав час занепаду розвинутого міжнародними компаніями угорського виробничого потенціалу та споживчого раю, одночасно зупиняється подальший розвиток угорської економічної політики, побудованої на зовнішніх ресурсах.

Міжнародні тренди у сфері споживання

Економічна вразливість Сполучених Штатів Америки викликана перевищенням протягом тривалого часу споживання над внутрішнім виробництвом. Дефіцит американського платіжного балансу за 12 місяців 2008 року становив 697,9 млрд. доларів, тобто 4,6 відсотка американського ВВП, в той час як дефіцит торговельного балансу – 820,6 млрд. доларів. У Великобританії дефіцит платіжного балансу становив 45,6 млрд. доларів, всього 2,2 % ВВП, а дефіцит торговельного балансу за останні 12 місяців –

sőt nyugat-európai országokban. A hazánkban működő nemzetközi nagyvállalatok származási országaiban lévő gazdasági helyzet így tulajdonképpen egy az egyben leképeződik, sőt kizárólagos hatást fejt ki a hazai gazdasági és társadalmi viszonyokra.

Lényeges azonban, hogy a nemzetközi nagyvállalatok termelés korlátozásának következménye a gyenge költségvetési pozícióban lévő Magyarországon súlyosabb, mint a nyugat-európai, vagy a magyarnál rendezettebb fiskális pozíciókkal rendelkező szomszédos országokban. A nemzetközi nagyvállalatok termelésfenntartásának támogatására ugyanis a szűkös, de a magyarországinál kedvezőbb pozícióban lévő kormányoktól több forrást tudnak biztosítani.

A nemzetközi nagyvállalatokra építő magyar gazdaságpolitikai filozófia a növekvő termelés, majd termékkínálat és szolgáltatás bővülés eredményeképpen végső soron egy magas fogyasztási hajlandóságú belső piacot teremtett. A Magyarországon termelő nagyvállalatok kibocsátása és a növekvő termékbemhozatal lényegében ugyanazt a kínálatot biztosítja, mint a fejlett piacgazdaságokban. Mindezek további folytatása azonban kétséges, sőt, hitelválság idején a banki finanszírozása is egyre nagyobb problémákba ütközik, a folyó fizetési mérleg hiánya is évtizedek óta állandósulni látszik. A tervgazdasági rendszer romjaiból alig 10 év alatt kialakított magyar fogyasztói paradicsom újabb 10 év elteltével már a romjaiban hever. A lakosság jövedelemgyarapodása a válság következtében lefékeződött, az állami szociális transzferek agonizálnak, a dinamikus növekvő fogyasztást pótlólagosan meghitelező, évi 20 százalékos hitel-kihelyezést növekedést elérő kereskedelmi bankok, pedig likviditási válságban vannak. A nemzetközi nagyvállalatok által felfuttatott magyar termelési potenciálnak és fogyasztói paradicsomnak bealkonyodott, vele együtt a külső erőforrásokra építő magyar gazdaságpolitika további fejlődésének is.

Nemzetközi trendek a fogyasztás területén

Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági sebezhetőségét (is) egy idő után a belső termelést tartósan meghaladó fogyasztása okozta. Az amerikai fizetési mérleg utolsó 12 havi hiánya 2008 decemberében 697,9 milliárd dollár volt – az amerikai GDP 4,6 százaléka –, míg a kereskedelmi mérleg deficitje 820,6 milliárd dollár. Nagy Britanniában a fizetési mérleg hiánya 45,6 milliárd dollár, a GDP mindössze 2,2 százaléka – az északi tengeri olaj jótékony hatásaként –, míg a kereskedelmi mérleg utolsó 12 havi deficitje

173 млрд. доларів. Дефіцит платіжного балансу Угорщини складає 5,6 % ВВП, що становить 11,3 млрд. доларів.²

США та Великобританія протягом десятиліть були здатні доставити до кінцевого споживача зростаюче внутрішнє виробництво і надлишок імпорту за допомогою різноманітних банківських кредитних конструкцій. Це було застосовано і в угорській практиці. Становлення надлишкового ринкового попиту, поповнення кредитного фонду деякий час діють як самозбуджуючий процес. Кредити з низькою процентною ставкою кредитори використовували на рефінансування іпотечних кредитів, на придбання нерухомості та на споживче кредитування. Внаслідок цього нині надлишок пропозиції нерухомості на американському ринку становить більше 300 тисяч.³ У минулі роки завдяки низьким процентним ставкам різко зросли також інвестиції на строкових ринках сировини і енергоносіїв. Все більш лібералізоване регулювання діяльності фінансових установ і по суті зовсім неврегульована діяльність хеджових фондів забезпечили можливість мультиплікації величезних грошових коштів. Показники позикового капіталу на грошовому ринку, безперервно зростаюча пропозиція, ціни товарів та послуг піддані значному спекулятивному впливу. Завдяки домашнім господарствам, які впливають на попит на грошовому ринку вибухово поживався розвиток підприємницького сектора. Підтримка зростаючого споживання за допомогою кредитів фінансових установ, натуральне покриття якого все менш походить з даної країни, на сьогодні вже стала не підтримуваною. По суті Угорщина, яка перейшла від системи планової економіки до ринкової, також використала не регульовані принципи вільного ринку, запроваджені Вашингтонським Консенсусом. Це наріжний камінь угорської економічної політики. Діючий капітал, запозичений із заходу, і споживча культура, а також імпорт портфельних інвестицій, які призначені для подолання невірноваженості бюджету, можуть призвести до функціональних перешкод у приймаючій країні, якщо простір, здатний до експорту капіталу, втрачає економічну силу, розмах. У цій ситуації західний експорт товарів з Угорщини також натрапляє на перешкоди, тобто продукція великих міжнародних компаній, вироблена в Угорщині, не реалізується, так діяльність міжнародних підприємств загальмовується. В умовах невпевненості в угорській державній підтримці та труднощів власного ринку збуту не підтримувалися виробничі потужності, розміщені в Угорщині, внаслідок чого сильно знизилась купівельна спроможність угорського населення.

² The Economist February 14th – 20th 2009

³ Losoncz M.: Az amerikai hitelválság és világgazdasági következményei, Pénzügyi Szemle, Bp. 2008. 2.sz.

173 milliárd dollár volt. Magyarország fizetési mérleg hiánya a GDP 5,6 százalékát teszi ki, 11,3 milliárd dolláros értékben.²

Az Egyesült Államok és Nagy-Britannia is évtizedeken át képes volt arra, hogy a növekvő belső termelését és a tartós import többletét különböző banki hitelkonstrukciókkal jutassa el a végső fogyasztókhoz, amely a magyar gyakorlatba is átvételre került. A piaci túlkereslet általános érvényűvé válása, a reálgazdasági státusztól elrugaszkodó hitelállomány bővülés egy ideig öngerjesztő folyamatként hat. Az alacsony kamatozású hiteleket a hitelfelvevők jelzáloghitelek refinanszírozására, új ingatlanok vásárlására és a fogyasztás hitelezésére fordították. Ennek következtében jelenleg több mint 300 ezres ingatlan túlkínálat van az amerikai piacon³. Az elmúlt években az alacsony kamat következtében ugrásszerűen megemelkedtek a befektetések a határidős nyersanyag és energiapiacokon is. A pénzintézetek egyre inkább liberalizálódó szabályozása, és a hedge fundok lényegében szabályozástól mentes tevékenysége óriási pénz multiplikálására biztosított lehetőséget. A tőkeáttételi mutatók emelkedésével a pénzpiacra a kínálat folyamatosan növekedett, a termékek és szolgáltatások árai jelentős spekulációs hatásnak vannak kitéve (lásd olaj). A pénzpiac keresleti oldalán lévő háztartások, és az általuk gerjesztett fogyasztás révén a vállalati szektor növekedési pályája is robbanásszerűen nőtt. A pénzintézeti hitelekkel megtámogatott növekvő fogyasztás fenntartása, amelynek természetes fedezete egyre inkább nem az adott országból származik, mára már fenntarthatatlanná vált. Lényegében a Washingtoni Konszenzus által életre hívott deregulációs, szabadpiaci elveket alkalmazta a tervgazdasági rendszerből a piacgazdasági rendszer irányába elmozduló Magyarország is. Ez a magyar gazdaságpolitika sarokköve. A nyugatról importált működőtőke és fogyasztási kultúra illetve a költségvetési egyensúlytalanság áthidalására hivatott portfólió tőke behozatal működési zavarokhoz vezethet a fogadó országban, amennyiben a tőkeexportra képes térség veszít a gazdasági erejéből, lendületéből. Ebben a helyzetben a Magyarországról kiáramló termékexport nyugati felvétele is akadályokba ütközik, vagyis a nemzetközi nagyvállalatok által biztosított, Magyarországon legyártott termék eladhatatlanná válik, így a nemzetközi cégek befékeznek. A magyar állami támogatások bizonytalansága és saját felvevő piaci nehézségeik közepette nem kockáztatnak, nem tartják fenn a Magyarországra kihelyezett termelést, aminek következtében a magyar lakosság vásárlóereje is drasztikusan legyengül.

² The Economist February 14th – 20th 2009

³ Losonczi M.: Az amerikai hitelválság és világgazdasági következményei, Pénzügyi Szemle, Bp. 2008. 2.sz.

В Угорщині реформа, яка першочергово націлена на євроконвергенцію національної економіки, датується осінню 2006 року. Для зменшення постійного 10-відсоткового дефіциту бюджету уряд пішов скоригованим шляхом конвергенції. До 2010 року повинна була відбутися затримка державних трансферів вартістю 2500 млрд. форинтів⁴, а також аллокація надлишку податкових надходжень. Міжнародні фінансові кризові процеси з 2007 року переоцінили шлях конвергенції, що розпочався на рік раніше, внаслідок чого на передній план виходить утримання досягнутих фіскальних результатів в умовах кризи. Процес скорочення занадто збудженого споживчого раю розпочався вже перед подіями осені 2008 року. У період кризи угорська економіка, керована зовнішнім капіталом і характеризується дефіцитними балансовими позиціями, не здатна забезпечити систему достатнім обсягом власних джерел. Також не здатна за допомогою державних засобів підвищити попит, на відміну від американського і британського урядів, які рятували автозаводи, виробничі підприємства за допомогою державних дотацій. Внаслідок послаблення західного споживчого суспільства угорське переживає більш серйозну кризу.

Аномалії нагляду за фінансовими ринками

Оголошений з кінця 80-х років новий світовий економічний устрій, який став відомим під назвою Вашингтонський консенсус, по суті мав на меті лібералізацію грошового ринку і ринку капіталу. У цій системі процес регулювання та нагляду за грошовими ринками отримали новий зміст. Американські фірми-оцінювачі кредитоспроможності, Moody's, Fitch Ratings, Standard and Poor's, виконують нібито загальні завдання, більше того завдяки тому, що вони проводили оцінку не тільки підприємств, а й окремих країн та іноземних банків, завоювали міжнародне визнання. Американському органу біржового нагляду (SEC) у 70-х роках набридла безвідповідальна поведінка брокерських фірм, тому практично перетворила фірми-оцінювачі у своєрідний контрольний орган. Кожна з трьох фірм-оцінювачів кредитоспроможності отримала в минулі роки величезний прибуток, однак жодна не виконувала вимоги SEC, тобто вони не попереджали відповідним чином інвесторів, а також американський уряд про небезпеку. Причиною цього виступає своєрідна практика фінансування підприємств, які оцінюють кредитоспроможність. Існує конфлікт інтересів між цілями та моделлю фінансування, оскільки ці фірми отримують доходи від тих підприємств, банків, країн, яких оцінювали. Moody's, наприклад, працював з нормою прибутку в чотири рази більшою ніж найбільша в світі нафтова компанія Exxon.

⁴ Lentner Csaba : A demokrácia pénzügyi csapdája, Polgári Szemle, 2007. 2.sz. (www.polgariszemle.hu)

Magyarországon az államháztartás európai uniós konvergencia pályát elsődlegesen megcélzó reformja 2006 őszétől datálódik. A 10 százalékos szinten, tartósan beragadt költségvetési hiány lefaragására a kormány a konvergencia pálya kiigazításával válaszolt. A 2010-ig meghirdetett kiigazítási időszakra a jövedelemtulajdonosoktól való forráselvonások illetve adóemelések együttes hatására mintegy 2500 milliárd forint⁴ állami transzfer visszatartás illetve többlet adóbevétel allokálás történt volna. A 2007-től jelentkező nemzetközi pénzügyi válságfolyamatok az egy évvel korábban elindított konvergencia pálya módosítását átértékeltek, és előtérbe került a válságra történő hivatkozással az addig elért fiskális eredmények fenntartása. A túlpörgetett fogyasztói paradicsom leépítése tehát már a 2008 őszen begyűrűző események előtt úgymond folyamatba volt helyezve. A válság idején azonban a magyar gazdaság, miáltal külső tőke vezérelt, és deficitese mérleg pozíciókkal rendelkezik, nem képes elegendő saját forrást juttatni a rendszerbe. Nem képes állami eszközökkel a keresletet növelni, ellentétben az amerikai és brit kormányval, melyek autógyárakat, termelő üzemeket mentenek meg állami források biztosításával. A nyugati fogyasztói társadalom meggyengülésénél így egy súlyosabb krízist él át a magyar társadalom.

A pénzpiacok felügyeletének anomáliái

Az 1980-as évek végétől meghirdetett új gazdasági világrend – amely a Washingtoni Konszenzus néven vált ismertté – alapvetően a pénz- és tőkepiacok liberalizálását tekintette céljának, abban a reményben, hogy a piacok képesek szabályozni magukat. Ebben a rendszerben a pénzpiacok szabályozása, felügyelete új tartalmat kapott. Az amerikai hitelminősítő cégek – a Moody's, a Fitch Ratings, és a Standard and Poor's – kvázi közfeladatokat látnak el, sőt miáltal országokat, külföldi bankokat is minősítenek, nemzetközi szerepre tettek szert. Az amerikai tőzsdefelügyelet (SEC) az 1970-es években megelégedte a brókercégek felelőtlen viselkedését és gyakorlatilag egyfajta ellenőrző szervvé tette a hitelminősítő cégeket. A három hitelminősítő cég mindegyike hatalmas profitot realizált az elmúlt években, miközben nem teljesítették a SEC elvárásait, vagyis nem figyelmeztették megfelelően a befektetőket, illetve az amerikai kormányzatot a veszélyekre. A háttérben a hitelminősítő cégek sajátos finanszírozási gyakorlata húzódik meg. Érdekkonfliktus van céljaik és finanszírozási modelljük között. A hitelminősítő cégek lényegében ugyanis azoktól a cégektől, bankoktól, országoktól kapják a bevételeiket, amelyeket osztályoztak. A Moody's például négyszer akkora profitrátaival dolgozott, mint a világ legnagyobb olajcége, az Exxon.

⁴ Lentner Csaba : A demokrácia pénzügyi csapdája, Polgári Szemle, 2007. 2.sz. (www.polgariszemle.hu)

Криза американського вторинного іпотечного ринку, яка розповсюдилася на весь банківський сектор, а нині вже і на промислові підприємства, значно похитнула авторитет і вплив американського біржового нагляду. У рамках Вашингтонського Консенсусу відбудеться виконання державних зобов'язань, поступове і значне витіснення наглядового контролю, навіть часткове набуття ринкового характеру наглядової діяльності. Так, ринки грошей і капіталу отримують все більшу незалежність, навіть вважається, що вони здатні до саморегулювання. В угорському регулюванні грошового ринку первісно спостерігається своєрідний консервативніший, континентальний підхід, який характеризується “послабленим наглядом” і спрямований на використання “слабкішого” підходу до практики регулювання.

Досліджуючи вплив Вашингтонського Консенсусу, Джон Вілліамсон⁵, а в Угорщині Камілла Лані⁶ були одними з перших, хто наголосили на ризики надмірної лібералізації. Основним їх положенням є те, що в центрі економічної політики стоїть розвиток, в той час як процес розподілу прибутку чи соціальна політика розробляється не за місцевою оцінкою. Вони навіть натякають на непослідовність реформ.

Камілла Лані⁷ пояснює, що міжнародна фінансова система здатна інтегрувати підприємства, які регулюються однаково у дерегулятивному середовищі і функціонують відповідно до однакових принципів, які віддають перевагу американському корпоративному управлінню і нагляду, який розпоряджається найслабшою контрольною практикою. У цій фінансовій структурі є можливість розробки фінансової продукції, що принесе додатковий прибуток, але носить високо ризиковий характер.

Нові фінансові інновації, ставши органічними елементами глобалізованих грошових ринків, виходять не тільки з під дії державного регулювання, а й зникають з поля зору управляючих фінансами, і навіть тих, хто має намір глобально переглянути фінансові процеси. Проблеми посилюються у зв'язку з тим, що фінансове регулювання США викликало кризовий стан за допомогою не запровадження, неприйняття досконалої і ґрунтовної системи регулювання, крім того відчувається навмисність їх дій.

Через 10 років після впровадження Вашингтонської системи, на пропозицію Комісії по строковій біржовій торгівлі (Commodity Futures Trading Commission) подано на розгляд до конгресу США законопроект про

⁵ Williamson, John: Overview. An. Agenda for Restarting Growth and Reform. In: Kuczynski-Williamson, 2003.

⁶ Lányi Kamilla: A globális konvergencia változatai: Washington és Maastricht I. Közgazdaság, 1997. november

⁷ Lányi Kamilla: Válság táplálta globalizáció, Közgazdaság, 2000. április

Az amerikai másodlagos jelzálogpiacon kialakuló válság, amely az egész bankszektorra, és napjainkban már az iparvállalatokra is áterjedt jelentősen megrendítette az amerikai tőzsd felügyelet tekintélyét és befolyását. A Washingtoni Konszenzus kereteiben az állami szerepvállalás, a felügyeleti ellenőrzés folyamatos és jelentős visszaszorulása, sőt még a felügyeleti tevékenység részbeni piacosítása is bekövetkezik. A pénz és tőkepiacok így egyre nagyobb függetlenséget élveznek, sőt általános vélekedés volt, hogy képesek önmagukat szabályozni. A magyar pénzpiaci szabályozásban eredendően érvényesül egyfajta konzervatívabb, kontinentális szemlélet, amelyet a világgazdaságban ható, angolszász modellből kisugárzó "felügyeleti fellazulás" egy "lazább" szabályozási szemlélet és gyakorlat irányába terelt.

A Washingtoni Konszenzus hatásait tanulmányozva, John Williamson⁵, míg Magyarországon Lányi Kamilla⁶ volt az első között, aki a túlzott liberalizáció veszélyeire hívta fel a figyelmet. Fő tézisük, hogy a gazdaságpolitikák középpontjában a növekedés áll, míg a jövedelemelosztást vagy a szociálpolitikát nem a helyi értékén kezelik, sőt a reformok következtetlenségére is utalnak.

Lányi Kamilla⁷ kifejti hogy a nemzetközi pénzügyi rendszer csak azonos módon szabályozott, deregulált környezetben, azonos elvek szerint működő vállalatokat képes integrálni, melyek nem elhanyagolható módon a leggyengébb ellenőrzési gyakorlattal rendelkező amerikai testületi irányítást és felügyeletet preferálják. Ebben a pénzügyi struktúrában van lehetőség extra profitot, de magas kockázatot hordozó pénzügyi termékek kifejlesztésére.

Az új pénzügyi innovációk – a globalizálódó pénzpiacok szerves elemeivé válva – nem csupán az állami szabályozás alól kerülnek ki, hanem a pénzügyeket irányítók, sőt a pénzügyi folyamatokat globálisan áttekinteni szándékozók látóköréből is. A problémákat súlyosbítja, hogy az Egyesült Államok pénzügyi szabályozása nem csupán az alapos szabályozási rendszer érvényesítésének elmulasztásával, hanem direkt módon is gerjesztette a jelenlegi válsághoz vezető folyamatokat.

Tíz évvel a Washingtoni-rendszer bevezetését követően, a határidős pénzügyi ügyleteket felügyelő testület (Commodity Futures Trading Commission) javaslatára az USA kongresszusa elé került az egyre bővülő és egyre átláthatatlanabb

⁵ Williamson, John: Overview. An. Agenda for Restarting Growth and Reform. In: Kuczynski-Williamson, 2003.

⁶ Lányi Kamilla: A globális konvergencia változatai: Washington és Maastricht I. Külgazdaság, 1997. november

⁷ Lányi Kamilla: Válság táplálta globalizáció, Külgazdaság, 2000.április

регулювання поширюваних похідних товарів. Однак конгрес відхилив його, і прийняв рішення на користь подальшої дерегуляції, сприяючи трансферуванню кредитних ризиків за допомогою забезпечуючих товарів (Collateralised Debt Obligation), кредитних директив і розвитку виробничих підприємств.

В угорській практиці наглядове регулювання базується на законодавчих основах, навіть у 2004 році Міністерство фінансів, Національний банк і Державна наглядова рада за фінансовими органами підписали стабілізаційний договір з метою просування гармонізації кола завдань і обов'язків⁸. Стабілізаційний договір і наглядова діяльність установ, що підписали його, у світлі обставин, що призвели до кризи, так само можна назвати формальними, як і діяльність американських оцінювачів кредитоспроможності. В Угорщині за останні 5 років кредитування банківського сектору зросло на 20 відсотків. Суспільство, внаслідок зростання доходів стало витрачати суттєво більше на споживання. Також досягли своєї кульмінації поправочні заходи, пов'язані з запитами на банківські кредити у сфері бюджетної реформи, які зовсім не стримували споживчу схильність населення, заробітна плата, яку населення не отримувало, щедро відшкодовувалася за допомогою банківського ринку.

Збільшення наданих непокритих ресурсів у вигляді кредитів на купівлю товарів і будівництво житла стало первинним завданням уряду, який показував все слабшу ефективність фінансової політики, з метою запобігання погіршенню загальносуспільного настрою. Хоча Державна наглядова рада за фінансовими органами помітила виникаючі проблеми щодо формування надлишкового кредитування, але у зв'язку з відсутністю відповідних повноважень мало чого могла зробити. Поправка фіскальної політики, ліквідація усталеного до 2006 року дефіциту на кінець 2008 року показує значні результати, оскільки відношення дефіциту до ВВП ледь складає 3 відсотки. Однак платоспроможність населення та підприємств внаслідок загального послаблення можливостей внутрішнього та зовнішнього ринку має негативний відбиток. Погіршення стану прибутковості домашніх господарств наражає на ризик неповернення кредитів, і в решті-решт завбачливим функціонуванням банківського сектору. Ризики, пов'язані з надлишковим кредитуванням, угорська наглядова система так само не була здатна передбачити, як і американська система не виправдала покладені на неї надії, хоча в діяльності угорської наглядової системи не існує протиріч між завданнями і моделлю фінансування.

⁸ Boros Anita – Lentner Csaba: Kihívások a pénzügyi stabilizáció szabályozásának területén, Jogelméleti Szemle, 2008. december (www.jesz.ajk.elte.hu)

derivatív termékek szabályozásáról szóló előterjesztés. A kongresszus azonban ezt elutasította, és a további dereguláció mellett döntött, elősegítve a hitelkockázat transzferálását biztosító termékek (Collateralised Debt Obligation), hiteldirektívák, és work-out cégek felfuttatásával.

A magyar gyakorlatban a felügyeleti szabályozás törvényi alapokon nyugszik, sőt 2004-ben a Pénzügyminisztérium, a Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervek Állami Felügyelete aláírt egy stabilitási megállapodást a feladat és felelősségi körök összhangjának előmozdítása érdekében⁸. A stabilitási megállapodás illetve a benne részt vevő intézmények felügyeleti tevékenysége – a válsághoz vezető körülmények tükrében – ugyanúgy formálisnak nevezhető, mint az amerikai hitelminősítőké. Magyarországon az elmúlt 5 évben évi 20 százalékkal emelkedett a bankszektor hitelkihelyezése. A társadalom a növekvő munkajövedelmeit és szociális juttatásait meghaladva lényegesen többet költött a fogyasztásra. Sőt, tetőzték a banki hiteligényeket az államháztartási reform körben végrehajtott kiigazító intézkedések is, amelyek egyáltalán nem fogták vissza a lakosság fogyasztási hajlandóságát, sőt a kieső jövedelmeket a lakosság a bankpiacról bőségesen pótolta.

A fedezet nélküli forráskihelyezés növelése – áruvásárlási- és lakásépítési hitelek formájában – az egyre gyengébb pénzügypolitikai hatékonyságot mutató kormánynak is elemi érdeke volt a társadalmi közhangulat romlásának elkerülése érdekében. A túlhitelezés kialakulásában a kormányzati szervként működő PSZÁF, bár észlelte a keletkező problémákat, jogkör hiányában vajmi keveset tehetett. A fiskális pálya kiigazítása, a 2006-ig beragadt hiány felszámolása 2008 évvégére jelentős eredményeket mutat, hiszen a GDP arányos deficit alig 3 százalék, ám a lakosság illetve a vállalkozások fizetőképessége a reálszektor, kül- és belpiaci lehetőségeinek általános gyengülése következtében kritikus vetületű. A háztartások jövedelemhelyzetének romlása a kint lévő hitelek visszafizetését, végső soron a bankszektor prudens működését veszélyezteti. A túlzott hitelezésben rejlő kockázatokat a magyar felügyeleti rendszer – az eredményvetületét látva – ugyanúgy nem volt képes előre jelezni, mint ahogy az amerikai szisztéma sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, noha magyar felügyeleti rendszer működésében nincs ellentmondás a feladatkörök és a finanszírozási modell között.

⁸ Boros Anita – Lentner Csaba: Kihívások a pénzügyi stabilizáció szabályozásának területén, Jogelméleti Szemle, 2008. december (www.jesz.ajk.elte.hu)

Як про угорську, так і про американську систему кредитування можна сказати, що викликане споживанням внутрішнє виробництво і імпортна інвазія через деякий час призводять до практики асигнування позик, які стають необмеженими і все більш непокритими. Але наглядові гальма, вбудовані в систему, не здійснювалися. Внаслідок усього обсяг кредитів і деривативні операції хеджових фондів переповнилися, стали непокритими у досить великій мірі.

Інші заходи подолання кризи

На середину 2008 року по суті діяли два методи управління фінансовою кризою, яка уже досягла реальної економіки. Емісійні банки й уряди один за одним сприймають конфлікт, якщо вони виступлять проти рецесії, наповнивши економіку надлишком державних ресурсів, то ризикують повторним підвищенням дефіциту та прискоренням інфляції. Однак якщо виступлять проти інфляції і віддадуть перевагу підтримці бюджетної рівноваги, тоді можуть розраховувати на спад економіки. США та велика кількість європейських країн, за винятком обережної Німеччини, робить спробу врятувати занепадаючі галузі промисловості за допомогою державних дотацій, і де можуть знижують податкове навантаження підприємств. Очевидно, що це все призведе до збільшення бюджетних видатків. Угорщина не може знову зробити помилку, адаптуючи будь-яку практику без відповідної обачності.

Розпочатий восени 2006 року шлях конвергенції і безуспішні реформи страхового ринку та вищої освіти весною 2008 року створили двосторонній стан в Угорщині. З одного боку, вузькі, преферовані результативні цілі програми конвергенції, якщо і тимчасово, але були здійснені, з іншого – становище і настрої суспільства став катастрофічним. Дефіцит державного бюджету за перші 10 місяців 2008 року становив на 454 млрд. форинта менше, ніж за аналогічний період 2007 року. Покращення балансу по суті пояснюється зменшенням дефіциту центрального бюджету, який у розмірі 828 млрд. форинтів менший на 565 млрд. від 2007 року. Фонди соціального страхування на кінець 2008 року показували ще позитивне сальдо. Одночасно з покращенням балансу, супроводжуваного сповільненим макроекономічним зростанням становище населення вже несприятливе. В кінці вересня 2008 року валове фінансове майно домашніх господарств становило 25 трлн. форинтів, що на 6 відсотків більше ніж за аналогічний період минулого року. Однак заборгованість за цей же період зросла на 20 відсотків.

Mind a magyar, mind az amerikai hitelezési rendszerről elmondható, hogy a fogyasztás gerjesztette belső termelés és importinvázió egy idő után korlátlan és egyre inkább fedezetlenné váló kölcsön folyósítási gyakorlathoz vezetett. A rendszerbe épített felügyeleti fékek, pedig nem érvényesültek. Ennek következtében a hitelállomány illetve a hedge fundok derivatív ügyletei túlcsoordultak, igen nagymértékben fedezetlenné váltak.

Válságkezelés eltérő technikái

A 2008 közepére már a reálgazdaságot is elérő pénzügyi válságnak alapvetően két kezelési technikája lehetséges. A jegybankok és a kormányok rendre szembesülnek azzal a konfliktussal, hogyha a recesszió ellen lépnek fel – többlet állami forrást pumpálva a gazdaságba – akkor a hiány újbóli elszaladását és az infláció gyorsulását kockáztatják. Viszont ha az inflációval szembeni fellépést, és a költségvetési egyensúly megtartását preferálják, akkor a gazdaság visszaesésére számíthatnak. Az Amerikai Egyesült Államok és számos európai ország – talán az óvatos Németországot kevésbé ideértve – állami támogatásokkal igyekszik megmenteni a haldokló iparágakat, és ahol tehetik, csökkentik a vállalkozók adóterheit. Nyilván mindez a költségvetési kiadások terhére megy. Magyarország nem eshet újból abba a hibába, hogy bármelyik gyakorlatot megfelelő körütekintés nélkül adaptálja.

A 2006 őszétől elindított új konvergencia pálya és a 2008 tavaszán elvetélt egészségbiztosítási és felsőoktatási reformintézkedések felemás helyzetet teremtettek Magyarországon. Egyrészt, a konvergencia program szűken vett, preferált eredménycéljai, ha időlegesen is, de beigazolódtak, a társadalmi tényező helyzete és hangulata azonban katasztrofálissá vált. Az államháztartási hiány pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya 2008 első tíz hónapjában 454 milliárd forinttal mutat kevesebbet, mint a 2007 év hasonló időszaka. Az egyenlegjavulás alapvetően központi költségvetés hiányának mérséklődésével magyarázható, amelynek 828 milliárd forintos deficitje 565 milliárd forinttal kevesebb a 2007 évinél. A társadalombiztosítási alapok 2008 évvégén is még pozitív szaldót mutattak. A lassuló makrogazdasági növekedéssel kísért egyenleg javulás mellett a lakossági pozíciók már kedvezőtlenek. 2008 szeptember végén a háztartások bruttó pénzügyi vagyona 25 billió forintot, a tizenkét hónappal korábbinál 6 százalékkal többet tett ki. A kötelezettségek ugyanezen időszak alatt viszont 20 százalékkal emelkedtek.

При цьому обсяг валютних кредитів, що відповідно збільшили валютні зобов'язання, за рік зріс на 40 відсотків⁹. В кінці 2008 року стали використовуватися надлишки державних доходів, які виникли під впливом бюджетної поправки.

До того ж зростаюча заборгованість, заходи великих міжнародних компаній, які скорочували виробництво і цим збільшили рівень безробіття, та занепад банківського кредитного ринку, викликані незмінною надмірною схильністю населення до споживання, призвели до стану близького до фінансового краху держави. Восени 2008 року іноземні інвестори на ринку державних цінних паперів вилучили з угорського ринку державні облігації, вартістю 900 млрд. форинтів. Від державного краху, до якого все це могло призвести, врятували підвищення основної кредитної ставки емісійних банків на 300 базових пунктів, а також швидкий кредит Світового банку і ЕКВ, виданий на 18 місяців, вартістю 20 млрд. євро. Угорщина може використовувати заходи усунення кризи розвинутих ринкових економік тільки враховуючи становище послаблених галузей та з помірною адаптацією. Через слабку оцінку фіскальної політики уряду основна позикова ставка емісійних банків гнучка, на швидку зміну іноземні інвестори не відреагували очікуваним чином.

Утримання іноземних інвесторів на ринку цінних паперів за допомогою зміни базової процентної ставки, яка у жовтні 2008 року підвищилася на 11,5 %, а з того часу зменшилася на 100 базових пунктів, не призвело до рівноважного становища.

Угорський процес виходу з кризи першочергово сконцентрований на уникненні державного краху, хоча і відбувається тільки за допомогою позик, оскільки не володіє необхідними власними ресурсами.

Загальною думкою в ангlosаксонських країнах, Західній Європі було те, що спрямовані на усунення кризи бюджетні ресурси націлені не на допомогу банкам, а на уникнення краху окремих національних економік. На початку ХХІ століття політика підвищення державного попиту, пов'язана з іменем Дж. Кейнса, живе вже своє друге відродження у практиці економічної політики інших країн. Європейські країни підготувалися, якщо і тимчасово, до збільшення частки державного майна, що може навіть призвести до нових суспільних відносин. В Угорщині винесення державного майна на перший план, як захід для усунення кризи, на жаль, ще змушує чекати на себе навіть на рівні концепційних розробок.

⁹ A KSH jelenti, 2008/9-10.sz. Bp.

Ezen belül a devizakötelezettségek oldalán megjelenő devizahitelek állománya egy év alatt 40 százalékkal nőtt⁹. A költségvetési kiigazítás hatására keletkezett többlet állami bevételek 2008 végére felhasználásra kerültek.

Ráadásul a lakosság változatlanul túlzott fogyasztói hajlandósága miatti növekvő eladósodás, a nemzetközi vállalatok termelést szűkítő, munkanélküliséget kiváltó intézkedései, és a bankhitelpiac befagyása államcsőd közeli helyzetet idézett elő. 2008 őszén a külföldi állampapír piaci befektetők 900 milliárd forintnak megfelelő államkötvényt vontak ki a magyar állampapír piacról, amely államcsőd közeli helyzetet a jegybanki alapkamat 300 bázispontos felemelése, illetve a Világbank és az EKB 18 hónapra adott készenléti mintegy 20 milliárd eurós gyorsHITELE mentett meg. Magyarország a fejlett piacgazdaságok válságkezelési technikáit a minden területen legyengült pozíciói következtében csak mértéktartó adaptálással alkalmazhatja. A kormányzati fiskális politika gyenge megítélése miatt a jegybanki alapkamat rugalmas, igény szerinti gyors változtatására a külföldi befektetők a kívánt módon nem reagáltak.

A 2008 októberében 11,5 százalékra felemelt, majd azóta 50-50 bázisponttal csökkentett irányadó kamatra a külföldi befektetők magatartása az állampapír keresleti piacon egyensúlyi állapotot nem eredményezett.

Érdekes momentum, hogy mintegy 200 milliárd forintnak megfelelő külföldi tőkebefektetési érték a 11,5 százalékról 8,5 százalékig több lépésben csökkentett jegybanki alapkamat, és ez alapján állampapír-piaci referencia szint mellett áramlott vissza az állampapír piacra 2009 február végéig. A magyar válságkezelés – bár saját tartalékok hiányában, és némi költségvetési kiadási tétel lefaragását kivéve jobbra csak készenléti (stand by) hitelekből történik – alapvetően az államcsőd elkerülésére összpontosít.

Az angolszász országokban, nyugat-európában általános vélekedés, hogy a válságra fordított költségvetési források önmagukban nem a bankok megsegítését célozzák, hanem az egyes nemzetgazdaságok összeomlásának elkerülését. A XXI. század elejére John Maynard Keynes nevéhez fűződő állami kereslet élénkítő politika már a második reneszánszát éli a Magyarországon kívüli országok gazdaságpolitikai gyakorlatában. Az európai országok felkészültek – ha átmenti időszakra is – az állami tulajdon arányának növelésére, amely akár – ha időlegesen is – új társadalmi viszonyokat hozhat. Magyarországon az állami tulajdon előtérbe hozása, mint válságkezelési eszköz, sajnos még koncepció szintjén is, mindezidáig várat magára.

⁹ A KSH jelenti, 2008/9-10.sz. Bp.

Отже, кризу угорської економіки вирішально визначає нездійсненність процесів зміни влади, політичних режимів, маса дерегуляційних елементів регулювання економіки запозичені без помірної адаптації, які значно звужують свободу уряду в умовах сучасної кризи.

У практиці європейських країн та США бюджетні запаси, державні трансфери, призначені для покриття зростаючого дефіциту, зменшення ставки підприємницького податку можуть забезпечити необхідну основу для повторного використання елементів кейнсіанської економічної політики¹⁰, і завдяки цьому виникне можливість ефективного зниження наслідків кризи.

Регулювання угорських грошових ринків має конкретний законодавчий фон, але угорське регулювання, використовуючи підхід Вашингтонського Консенсусу щодо фінансово-економічної політики, не здійснювало нагляд за грошовими ринками з належною ефективністю, а особливо з належним результатом. Внаслідок цього фінансування національної економіки, банківської системи і кредитні ризики на сьогодні вже стали не керованими. Результатом ланцюгової реакції впливу всіх цих негативних положень є брак діючих засобів і джерел втручання під час виконання угорських заходів для усунення криз. У світлі цього стала близькою економічна та суспільна катастрофа в Угорщині.

¹⁰ J. M. Keynes: A foglalkoztatás, a kamat, és a pénz általános elmélete, KJK, 1965.

A magyar gazdaság válságát alapvetően meghatározza a rendszerváltási folyamat beteljesületlensége, a mértéktartó adaptálás nélkül átvett deregulációs gazdaságszabályozó elemek tömege, melyek a jelenlegi krízisben a kormány mozgásterét beszűkítik.

Az európai országok, és az Egyesült Államok gyakorlatában a magyarországinál jelentősebb nagyobb költségvetési tartalékok, sőt a hiány növekedés terhére biztosított állami transzferek, esetenként vállalkozási adó csökkentések megfelelő alapot teremthetnek a Keynes-i gazdaságpolitikai elemek¹⁰ ismételt alkalmazására, ennek révén a válság hatékony mérséklésére.

A magyar pénzpiacok szabályozásának konkrét jogszabályi háttere van, ám a magyar szabályozás a Washingtoni Konszenzus pénzügy- és gazdaságpolitikai szemléletének “begyűrűzésével”, nem gyakorolta kellő hatékonysággal, de főleg kellő eredménnyel a pénzpiacok felügyeletét. Ennek következtében az államháztartás és a bankrendszer finanszírozása és hitelezési kockázata mára már kezelhetetlenné vált. Mindezen negatív tételek láncreakciószerű hatásainak következtében a magyar válságkezelés hathatós beavatkozási eszközök és források hiányában van. A gazdasági és a társadalmi katasztrófa mindezek tükrében látóközelbe került Magyarországon.

¹⁰ J. M. Keynes: A foglalkoztatás, a kamat, és a pénz általános elmélete, KJK, 1965.

Баланс, варіант "А"

<i>Статті балансу</i>	<i>За попередній період</i>	<i>За звітний період</i>
1	2	3
А) Вкладені (необоротні) засоби		
<i>I. Нематеріальні засоби</i>		
1. Активована вартість витрат на створення та реорганізацію підприємства		
2. Активована вартість витрат на дослідницькі розробки		
3. Майнові права		
4. Продукти інтелектуальної діяльності		
5. Ціна підприємства (гудвіл)		
6. Аванси, видані на нематеріальні засоби		
7. Уточнення вартості (переоцінка) нематеріальних засобів		
<i>II. Матеріальні (основні) засоби</i>		
1. Нерухомість і майнові права на неї		
2. Технічне обладнання, устаткування, транспортні засоби		
3. Інше обладнання, устаткування, транспортні засоби		
4. Племінна худоба		
5. Капіталовкладення, інвестиції		
6. Аванси, видані на інвестиції		
7. Уточнення вартості (переоцінка) матеріальних засобів		
<i>III. Вкладені фінансові засоби</i>		
1. Довгострокові вклади пов'язаних підприємств		
2. Довгострокові позики, видані пов'язаним підприємствам		
3. Інші довгострокові вклади		
4. Довгострокові позики, видані іншим підприємствам		
5. Інші довгострокові позики		
6. Цінні папери, які довгостроково забезпечують кредитні відносини		
7. Уточнення вартості (переоцінка) вкладених фінансових засобів		
8. Різниця оцінки вкладених фінансових засобів		
В) Оборотні засоби		
<i>I. Запаси</i>		
1. Матеріали		
2. Незавершене виробництво і напівфабрикати		
3. Тварини на вирощуванні і відгодівлі, інші тварини		
4. Готова продукція		
5. Товари		
6. Аванси, видані на запаси		
<i>II. Вимоги (дебіторська заборгованість)</i>		
1. Розрахунки з покупцями і замовниками товарів і послуг		
2. Заборгованість пов'язаних підприємств		
3. Заборгованість інших підприємств		
4. Вимоги по векселю		
5. Інші вимоги (заборгованість)		
6. Різниця оцінки дебіторської заборгованості		
7. Позитивна різниця оцінки похідних (вторинних) операцій		
<i>III. Цінні папери</i>		
1. Частки у пов'язаних підприємствах		
2. Інші частки, вклади		
3. Власні акції, власні паї		
4. Цінні папери, призначенні для обігу		
5. Різниця оцінки цінних паперів		

Mérleg, "A" változat

<i>Mérlegtételek</i>	<i>Előző év</i>	<i>Tárgyév</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
A) Befektetett eszközök		
<i>I. Immateriális javak</i>		
1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke		
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke		
3. Vagyoni értékű jogok		
4. Szellemi termékek		
5. Üzleti vagy cégérték		
6. Immateriális javakra adott előlegek		
7. Immateriális javak értékhelyesbítése		
<i>II. Tárgyi eszközök</i>		
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok		
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek		
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek		
4. Tenyészállatok		
5. Beruházások, felújítások		
6. Beruházásokra adott előlegek		
7. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése		
<i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i>		
1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban		
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban		
3. Egyéb tartós részesedés		
4. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban		
5. Egyéb tartósan adott kölcsön		
6. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír		
7. Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése		
8. Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete		
B) Forgóeszközök		
<i>I. Készletek</i>		
1. Anyagok		
2. Befejezetlen termelés és félkész termékek		
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok		
4. Késztermékek		
5. Áruk		
6. Készletekre adott előlegek		
<i>II. Követelések</i>		
1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)		
2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben		
3. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben		
4. Váltókövetelések		
5. Egyéb követelések		
6. Követelések értékelési különbözete		
7. Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete		
<i>III. Értékpapírok</i>		
1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban		
2. Egyéb részesedés		
3. Saját részvények, saját üzletrészek		
4. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok		
5. Értékpapírok értékelési különbözete		

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

1	2	3
IV. Грошові засоби		
1. Каса, чеки		
2. Банківські вклади		
С) Активні часові різниці		
1. Активні часові різниці доходів		
2. Активні часові різниці витрат		
3. Відстрочені витрати		
Засоби (активи), всього		
D) Власний капітал		
I. Зареєстрований капітал		
- з нього: викуплені частки власників за номінальною вартістю		
II. Зареєстрований, але ще не внесений капітал (-)		
III. Резервний капітал		
IV. Результатний капітал (фінансові результати)		
V. Депозитний капітал		
VI. Оціночний резерв (фонд)		
1. Оціночний резерв переоцінки		
2. Оціночний резерв оцінки за справедливою вартістю		
VII. Балансовий фінансовий результат		
Е) Цільові фонди		
1. Цільовий фонд на очікувані зобов'язання		
2. Цільовий фонд на майбутні витрати		
3. Інші цільові фонди		
Ф) Зобов'язання (кредиторська заборгованість)		
I. Перераховані зобов'язання		
1. Перераховані зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
2. Перераховані зобов'язання перед іншими підприємствами		
3. Перераховані зобов'язання перед іншими суб'єктами господарювання		
II. Довгострокові зобов'язання		
1. Довгострокові отримані позики		
2. Облігації, які реалізуються		
3. Зобов'язання з випуску облігацій		
4. Кредити на капіталовкладення, інвестиції		
5. Інші довгострокові кредити		
6. Довгострокові зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
7. Довгострокові зобов'язання перед іншими підприємствами		
8. Інші довгострокові зобов'язання		
III. Короткострокові зобов'язання		
1. Короткострокові позики		
- з них: облігації, які реалізуються		
2. Короткострокові кредити		
3. Аванси, отримані від покупців		
4. Зобов'язання перед постачальниками товарів і послуг		
5. Зобов'язання по вексям		
6. Короткострокові зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
7. Короткострокові зобов'язання перед іншими підприємствами		
8. Інші короткострокові зобов'язання		
9. Різниця оцінки зобов'язань		
10. Негативна різниця оцінки похідних (вторинних) операцій		
G) Пасивні часові різниці		
1. Пасивні часові різниці доходів		
2. Пасивні часові різниці витрат		
3. Відстрочені доходи		
Джерела (пасиви), всього		

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

1	2	3
IV. Pénzeszközök		
1. Pénztár, csekkek		
2. Bankbetétek		
C) Aktív időbeli elhatárolások		
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása		
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása		
3. Halasztott ráfordítások		
Eszközök összesen		
D) Saját tőke		
<i>I. Jegyzett tőke</i>		
- Ebből: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken		
<i>II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)</i>		
<i>III. Tőketartalék</i>		
<i>IV. Eredménytartalék</i>		
<i>V. Lekötött tartalék</i>		
<i>VI. Értékelési tartalék</i>		
1. Értékhelyesbítés értékelési tartaléka		
2. Valós értékelés értékelési tartaléka		
<i>VII. Mérleg szerinti eredmény</i>		
E) Céltartalékok		
1. Céltartalék a várható kötelezettségekre		
2. Céltartalék a jövőbeni költségekre		
3. Egyéb céltartalék		
F) Kötelezettségek		
<i>I. Hátrasorolt kötelezettségek</i>		
1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
2. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben		
3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben		
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek		
1. Hosszú lejáratra kapott kölcsönök		
2. Átváltoztatható kötvények		
3. Tartozások kötvénykibocsátásból		
4. Beruházási és fejlesztési hitelek		
5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek		
6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
7. Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben		
8. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek		
III. Rövid lejáratú kötelezettségek		
1. Rövid lejáratú kölcsönök		
- ebből: az átváltoztatható kötvények		
2. Rövid lejáratú hitelek		
3. Vevőktől kapott előlegek		
4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)		
5. Váltótartozások		
6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
7. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben		
8. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek		
9. Kötelezettségek értékelési különbözete		
10. Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete		
G) Passzív időbeli elhatárolások		
1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása		
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása		
3. Halasztott bevételek		
Források összesen		

Баланс, варіант "В"

<i>Статті балансу</i>	<i>За попередній період</i>	<i>За звітний період</i>
1	2	3
А) Вкладені засоби		
<i>I. Нематеріальні засоби</i>		
1. Активована вартість витрат на створення та реорганізацію підприємства		
2. Активована вартість витрат на дослідницькі розробки		
3. Майнові права		
4. Продукти інтелектуальної діяльності		
5. Ціна підприємства (гудвіл)		
6. Аванси, видані на нематеріальні засоби		
7. Уточнення вартості (переоцінка) нематеріальних засобів		
<i>II. Матеріальні (основні) засоби</i>		
1. Нерухомість і майнові права на неї		
2. Технічне обладнання, устаткування, транспортні засоби		
3. Інше обладнання, устаткування, транспортні засоби		
4. Племінна худоба		
5. Капіталовкладення, інвестиції		
6. Аванси, видані на інвестиції		
7. Уточнення вартості (переоцінка) матеріальних (основних) засобів		
<i>III. Вкладені фінансові засоби</i>		
1. Довгострокові вклади пов'язаних підприємств		
2. Довгострокові позики видані пов'язаним підприємствам		
3. Інші довгострокові вклади		
4. Довгострокові позики видані іншим підприємствам		
5. Інші довгострокові позики		
6. Цінні папери, які довгостроково забезпечують кредитні відносини		
7. Уточнення вартості (переоцінка) вкладених фінансових засобів		
В) Оборотні засоби		
<i>I. Запаси</i>		
1. Матеріали		
2. Незавершене виробництво і напівфабрикати		
3. Тварини на вирощуванні і відгодівлі, інші тварини		
4. Готова продукція		
5. Товари		
6. Аванси, видані на запаси		
<i>II. Вимоги (дебіторська заборгованість)</i>		
1. Розрахунки з покупцями і замовниками товарів і послуг		
2. Заборгованість пов'язаних підприємств		
3. Заборгованість інших підприємств		
4. Вимоги по векселю		
5. Інші вимоги (заборгованість)		
<i>III. Цінні папери</i>		
1. Частки у пов'язаних підприємствах		
2. Інші частки, вклади		
3. Власні акції, власні паї		
4. Цінні папери, призначенні для обігу		
<i>IV. Грошові засоби</i>		
1. Каса, чеки		
2. Банківські вклади		

Mérleg, "B" változat

<i>Mérlegtételek</i>	<i>Előző év</i>	<i>Tárgyév</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
A) Befektetett eszközök		
<i>I. Immateriális javak</i>		
1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke		
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke		
3. Vagyoni értékű jogok		
4. Szellemi termékek		
5. Üzleti vagy cégérték		
6. Immateriális javakra adott előlegek		
7. Immateriális javak érték helyesbítése		
<i>II. Tárgyi eszközök</i>		
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok		
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek		
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek		
4. Tenyészállatok		
5. Beruházások, felújítások		
6. Beruházásokra adott előlegek		
7. Tárgyi eszközök érték helyesbítése		
<i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i>		
1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban		
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban		
3. Egyéb tartós részesedés		
4. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban		
5. Egyéb tartósan adott kölcsön		
6. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír		
7. Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése		
B) Forgóeszközök		
<i>I. Készletek</i>		
1. Anyagok		
2. Befejezetlen termelés és félkész termékek		
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok		
4. Késztermékek		
5. Áruk		
6. Készletekre adott előlegek		
<i>II. Követelések</i>		
1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)		
2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben		
3. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben		
4. Váltókövetelések		
5. Egyéb követelések		
<i>III. Értékpapírok</i>		
1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban		
2. Egyéb részesedés		
3. Saját részvények, saját üzletrészek		
4. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok		
<i>IV. Pénzeszközök</i>		
1. Pénztár, csekkek		
2. Bankbetétek		

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

1	2	3
С) Активні часові різниці		
1. Активні часові різниці доходів		
2. Активні часові різниці витрат		
3. Відстрочені витрати		
Засоби (активи), всього		
D) Зобов'язання, терміном погашення до 1 року		
1. Короткострокові позики		
- з них: облігації, які реалізуються		
2. Короткострокові кредити		
3. Аванси, отримані від покупців		
4. Зобов'язання перед постачальниками товарів і послуг		
5. Зобов'язання по векселям		
6. Короткострокові зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
7. Короткострокові зобов'язання перед іншими підприємствами		
8. Інші короткострокові зобов'язання		
Е) Пасивні часові різниці		
1. Пасивні часові різниці доходів		
2. Пасивні часові різниці витрат		
3. Відстрочені доходи		
F) Різниця між оборотними засобами і короткостроковими зобов'язаннями (B+C-D-E)		
G) Загальна вартість засобів після вирахування зобов'язань, термін погашення яких менше 1 року (A+-F)		
Н) Зобов'язання, термін погашення яких більше 1 року		
<i>I. Довгострокові зобов'язання</i>		
1. Довгострокові позики		
2. Облігації, які реалізуються		
3. Заборгованість з випуску облігацій		
4. Інвестиційні кредити		
5. Інші довгострокові кредити		
6. Довгострокові зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
7. Довгострокові зобов'язання перед іншими підприємствами		
8. Інші довгострокові зобов'язання		
<i>II. Перераховані зобов'язання</i>		
1. Перераховані зобов'язання перед пов'язаними підприємствами		
2. Перераховані зобов'язання перед іншими підприємствами		
3. Перераховані зобов'язання перед іншими суб'єктами господарювання		
I) Цільові фонди		
1. Цільовий фонд на очікуванні зобов'язання		
2. Цільовий фонд на майбутні витрати		
3. Інші цільові фонди		
Ж) Власний капітал		
<i>I. Зареєстрований капітал</i>		
- з нього: викуплені частки власників за номінальною вартістю		
<i>II. Зареєстрований, але ще не внесений капітал (-)</i>		
<i>III. Резервний капітал</i>		
<i>IV. Результатний капітал (фінансові результати)</i>		
<i>V. Депозитний капітал</i>		
<i>VI. Оціночний резерв (фонд)</i>		
<i>VII. Балансовий фінансовий результат</i>		
Джерела (пасиви), всього		

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

1	2	3
C) Aktív időbeli elhatárolások		
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása		
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása		
3. Halasztott ráfordítások		
Eszközök összesen		
D) Egy éven belül esedékes kötelezettségek		
1. Rövid lejáratú kölcsönök		
- ebből: az átváltoztatható kötvények		
2. Rövid lejáratú hitelek		
3. Vevőktől kapott előlegek		
4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)		
5. Váltótartozások		
6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
7. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban levő vállalkozással szemben		
8. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek		
E) Passzív időbeli elhatárolások		
1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása		
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása		
3. Halasztott bevételek		
F) Forgóeszközök-rövid lejáratú kötelezettségek különbözete (B+C-D-E)		
G) Az eszközök összértéke az egy éven belül esedékes kötelezettségek levonása után (A+-F)		
H) Egy évnél hosszabb lejáratú kötelezettségek		
<i>I. Hosszú lejáratú kötelezettségek</i>		
1. Hosszú lejáratú kapott kölcsönök		
2. Átváltoztatható kötvények		
3. Tartozások kötvénykibocsátásból		
4. Beruházási és fejlesztési hitelek		
5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek		
6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
7. Tartós lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban levő vállalkozással szemben		
8. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek		
<i>II. Hátrasorolt kötelezettségek</i>		
1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben		
2. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban levő vállalkozással szemben		
3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben		
I) Céltartalékok		
1. Céltartalék a várható kötelezettségekre		
2. Céltartalék a jövőbeni költségekre		
3. Egyéb céltartalék		
J) Saját tőke		
<i>I. Jegyzett tőke</i>		
- ebből: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken		
<i>II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)</i>		
<i>III. Tőketartalék</i>		
<i>IV. Eredménytartalék</i>		
<i>V. Lekötött tartalék</i>		
<i>VI. Értékelési tartalék</i>		
<i>VII. Mérleg szerinti eredmény</i>		
Források összesen		

**УГОРСЬКЕ НАФТОГАЗОВЕ ВІДКРИТЕ
АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО MOL
І ДОЧІРНІ ПІДПРИЄМСТВА**

Консолідована фінансова звітність
згідно МСФЗ і
незалежний аудиторський висновок

31 грудня 2008 року

Будапешт, 19 березня 2009 року

підпис

Жолт Гернаді
президент – генеральний директор
голова Ради директорів

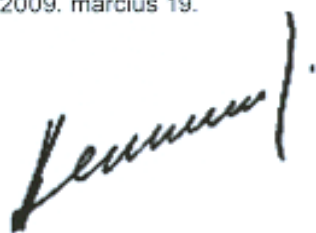
Йожеф Молнар
фінансовий директор

MOL MAGYAR OLAJ- ÉS GÁZIPARI NYRT. ÉS LEÁNYVÁLLALATAI

NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁSI
STANDARDOK SZERINT KÉSZÍTETT
KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK
A FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI
JELENTÉSEL EGYÜTT

2008. DECEMBER 31.

Budapest, 2009. március 19.

Hernádi Zsolt
elnök – vezérigazgató
az Igazgatóság elnöke

Molnár József
pénzügyi igazgató

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

КОНСОЛІДОВАНИЙ БАЛАНС

31 грудня 2008 року

	Примітки	2008	2007 з поправкою
ЗАСОБИ		млн. форинтів	млн. форинтів
Вкладені засоби			
Нематеріальні засоби	3	191.402	169.190
Матеріальні засоби	4	1.417.199	1.180.254
Вкладення у асоційовані підприємства	9	338.984	140.701
Інвестиції, що можуть бути реалізовані	10	842	1.362
Відстрочені податкові активи	28	56.223	20.162
Інші вкладені засоби	11	23.249	32.567
Вкладені засоби, всього		2.027.899	1.544.236
Оборотні засоби			
Запаси	12	222.781	318.604
Розрахунки з покупцями, нетто	13	327.484	354.119
Інші оборотні засоби	14	81.378	82.397
Податок на прибуток, оплачений авансом		34.797	3.680
Грошові засоби	15	222.074	129.791
Оборотні засоби, всього		888.514	888.521
ЗАСОБИ, ВСЬОГО		2.916.413	2.432.757
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Власний капітал учасників (акціонерів) материнського підприємства			
Зареєстрований капітал	16	72.812	65.950
Резерви	17	898.751	468.418
Частки фінансових результатів акціонерів материнського підприємства		141.418	257.796
Власний капітал учасників (акціонерів) материнського підприємства		1.112.981	752.164
Частки зовнішніх власників		118.419	127.417
Власний капітал, всього		1.231.400	919.581
Довгострокові зобов'язання			
Понадрічна частка довгострокових кредитів	18	728.735	526.537
Цільові фонди на очікувані зобов'язання	19	147.528	126.982
Відстрочені податкові зобов'язання	28	56.206	67.371
Інші довгострокові зобов'язання	20	10.488	140.812
Довгострокові зобов'язання, всього		942.957	861.702
Короткострокові зобов'язання			
Розрахунки з постачальниками та інші зобов'язання	21	549.971	523.224
Податок на прибуток, сума до сплати		2.934	6.234
Цільові фонди на очікувані зобов'язання	19	6.436	12.304
Короткострокові кредити	22	80.918	57.976
Короткострокова частина довгострокових кредитів	18	101.797	51.736
Короткострокові кредити, всього		742.056	651.474
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ВСЬОГО		2.916.413	2.432.757

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

KONSZOLIDÁLT MÉRLEG 2008. DECEMBER 31.

	JEGYZET	2008	2007 MÓDOSÍTOTT
ESZKÖZÖK		MILLIÓ FORINT	MILLIÓ FORINT
BEFEKTETETT ESZKÖZÖK			
IMMATERIÁLIS JAVAK	3	191.402	169.190
TÁRGYI ESZKÖZÖK	4	1.417.199	1.180.254
BEFEKTETÉSEK TÁRSULT VÁLLALKOZÁSOKBAN	9	338.984	140.701
ÉRTÉKESÍTHETŐ BEFEKTETÉSEK	10	642	1.362
HALASZTOTT ADÓ ESZKÖZÖK	28	56.223	20.162
EGYÉB BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	11	23.249	32.567
ÖSSZES BEFEKTETETT ESZKÖZ		2.027.899	1.544.236
FORGÓESZKÖZÖK			
KÉSZLETEK	12	222.781	318.604
VEVŐKÖVETELÉSEK, NETTÓ	13	327.484	354.119
EGYÉB FORGÓESZKÖZÖK	14	81.378	82.397
ELŐRE FIZETETT NYERESÉGADÓK		34.797	3.680
PÉNZESZKÖZÖK	15	222.074	129.721
ÖSSZES FORGÓESZKÖZ		888.514	888.521
ÖSSZES ESZKÖZ		2.916.413	2.432.757
SAJÁT TŐKE ÉS KÖTELEZETTSÉGEK			
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEKRE JUTÓ SAJÁT TŐKE			
JEGYZETT TŐKE	16	72.812	65.950
TARTALÉKOK	17	898.751	468.418
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEK RÉSZESEDÉSE AZ EREDMÉNYBŐL		141.418	257.796
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEKRE JUTÓ SAJÁT TŐKE		1.112.981	792.164
KÜLSŐ TULAJDONOSOK RÉSZESEDÉSE		118.419	127.417
ÖSSZES SAJÁT TŐKE		1.231.400	919.581
HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
HOSSZÚ LEJÁRATÚ HITELEK ÉVEN TÚLI RÉSZE	18	728.735	526.537
CÉLTARTALÉKOK VÁRHATÓ KÖTELEZETTSÉGEKRE	19	147.528	126.982
HALASZTOTT ADÓ KÖTELEZETTSÉGEK	28	56.206	67.371
EGYÉB HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	20	10.488	140.812
ÖSSZES HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉG		942.957	861.702
RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
SZÁLLÍTÓK ÉS EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK	21	549.971	523.224
FIZETENDŐ NYERESÉGADÓK		2.934	6.234
CÉLTARTALÉKOK VÁRHATÓ KÖTELEZETTSÉGEKRE	19	6.436	12.304
RÖVID LEJÁRATÚ HITELEK	22	80.918	57.976
HOSSZÚ LEJÁRATÚ HITELEK RÖVID LEJÁRATÚ RÉSZE	18	101.797	51.736
ÖSSZES RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉG		742.056	651.474
ÖSSZES SAJÁT TŐKE ÉS KÖTELEZETTSÉGEK		2.916.413	2.432.757

A mellékelt jegyzetek a konszolidált pénzügyi kimutatások elválaszthatatlan részét képezik.

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

31 грудня 2008 року

	Примітки	2008	2007 з поправкою
		млн. форинтів	млн. форинтів
Виручка від реалізації	23	3.535.008	2.593.951
Інші доходи діяльності	24	19.751	75.063
Доходи діяльності, всього		3.554.759	2.669.014
Матеріальні витрати		2.745.501	1.916.196
Витрати особового характеру	25	139.745	117.260
Зменшення вартості і амортизація		151.908	140.538
Інші витрати діяльності	26	279.976	225.098
Зміна складу запасів власного виробництва		59.617	-70.181
Вартість активованого власного виробництва		-21.212	-15.402
Витрати діяльності, всього		3.355.535	2.313.509
Фінансові результати господарської діяльності		199.224	355.505
Доходи від фінансових операцій	27	114.742	22.096
З них: різниця в оцінці за справедливою вартістю обмінних опціонів	27	64.550	-
Витрати на фінансові операції	27	130.818	38.663
З них: різниця в оцінці за справедливою вартістю обмінних опціонів	27	-	12.966
Збитки / прибутки (-) фінансової діяльності	27	16.076	16.567
Частки в фінансових результатах пов'язаних підприємств		-25.190	5.318
Фінансовий результат до оподаткування		157.958	344.256
Податок на прибуток	28	16.734	81.853
Результати періоду		141.224	262.403
Частки фінансових результатів учасників (акціонерів) материнського підприємства		141.418	257.796
Частки зовнішніх акціонерів у результатах		-194	4.607
Частка фінансового результату, яка припадає на одну акцію акціонерів материнського підприємства (форинт)	29	1.604	3.057
Частка результату, відкоригованого на індекс інфляції, яка припадає на одну акцію акціонерів материнського підприємства (форинт)	29	815	2.981

KONSZOLIDÁLT EREDMÉNYKIMUTATÁS 2008. DECEMBER 31.

	JEGYZET	2008	2007 MÓDOSÍTOTT
		MILLIÓ FORINT	MILLIÓ FORINT
ÁRBEVÉTEL	23	3.535.008	2.593.951
EGYÉB MŰKÖDÉSI BEVÉTEL	24	19.751	75.063
ÖSSZES MŰKÖDÉSI BEVÉTEL		3.554.759	2.669.014
ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK		2.745.501	1.916.196
SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	25	139.745	117.260
ÉRTÉKCSÖKKENÉS ÉS ÉRTÉKVESZTÉS		151.908	140.538
EGYÉB MŰKÖDÉSI KÖLTSÉGEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK	26	279.976	225.098
SAJÁT TERMELÉSŰ KÉSZLETEK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA		59.617	-70.181
AKTIVÁLT SAJÁT TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKE		-21.212	-15.402
ÖSSZES MŰKÖDÉSI KÖLTSÉG		3.355.535	2.313.509
ÜZLETI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE		199.224	355.505
PÉNZÜGYI MŰVELETEK BEVÉTELEI	27	114.742	22.096
EBBŐL: ÁTVÁLTÁSI OPCIO VALÓS ÉRTÉK ÉRTÉKELESI KÜLÖNBÖZETE	27	64.550	-
PÉNZÜGYI MŰVELETEK RÁFORDÍTÁSAI	27	130.818	38.663
EBBŐL: ÁTVÁLTÁSI OPCIO VALÓS ÉRTÉK ÉRTÉKELESI KÜLÖNBÖZETE	27	-	12.966
PÉNZÜGYI MŰVELETEK VESZTESÉGE / NYERESÉGE (-)	27	16.076	16.567
RÉSZESEDÉS A TÁRSULT VÁLLALKOZÁSOK EREDMÉNYÉBŐL		-25.190	5.318
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY		157.958	344.256
NYERESÉGADÓ	28	16.734	81.853
IDŐSZAK EREDMÉNYE		141.224	262.403
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEK RÉSZESEDÉSE AZ EREDMÉNYBŐL		141.418	257.796
KÜLSŐ TULAJDONOSOK RÉSZESEDÉSE AZ EREDMÉNYBŐL		-194	4.607
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEKET MEGILLETŐ EGY RÉSZVÉNYRE JUTÓ EREDMÉNY (FORINT)	29	1.604	3.057
ANYAVÁLLALATI RÉSZVÉNYESEKET MEGILLETŐ EGY RÉSZVÉNYRE JUTÓ HÍGÍTOTT EREDMÉNY (FORINT)	29	815	2.981

A mellékelt jegyzetek a konszolidált pénzügyi kimutatások elválaszthatatlan részét képezik.

НЕЗАЛЕЖНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

ДЛЯ АКЦІОНЕРІВ УГОРСЬКОГО НАФТОГАЗОВОГО ВІДКРИТОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА MOL

1.) Нами проведено аудиторську перевірку фінансової звітності за 2008 рік Угорського нафтогазового відкритого акціонерного товариства MOL та його дочірніх підприємств ("Група"), яка складається з Консолідованого балансу, складеного на дату балансу 31 грудня 2008 року, а також Консолідованого звіту про фінансові результати звітного року, Консолідованого звіту про власний капітал, Консолідованого звіту про рух грошових коштів і Додатків на сторінках 86-173, які містять окремі складові облікової політики та інші пояснювальні примітки.

Відповідальність управління щодо річної консолідованої звітності

2.) Складання і дійсне оприлюднення даної фінансової звітності згідно Міжнародних стандартів фінансової звітності є відповідальністю управління. Ця відповідальність включає розробку, запровадження та підтримку релевантного внутрішнього контролю, вибір та застосування відповідної облікової політики, а також використання розумної облікової оцінки у даних умовах господарювання з метою забезпечення складання і дійсного оприлюднення фінансової звітності, яка не містить суттєвих помилкових даних.

Відповідальність аудитора і основа аудиторської думки

3.) Нашою відповідальністю є висловлення думки щодо фінансової звітності на основі аудиторської перевірки. Аудиторська перевірка здійснена відповідно до Міжнародних стандартів аудиту. Ці стандарти вимагають відповідності визначеним етичним нормам, а також планування і здійснення аудиторської перевірки таким чином, щоб отримати належні докази про те, що фінансова звітність не містить суттєвих помилкових даних.

4.) Аудиторська перевірка складається з процедур, метою яких є отримання аудиторських доказів про суми та інші дані, що містяться у фінансових звітах. Вибір процедур, включаючи оцінку ризиків, що впливають з відображення суттєвих помилкових даних, які виникли внаслідок фальсифікації чи помилки, залежить від думки аудитора. При оцінці таких ризиків аудитор аналізує, з точки зору складання і дійсного оприлюднення управлінням фінансової звітності, релевантний внутрішній контроль для того, щоб запланувати такі аудиторські процедури, які у визначених умовах є доцільними, однак не для того, щоб висловити свою думку про ефективність системи внутрішнього контролю підприємства. Крім того аудиторська перевірка включає оцінку відповідності облікової політики і раціональності методів оцінки, використовуваних управлінням, а також оцінку всеохоплюючого представлення фінансової звітності.

5.) Ми впевнені, що отримані аудиторські докази дають достатню і відповідну основу для висловлення аудиторської думки.

Аудиторська думка

6.) На нашу думку, фінансова звітність, складена згідно Міжнародних стандартів фінансової звітності, відображає надійну і дійсну інформацію про консолідований фінансовий стан Групи станом на 31 грудня 2008 року, про консолідовані фінансові результати діяльності, а також про рух грошових коштів у звітному році.

Ernst & Young Kft. Budapest,

Угорщина

19 березня 2009 року

FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉS

A MOL MAGYAR OLAJ- ÉS GÁZIPARI NYILVÁNOSAN MŰKÖDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG RÉSZVÉNYESEI RÉSZÉRE

1.) Elvégeztük a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyilvánosan Működő Részvénytársaság és leányvállalatai („a Csoport”) 2008. évi pénzügyi kimutatásainak a könyvvizsgálatát, amely a 2008. december 31-i fordulónapra elkészített konszolidált mérlegből, valamint az ezen időpontra végződő évre vonatkozó konszolidált eredménykimutatásból, konszolidált saját tőke változás kimutatásból, konszolidált cash flow kimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó megjegyzéseket tartalmazó 86-173 oldalon található kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége a konszolidált éves beszámolóért

2.) Ezen pénzügyi kimutatások a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal összhangban történő elkészítése és valós bemutatása az ügyvezetés felelőssége. Ez a felelősség magában foglalja az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes pénzügyi kimutatások elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzés kialakítását, bevezetését, fenntartását, a megfelelő számviteli politikák kiválasztását és alkalmazását, valamint az adott körülmények között ésszerű számviteli becslések elkészítését.

A könyvvizsgáló felelőssége és a vélemény alapja

3.) A mi felelősségünk a pénzügyi kimutatások véleményezése könyvvizsgálatunk alapján. A könyvvizsgálatot a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok megkövetelik, hogy megfeleljünk bizonyos etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és végezzük el, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak lényeges hibás állításokat.

4.) A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni a pénzügyi kimutatásokban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve a pénzügyi kimutatások akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatának felméréseit, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérések a könyvvizsgáló a pénzügyi kimutatások ügyvezetés általi elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzést azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a vállalkozás belső ellenőrzésének hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli politikák megfelelőségének és az ügyvezetés lényegesebb becslései ésszerűségének, valamint a pénzügyi kimutatások átfogó bemutatásának értékelését.

5.) Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt a könyvvizsgálói véleményünk megadásához.

Vélemény

6.) Véleményünk szerint a pénzügyi kimutatások a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal összhangban megbízható és valós képet nyújtanak a Csoport 2008. december 31-én fennálló konszolidált pénzügyi helyzetéről, működésének konszolidált eredményéről, valamint tárgyidőszakra vonatkozó konszolidált cash flow-járól.

Ernst & Young Kft. Budapest,
Magyarország
2009. március 19.

**ПЛАН РАХУНКІВ
(повний)**

Рахунок	Повна назва
1	ВКЛАДЕНІ ЗАСОБИ
11	НЕМАТЕРІАЛЬНІ ЗАСОБИ
111	Активована вартість створення-реорганізації
112	Активована вартість дослідницьких розробок
113	Майнові права
114	Продукти інтелектуальної діяльності
115	Вартість підприємства
117	Уточнення вартості (переоцінка) нематеріальних активів
118	Понадпланові амортизаційні відрахування нематеріальних активів
119	Планові амортизаційні відрахування нематеріальних активів
1191	Амортизація активованої вартості створення-реорганізації
1192	Амортизація активованої вартості дослідницької розробки
1193	Амортизація майнових прав
1194	Амортизація продуктів інтелектуальної діяльності
12	НЕРУХОМІСТЬ І ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕЇ
121	Земельні ділянки
122	Садби, парцеляція
123	Будівлі, частини будівель, паї
124	Інші споруди
125	Поза виробнича нерухомість
126	Права власності на нерухомість
127	Уточнення вартості (переоцінка) нерухомості
128	Понадпланова амортизація нерухомості
129	Планова амортизація нерухомості
13	ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ, УСТАТКУВАННЯ, ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ
131	Виробниче устаткування, обладнання, інструменти, виробничі прилади
132	Транспортні засоби, які безпосередньо беруть участь у виробництві
137	Уточнення вартості (переоцінка) технічного обладнання, устаткування, транспортних засобів
138	Понадпланова амортизація технічного обладнання, устаткування, транспортних засобів
139	Планова амортизація технічного обладнання, устаткування, транспортних засобів
14	ІНШЕ ОБЛАДНАННЯ, УСТАТКУВАННЯ, ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ
141	Виробниче (торгове) обладнання, устаткування
142	Інші транспортні засоби
143	Офісне, адміністративне обладнання, устаткування
144	Поза виробничі устаткування, обладнання, транспортні засоби
147	Уточнення вартості (переоцінка) іншого обладнання, устаткування, транспортних засобів
148	Понадпланова амортизація іншого обладнання, устаткування, транспортних засобів
149	Планова амортизація іншого обладнання, устаткування, транспортних засобів
15	ПЛЕМІННА ХУДОБА
151	Племінна худоба
152	Робоча худоба
153	Робоча худоба
157	Уточнення вартості (переоцінка) племінної худоби
158	Понадпланова амортизація племінної худоби
159	Планова амортизація племінної худоби
16	КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ
161	Незавершене будівництво
162	Незавершені ремонти
168	Понадпланова амортизація капітальних вкладень

**SZÁMLATÜKÖR
(teljes lista)**

Főkönyvi szám	Hosszú megnevezés
1	BEFEKTETETT ESZKÖZÖK
11	IMMATERIÁLIS JAVAK
111	Alapítás-átszervezés aktívált értéke
112	Kísérleti fejlesztés aktívált értéke
113	Vagyoni értékű jogok
114	Szellemi termékek
115	Üzleti vagy cégérték
117	Immateriális javak értékhelyesbítése
118	Immateriális javak terven felüli écs. és annak visszairása
119	Immateriális javak terv szerinti értékcsökkenése
1191	Alapítás-átszervezés aktívált értékének értékcsökkenése
1192	Kísérleti fejlesztés aktívált értékének értékcsökkenése
1193	Vagyoni értékű jogok értékének értékcsökkenése
1194	Szellemi termékek értékének értékcsökkenése
12	INGATLANOK ÉS KAPCSOLÓDÓ VAGYONI ÉRTÉKŰ JOGOK
121	Földterület
122	Telek, telkesítés
123	Épületek, épületrészek, tulajdoni hánydok
124	Egyéb építmények
125	Üzemkörön kívüli ingatlanok
126	Ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok
127	Ingatlanok értékhelyesbítése
128	Ingatlanok terven felüli écs. és annak visszairása
129	Ingatlanok terv szerinti értékcsökkenése
13	MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, GÉPEK, JÁRMŰVEK
131	Termelő gépek, berendezések, szeszárok, gyártóeszközök
132	Termelésben közvetlenül résztvevő járművek
137	Műszaki berendezések, gépek, járművek értékhelyesbítése
138	Műszaki berendezések, gépek, járművek terven felüli écs. + visszairása
139	Műszaki berendezések, gépek, járművek terv szerinti écs.
14	EGYÉB BERENDEZÉSEK, FELSZERELÉSEK, JÁRMŰVEK
141	Üzemi (üzleti) gépek, berendezések, felszerelések
142	Egyéb járművek
143	Irodai, igazgatási berendezések, felszerelések
144	Üzemkörön kívüli berendezések, , járművek
147	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek értékhelyesbítése
148	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek terven felüli écs. + visszairása
149	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek terv szerinti écs.
15	TENYÉSZÁLLATOK
151	Tenyészállatok
152	Igásállatok
153	Igásállatok
157	Tenyészállatok értékhelyesbítése
158	Terven felüli écs. és annak visszairása
159	Tenyészállatok terv szerinti értékcsökkenése
16	BERUHÁZÁSOK, FELÚJÍTÁSOK
161	Befejezetlen beruházások
162	Felújítások (befejezetlen)
168	Beruházások terven felüli értékcsökkenése

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

17	ВКЛАДЕННЯ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРАВА ВЛАСНОСТІ (ДОВГОСТРОКОВІ)
171	Довгострокові вкладення у пов'язаних підприємствах
172	Інші довгострокові частки
177	Уточнення вартості (переоцінка) довгострокових часток
179	Зменшення вартості довгострокових часток
1791	Зменшення вартості довгострокових вкладень у пов'язаних підприємствах
1792	Зменшення вартості інших довгострокових вкладень
18	ЦІННІ ПАПЕРИ, ЯКІ ВТІЛЮЮТЬ ДОВГОСТРОКОВІ КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ
181	Облігації
182	Цінні папери пов'язаних підприємств
183	Цінні папери інших підприємств
184	Довгострокові дисконт-цінні папери
189	Зменшення вартості цінних паперів
19	ДОВГОСТРОКОВІ ПОЗИКИ ВИДАНІ
191	Довгострокові позики видані пов'язаним підприємствам
192	Довгострокові позики видані іншим підприємствам
193	Інші довгострокові позики видані
1931	Довгострокові вимоги через фінансовий лізинг
195	Довгострокові банківські вклади у пов'язані підприємства
196	Довгострокові банківські вклади в інші підприємства
197	Інші довгострокові банківські вклади
199	Зменшення вартості довгострокових виданих позик (банківських вкладів)
1991	Зменшення вартості довгострокових позик, виданих пов'язаним підприємствам
1992	Зменшення вартості довгострокових позик, виданих іншим підприємствам
1993	Зменшення вартості інших довгострокових позик виданих
1995	Зменшення вартості довгострокових банківських вкладів пов'язаних підприємств
1996	Зменшення вартості довгострокових банківських вкладів інших підприємств
1997	Зменшення вартості інших довгострокових банківських вкладів
2	ЗАПАСИ
21	МАТЕРІАЛИ
211	Сировина
22	Матеріали
221	Допоміжні матеріали
222	Паливо
223	Ремонтні матеріали
224	Будівельні матеріали
225	Матеріальні засоби, строком використання до 1 року
23	НЕЗАВЕРШЕНЕ ВИРОБНИЦТВО І НАПІВФАБРИКАТИ
231	Незавершене виробництво
235	Напівфабрикати
238	Різниця вартості напівфабрикатів
239	Зменшення вартості незавершеного виробництва і напівфабрикатів
24	ТВАРИНИ НА ВИРОЩУВАННІ І ВІДГОДІВЛІ, ІНШІ ТВАРИНИ
241	Тварини на вирощуванні
242	Тварини на відгодівлі
243	Інші тварини
246	Орендовані тварини
248	Різниця у вартості тварин
249	Зменшення вартості тварин
25	ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ
251	Готова продукція
258	Різниця вартості готової продукції
259	Зменшення вартості готової продукції

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

17	TULAJDONI RÉSZESÉDÉST JELENTŐ BEFEKTETÉSEK (TARTÓS)
171	Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban
172	Egyéb tartós részesedés
177	Tartós részesedések értékhelyesbítése
179	Tartós részesedések értékvesztése és annak visszairása
1791	Tartós részesedés értékvesztése és visszairása kapcsolt vállalkozásban
1792	Egyéb tartós részesedés értékvesztése és visszairása
18	TARTÓS HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK
181	Államkötvények
182	Kapcsolt vállalkozások értékpapírai
183	Egyéb vállalkozások értékpapírai
184	Tartós diszkont értékpapírok
189	Értékpapírok értékvesztése és annak visszairása
19	TARTÓSAN ADOTT KÖLCSÖNÖK
191	Tartósan adott kölcsönök kapcsolt vállalkozásban
192	Tartósan adott kölcsönök egyéb részes. viszonyban álló vállalkozásban
193	Egyéb tartósan adott kölcsönök
1931	Pénzügyi lízing miatti tartós követelések
195	Tartós bankbetétek kapcsolt vállalkozásban
196	Tartós bankbetétek egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
197	Egyéb tartós bankbetétek
199	Tartósan adott kölcsön (és bankbetétek) értékvesztése + visszairása
1991	Tartósan adott kölcsönök értékvesztése és visszairása kapcsolt vállalkozásban
1992	Tartósan adott kölcsönök értékvesztése és visszairása egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
1993	Egyéb tartósan adott kölcsönök értékvesztése és visszairása
1995	Tartós bankbetétek értékvesztése és visszairása kapcsolt vállalkozásban
1996	Tartós bankbetétek értékvesztése és visszairása egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
1997	Egyéb tartós bankbetétek értékvesztése és visszairása
2	KÉSZLETEK
21	ANYAGOK
211	Alapanyagok
22	Anyagok
221	Segédanyagok
222	Üzem- és fűtőanyagok
223	Fenntartási anyagok
224	Építési anyagok
225	Egy éven belüli elhasználódó anyagi eszközök
23	BEFEJEZETLEN TERMELÉS ÉS FÉLKÉSZ TERMÉKEK
231	Befejezetlen termelés
235	Félkész termékek
238	Félkész termékek készletérték különbözete
239	Befejezetlen termelés és félkész termékek értékvesztése és annak visszairása
24	NÖVENDÉK-, HÍZÓ- ÉS EGYÉB ÁLLATOK
241	Növendékállatok
242	Hízóállatok
243	Egyéb állatok
246	Bérbevett állatok
248	Állatok készletérték különbözete
249	Állatok értékvesztése és annak visszairása
25	KÉSZTERMÉKEK
251	Késztermékek
258	Késztermékek készletérték különbözete
259	Késztermékek értékvesztése és annak visszairása

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

26	РОЗДРІБНІ ТОВАРИ
261	Товари по закупівельній вартості
262	Товари по розрахунковій ціні
263	Різниця в ціні товарів (націнка)
264	Товари по ціні продажу
265	Маржа товарів
266	Товари товари передані на комісійне зберігання
267	Товари переведені зі складу матеріальних засобів
268	Рахунок внутрішнього прийняття-передачі (між одиницями, цехами)
269	Зменшення вартості торговельних товарів
27	ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ПОСЛУГИ
271	Посередницькі послуги
279	Зменшення вартості посередницьких послуг
28	ТАРА
281	Тара
288	Різниця в ціні тари (націнка)
289	Зменшення вартості тари
3	ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ФІНАНСОВІ ЗАСОБИ І АКТИВНІ ЧАСОВІ РІЗНИЦІ
31	ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА ПОСТАВЛЕНІ ТОВАРИ, НАДАНІ ПОСЛУГИ
311	Національна дебіторська заборгованість (форинт)
312	Національна дебіторська заборгованість (валюта)
315	Зменшення вартості національної дебіторської заборгованості
316	Іноземна дебіторська заборгованість (форинт)
317	Іноземна дебіторська заборгованість (валюта)
319	Зменшення вартості іноземної дебіторської заборгованості
32	ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ВІДНОСНО ПОВ'ЯЗАНИХ ПІДПРИЄМСТВ
33	ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ВІДНОСНО ІНШИХ ПІДПРИЄМСТВ
34	ВИМОГИ ПО ВЕКСЕЛЮ
35	АВАНСИ ВИДАНІ
351	Аванси видані на нематеріальні активи
352	Аванси видані на капітальні інвестиції
353	Аванси видані на запаси
358	Зареєстрований, ще не оплачений капітал від непов'язаних сторін
359	Зменшення вартості виданих авансів
3591	Зменшення вартості виданих авансів на нематеріальні активи
3592	Зменшення вартості виданих авансів на капітальні інвестиції
3593	Зменшення вартості виданих авансів на запаси
36	ІНША ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ
361	Заборгованість перед працівниками
362	Бюджетні вимоги
363	Виконання бюджетних вимог
364	Короткострокові позичені грошові засоби
365	Придбана і отримана дебіторська заборгованість
366	Дебіторська заборгованість, пов'язана з частками, цінними паперами
367	Дебіторська заборгованість, пов'язана з строковими, опціонними і swap-операціями
368	Різна інша дебіторська заборгованість, розрахунки
369	Зменшення вартості іншої дебіторської заборгованості
37	ЦІННІ ПАПЕРИ
371	Частки у пов'язаних підприємствах (не довгострокові)
372	Інші частки (не довгострокові)
373	Власні акції, власні паї
374	Цінні папери, призначені для обігу
38	ГРОШОВІ ЗАСОБИ
381	Каса

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

26	KISKERESKEDELMI ÁRUK
261	Áruk beszerzési áron
262	Áruk elszámoló áron
263	Áruk árkülönbözete
264	Áruk eladási áron
265	Áruk árrése
266	Idegen helyen tárolt, bizományba átadott áruk
267	Tárgyi eszközök közül átsorolt áruk
268	Belső (egységek, tevékenységek köz.) átadás-átvétel ütközőszámla
269	Kereskedelmi áruk értékvesztése és annak visszairása
27	KÖZVETÍTETT SZOLGÁLTATÁSOK
271	Közvetített szolgáltatások
279	Közvetített szolgáltatások értékvesztése és annak visszairása
28	BETÉTDÍJAS GÖNGYÖLEGEK
281	Betétdíjas göngyölegek
288	Betétdíjas göngyölegek árkülönbözete
289	Betétdíjas göngyölegek értékvesztése és annak visszairása
3	KÖVETELÉSEK, PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK és AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK
31	KÖVETELÉSEK ÁRUSZÁLLÍTÁSBÓL és SZOLGÁLTATÁSBÓL
311	Belföldi követelések (forint)
312	Belföldi követelések (deviza)
315	Belföldi követelések értékvesztése
316	Külföldi követelések (forint)
317	Külföldi követelések (deviza)
319	Külföldi követelések értékvesztése
32	KÖVETELÉSEK KAPCSOLT VÁLLALKOZÁSSAL SZEMBEN
33	KÖVETELÉSEK EGYÉB RÉSZESEDÉSI VISZONYBAN LEVŐ VÁLLALKOZÁSSAL SZEMBEN
34	VÁLTÓKÖVETELÉSEK
35	ADOTT ELŐLEGEK
351	Immateriális javakra adott előlegek
352	Beruházásokra adott előlegek
353	Készletekre adott előlegek
358	Jegyzet, de be nem fizetett tőke részesedési viszonyban nem lévő vállalkozástól
359	Adott előlegek értékvesztése és visszairása
3591	Immateriális javakra adott előlegek értékvesztése és visszairása
3592	Beruházásokra adott előlegek értékvesztése és visszairása
3593	Készletekre adott előlegek értékvesztése és visszairása
36	EGYÉB KÖVETELÉSEK
361	Munkavállalókkal szembeni követelések
362	Költségvetési kiutalási igények
363	Költségvetési kiutalási igények teljesítése
364	Rövid lejáratú kölcsönadott pénzeszközök
365	Vásárolt és kapott követelések
366	Részesedéssel, értékpapírokkal kapcsolatos követelések
367	Határidős, opciós és swap ügyletekkel kapcsolatos követelések
368	Különféle egyéb követelések, elszámolások
369	Egyéb követelések értékvesztése és visszairása
37	ÉRTÉKPAPÍROK
371	Részesedés (nem tartós) kapcsolt vállalkozásban
372	Egyéb (nem tartós) részesedés
373	Saját részvények, saját üzletrészek
374	Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
38	PÉNZESZKÖZÖK
381	Pénztár

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

382	Валютна каса
3821	Рахунок валютної каси
3829	Рахунок валютної курсової різниці
383	Чеки
384	Розрахункові рахунки внесків
385	Відокремлені рахунки внесків
386	Рахунок внесків в іноземній валюті
389	Рахунки рознесення
39	АКТИВНІ ЧАСОВІ РІЗНИЦІ
391	Активні часові різниці доходів
392	Активні часові різниці витрат
393	Відстрочені витрати
399	Зменшення вартості активних часових різниць
3991	Зменшення вартості активних часових різниць доходів
3992	Зменшення вартості активних часових різниць витрат
3993	Зменшення вартості відстрочених витрат
4	ДЖЕРЕЛА (ПАСИВИ)
41	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
411	Зареєстрований капітал
412	Резервний капітал
413	Результатний капітал (Фінансові результати)
414	Депозитний капітал
4141	Депозитний капітал, отриманий з резервного
4142	Депозитний капітал, отриманий з фінансового результату
4143	Депозитний капітал, отриманий з додаткових вкладень
417	Оціночний резерв
419	Балансовий результат
42	ЦІЛЬОВІ ФОНДИ
421	Цільовий фонд на очікувані зобов'язання
422	Цільові фонди на майбутні витрати
429	Інші цільові фонди
43	ВІДСТРОЧЕНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
431	Відстрочені зобов'язання перед пов'язаними підприємствами
432	Відстрочені зобов'язання перед іншими підприємствами
433	Відстрочені зобов'язання перед іншими суб'єктами господарювання
44	ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
441	Довгострокові позики
442	Облігації, які реалізуються
443	Зобов'язання по випуску облігацій
444	Інвестиційні кредити
445	Інші довгострокові кредити
446	Довгострокові зобов'язання перед пов'язаними підприємствами
447	Довгострокові зобов'язання перед іншими підприємствами
449	Інші довгострокові зобов'язання
45	КОРОТКОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
451	Короткострокові позики
452	Короткострокові кредити
453	Аванси, отримані від покупців
454	Постачальники
4541	Національні постачальники матеріалів і товарів
4542	Іноземні постачальники матеріалів і товарів
4543	Національні послуги
4544	Іноземні послуги
455	Постачальники інвестицій
456	Заборгованість по факторингу

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

382	Valutapénztár
3821	Valutapénztár-számla
3829	Valuta árfolyamkülönbözeti számla
383	Csekkek
384	Elszámolási betétszámla
385	Elkülönített betétszámlák
386	Devizabetét számla
389	Átvezetési számla
39	AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK
391	Bevételek aktív időbeli elhatárolások
392	Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása
393	Halasztott ráfordítások
399	Követelés-jellegű aktív időbeli elhatárolás értékvesztése + visszairása
3991	Bevételek aktív időbeli elhatárolásának értékvesztése
3992	Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolásának értékvesztése
3993	Halasztott ráfordítások értékvesztése
4	FORRÁSOK
41	SAJÁT TŐKE
411	Jegyzett tőke
412	Tőketartalék
413	Eredménytartalék
414	Lekötött tartalék
4141	Lekötött tartalék tőketartalékból
4142	Lekötött tartalék eredménytartalékból
4143	Lekötött tartalék pótbefizetésből
417	Értékelési tartalék
419	Mérleg szerinti eredmény
42	CÉLTARTALÉK
421	Céltartalék a várható kötelezettségekre
422	Céltartalék a jövőbeni költségekre
429	Egyéb céltartalék
43	HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK
431	Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
432	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozással
433	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval
44	HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK
441	Hosszú lejáratra kapott kölcsönök
442	Átváltoztatható kötvények
443	Tartozások kötvénykibocsátásból
444	Beruházási és fejlesztési hitelek
445	Egyéb hosszú lejáratú hitelek
446	Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
447	Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással
449	Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek
45	RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK
451	Rövid lejáratú kölcsönök
452	Rövid lejáratú hitelek
453	Vevőktől kapott előlegek
454	Szállítók
4541	Belföldi anyag- és áruszállítók
4542	Külföldi anyag- és áruszállítók
4543	Belföldi szolgáltatások
4544	Külföldi szolgáltatások
455	Beruházási szállítók
456	Faktoring tartozások

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

457	Заборгованість по вексялям
458	Короткострокова заборгованість перед пов'язаними підприємствами
459	Короткострокова заборгованість перед іншими підприємствами
461	Підприємницький податок
462	Податок з доходів фізичних осіб
463	Зобов'язання перед бюджетом
46310	Внески на охорону здоров'я
4635	Внески на реабілітацію працездатності
4638	Нарахування роботодавців
4639	Нарахування робітників
46410	Здійснення внесків на охорону здоров'я
4645	Здійснення внесків на реабілітацію працездатності
4648	Здійснення нарахування роботодавців
4649	Здійснення нарахування робітників
465	Розрахунки з митно-фінансовою інспекцією
466	Попередньо нарахована сума ПДВ
467	ПДВ, яке підлягає оплаті
468	Рахунок розрахунку ПДВ
469	Рахунок місцевих податків
471	Рахунок розрахунку прибутку
472	Невиплачені платежі
473	Соціально-страхові зобов'язання
474	Зобов'язання перед відокремленими фондами
4742	Внески на професійну, спеціальну освіту
475	Зобов'язання перед трастовими, довірчими організаціями
476	Інші короткострокові зобов'язання перед працівниками, учасниками
477	Зобов'язання, пов'язані з строковими, опціонними і swap-операціями
478	Зобов'язання, пов'язані з частками, цінними паперами
479	Різні інші короткострокові зобов'язання, розрахунки
48	ПАСИВНІ ЧАСОВІ РІЗНИЦІ
481	Пасивні часові різниці доходів
482	Пасивні часові різниці витрат
483	Відстрочені доходи
49	РІЧНІ БАЛАНСОВІ РАХУНКИ
491	Рахунок початкового балансу
492	Рахунок остаточного (кінцевого) балансу
493	Рахунок оподаткованого фінансового результату
5	ЕЛЕМЕНТИ (ВИДИ) ВИТРАТ
51	МАТЕРІАЛЬНІ ВИТРАТИ
511	Витрати на закупні матеріали
512	Матеріальні витрати, строком використання до 1 року
513	Інші матеріальні витрати
519	Відшкодування матеріальних витрат
52	ВИТРАТИ НА ОТРИМАНІ ПОСЛУГИ
521	Витрати на транспортування, завантаження, складування
522	Орендна плата
523	Витрати на утримання
524	Витрати на оголошення, рекламу, пропаганду
525	Витрати на навчання, підвищення кваліфікації
526	Витрати на проїзд, витрати на відрядження (без добових)
527	Витрати на бухгалтерські послуги
528	Витрати на підрядні роботи
529	Витрати на інші отримані послуги
53	ВИТРАТИ НА ІНШІ ПОСЛУГИ
531	Відомчі, адміністративні витрати
532	Витрати на фінансові, інвестиційні послуги

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

457	Váltótartozások
458	Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
459	Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozással szemben
461	Társasági adó elszámolása
462	Személyi jövedelemadó elszámolása
463	Költségvetési befizetési kötelezettségek
46310	Egészségügyi hozzájárulás
4635	Rehabilitációs foglalkoztatási hozzájárulás
4638	Munkaadói járulék
4639	Munkavállalói járulék
46410	Egészségügyi hozzájárulás teljesítése
4645	Rehabilitációs foglalkoztatási hozzájárulás teljesítése
4648	Munkaadói járulék teljesítése
4649	Munkavállalói járulék teljesítése
465	Vám- és pénzügyőrség elszámolási számla
466	Előzetesen felszámított ÁFA
467	Fizetendő ÁFA
468	ÁFA elszámolási számla
469	Helyi adók elszámolási számla
471	Jövedelem elszámolási számla
472	Fel nem vett járandóságok
473	Társadalombiztosítási kötelezettségek
474	Elkülönített alapokkal kapcsolatos fizetési kötelezettség
4742	Szakképzési hozzájárulás
475	Vagyonkezelő szervezetekkel szembeni kötelezettségek
476	Rövid lejáratú egyéb kötelezettségek munkavállalókkal, tagokkal szemben
477	Határidős, opciós és swap ügyletekkel kapcsolatos kötelezettségek
478	Részesedésekkel, értékpapírokkal kapcsolatos kötelezettségek
479	Különféle rövid lejáratú egyéb kötelezettségek, elszámolások
48	PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK
481	Bevételek passzív időbeli elhatárolása
482	Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása
483	Halasztott bevételek
49	ÉVI MÉRLEGSZÁMLÁK
491	Nyitómérleg számla
492	Zárómérleg számla
493	Adózott eredmény számla
5	KÖLTSÉGNEMEK
51	ANYAGKÖLTSÉG
511	Vásárolt anyagok költségei
512	Egy éven belül elhasználódó anyagi eszközök költségei
513	Egyéb anyagköltség
519	Anyagköltség megtérülés
52	IGÉNYBE VETT SZOLGÁLTATÁSOK KÖLTSÉGEI
521	Szállítás-rakodás, raktározás költségei
522	Bérleti díjak
523	Karbantartási költségek
524	Hirdetés, reklám, propaganda költségek
525	Oktatás és továbbképzés költségei
526	Utazási, kiküldetési költségek (napidíj nélkül)
527	Könyvvitel szolgáltatás költségei
528	Bérmunka költségei
529	Egyéb igénybe vett szolgáltatások költségei
53	EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK KÖLTSÉGEI
531	Hatósági, igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek
532	Pénzügyi, befektetési szolgáltatási díjak

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

533	Страховий збір
534	Податки, платежі, акцизи, які відображаються як витрати
539	Різні інші витрати
54	ВИТРАТИ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ
541	Витрати на заробітну плату
55	ВИТРАТИ ОСОБОВОГО ХАРАКТЕРУ
551	Витрати особового характеру, виплачувані працівникам, учасникам
552	Соціальні і культурні витрати
559	Інші витрати особового характеру
56	ВІДРАХУВАННЯ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ
561	Пенсійні внески і внески до фонду страхування здоров'я
562	Внески на медичне страхування
563	Внески роботодавців
564	Внески на професійну освіту
569	Інші відрахування із заробітної плати
57	АМОРТИЗАЦІЙНІ ВІДРАХУВАННЯ
571	Планові амортизаційні відрахування
572	Амортизаційні відрахування, списані однією сумою при введенні в експлуатацію
58	ВАРТІСТЬ АКТИВОВАНОГО ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА
581	Зміна складу запасів власного виробництва
582	Активована вартість засобів власного виробництва
59	РАХУНОК ПЕРЕВЕДЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ (ВИДІВ) ВИТРАТ
6	ЗАГАЛЬНІ ВИТРАТИ
7	ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ
8	СОБІВАРТІСТЬ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ І ВИТРАТИ
81	Витрати матеріального характеру
814	Вартість придбання реалізованих товарів
815	Вартість наданих послуг
82	Витрати особового характеру
83	Амортизаційні відрахування
86	ІНШІ ВИТРАТИ
861	Балансова вартість реалізованих нематеріальних і матеріальних засобів
862	Балансова вартість реалізованої, переданої дебіторської заборгованості
863	Витрати, пов'язані з звітним роком, які виникли внаслідок операцій, здійснених перед датою балансу
8631	Виплати, пов'язані з надзвичайними подіями
8632	Штрафи, неустойки, пеня, оплата за зберігання, проценти, компенсаційні виплати
8633	Податок на прибуток, оплачуваний за кордоном
8634	Дотації, допомоги, видані на компенсацію витрат
8635	Витрати, пов'язані з регулюванням життєвого циклу продукції
864	Знижки дані після реалізації
865	Створення цільового фонду
866	Зменшення вартості, понадпланова амортизація
8661	Зменшення вартості
8662	Понадпланова амортизація
867	Податки, збори, внески
869	Різні інші витрати
87	ВИТРАТИ НА ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ
871	Курсова втрата вкладених фінансових засобів
872	Оплачувані відсотки і витрати відсоткового характеру
873	Оплачувані відсотки і витрати відсоткового характеру
874	Зменшення вартості часток, паїв, цінних паперів, банківських вкладів
875	Інші витрати фінансової діяльності
88	НАДЗВИЧАЙНІ ВИТРАТИ
881	Балансова вартість вкладених у господарське товариство засобів

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

533	Biztosítási díj
534	Költségként elszámolandó adók, járulékok, termékdíjak
539	Különféle egyéb költségek
54	BÉRKÖLTSÉG
541	Bérköltség
55	SZEMÉLYI JELLEGŰ EGYÉB KIFIZETÉSEK
551	Munkavállalóknak, tagoknak fizetett személyi jellegű kifizetések
552	Jóléti és kulturális költségek
559	Egyéb személyi jellegű kifizetések
56	BÉRJÁRULÉKOK
561	Nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási járulék
562	Egészségügyi hozzájárulás
563	Munkaadói járulék
564	Szakképzési hozzájárulás
569	Egyéb bérjárulék
57	ÉRTÉKCSÖKKENÉSI LEÍRÁS
571	Terv szerinti értékcsökkenési leírás
572	Használatba vételkor egy összegben elszámolt értékcsökkenési leírás
58	AKTÍVÁLT SAJÁT TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKE
581	Saját termelésű készletek állományváltozása
582	Saját előállítású eszközök aktívált értéke
59	KÖLTSÉGNEM ÁTVEZETÉSI SZÁMLA
6	KÖLTSÉGHELYEK, ÁLTALÁNOS KÖLTSÉGEK
7	TEVÉKENYSÉGEK KÖLTSÉGEI
8	ÉRTÉKESÍTÉS ELSZÁMOLT ÖNKÖLTSÉGE ÉS RÁFORDÍTÁSOK
81	Anyagjellegű ráfordítások
814	Eladott áruk beszerzési értéke
815	Közvetített szolgáltatások értéke
82	Személyi jellegű ráfordítások
83	Értékcsökkenési leírás
86	EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK
861	Értékesített immateriális javak, tárgyi eszközök könyv szerinti értéke
862	Értékesített, átruházott (engedményezett) követelések könyv szerinti értéke
863	Mérlegfordulónap előtt bekövetkezett eseményeknek az üzleti évhez kapcsolódó ráfordítások
8631	Káreseményrel kapcsolatos fizetések, fizetendő összegek
8632	Bírságok, kötbérek, fekbérek, késedelmi kamatok, kártérítések
8633	Külföldön, külföldi telephelyen fizetett nyereségadó
8634	Költségek (ráfordítások) ellentételezésére adott támogatás, juttatás
8635	Termékpálya-szabályozásához kapcsolódó fizetések
864	Utólag adott pénzügyileg rendezett engedmény
865	Céltartalékképzés képzése
866	Értékvesztés, terven felüli értékcsökkenés
8661	Értékvesztés
8662	Terven felüli értékcsökkenés
867	Adók, illetékek, hozzájárulások
869	Különféle egyéb ráfordítások
87	PÉNZÜGYI MŰVELETEK RÁFORDÍTÁSAI
871	Befektetett pénzügyi eszközök árfolyamvesztesége
872	Fizetendő kamatok és kamat jellegű ráfordítások
873	Fizetendő kamatok és kamat jellegű ráfordítások
874	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése
875	Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai
88	RENDKÍVÜLI RÁFORDÍTÁSOK
881	Társaságba bevitt eszközök nyilvántartás szerinti értéke

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

882	Балансова вартість ліквідованої частки у господарському товаристві попередника
883	Різниця між вартістю отриманих засобів за ліквідовану частку підприємства
884	Балансова вартість залучених часток при вилученні капіталу
885	Балансова вартість ліквідованої частки реорганізованого підприємства при реорганізації
886	Балансова вартість ліквідованої частки правопередника при злитті підприємств
887	Балансова вартість викуплених власних акцій, власних часток при залученні
888	Вартість переведеного боргу згідно договору
889	Інші надзвичайні витрати, пов'язані з зменшенням майна
89	ПОДАТКИ НА ПРИБУТОК
891	Підприємницький податок
9	ВИРУЧКА ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ І ІНШІ ДОХОДИ
91	НЕТТО ВИРУЧКА ВІД ВІТЗИЧНЯНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
93	НЕТТО ЕКСПОРТНА ВИРУЧКА ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ
949	Іноземні витрати на транспортування, які зменшують виручку від експорту
96	ІНШІ ДОХОДИ
961	Доходи від реалізації нематеріальних, матеріальних засобів
962	Визнана вартість реалізованих, переданих вимог
963	Інші доходи звітного періоду
964	Знижки, отримані після реалізації
965	Використання цільових фондів (зменшення, використання)
966	Списані зменшення вартості, понадпланова амортизація
9661	Списане зменшення вартості
9662	Списана понадпланова амортизація
967	Отримані дотації, допомоги, які не носять характеру обов'язкового повернення
968	Сума відшкодування, підтверджена страховиком
969	Різні інші доходи
97	ДОХОДИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
971	Отримані дивіденди, паї
972	Виручка від валютного курсу реалізації часток, паїв
973	Проценти, курсові різниці вкладених фінансових засобів
974	Інші отримані проценти, доходи
975	Інші доходи від фінансових операцій
98	НАДЗВИЧАЙНІ ДОХОДИ
981	Вартість вкладених у господарське товариство засобів, визначена в установчих документах
983	Різниця між вартістю отриманих засобів за ліквідовану частку підприємства
984	Вартість засобів, отриманих за номінальну вартість залучених часток при вилученні капіталу
985	Сума власного капіталу, яка припадає на ліквідовану частку при реорганізації підприємств
986	Сума власного капіталу, яка припадає на ліквідовану частку при злитті підприємств
987	Номінальна вартість викуплених власних акцій, часток
988	Сума зобов'язань, перейнятих іншим підприємством
989	Інші надзвичайні доходи, пов'язані з збільшенням майна

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

882	Jogelőd gazdasági társaságban levő megszűnt részesedés nyilvántartás szerinti értéke
883	Megszűnt részesedése ellenében kapott eszközök és átvett kötelezettségek értékének különbözete
884	Tőke kivonással történő tökeleszállításnál a bevont részesedés nyilvántartás szerinti értéke
885	Átalakuláskor az átalakult társaságban levő megszűnt részesedés nyilvántartás szerinti értéke
886	Beolvadáskor a jogelőd gazdasági társaságban levő megszűnt részesedés nyilvántartás szerinti értéke
887	Visszavásárolt saját részvény, saját üzletrész bevonásakor a nyilvántartás szerinti érték
888	Tartozásátvállalás szerződés szerinti összege
889	Egyéb vagyonsökkenéssel járó rendkívüli ráfordítások
89	NYERESÉGET TERHELŐ ADÓK
891	Társasági adó
9	ÉRTÉKESÍTÉS ÁRBEVÉTELE ÉS BEVÉTELEK
91	BELFÖLDI ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE
93	EXPORT ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE
949	Export árbevételt csökkentő külföldi szállítási-rakodási költség
96	EGYÉB BEVÉTELEK
961	Értékesített immateriális javak, tárgyi eszközök bevétele
962	Értékesített, átruházott követelések elismert értéke
963	Mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg rendezett üzleti évhez kapcsolódó egyéb bevételek
964	Utólag kapott pénzügyileg rendezett engedmény
965	Céltartalék felhasználása (csökkenése, megszűnése)
966	Visszaírt értékvesztés, terven felüli értékcsökkenés
9661	Visszaírt értékvesztés
9662	Visszaírt terven felüli érték
967	Visszafizetési kötelezettség nélkül kapott támogatás, juttatás
968	Biztosító által visszaigazolt kártérítés összege
969	Különféle egyéb bevételek
97	PÉNZÜGYI MŰVELETEK BEVÉTELEI
971	Kapott (járó) osztalék és részesedés
972	Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége
973	Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége
974	Egyéb kapott (járó) kamatok, kamat jellegű bevételek
975	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei
98	RENDKÍVÜLI BEVÉTELEK
981	Társaságba bevitt eszközök létesítő okiratban meghatározott értéke
983	Megszűnt részesedése ellenében kapott eszközök és átvett kötelezettségek értékének különbözete
984	Tőke kivonással történő tökeleszállításnál a bevont részesedés névértéken átvett eszközök értéke
985	Átalakuláskor a megszűnt részesedésre jutó saját tőke összege
986	Beolvadáskor a megszűnt részesedésre jutó saját tőke összege
987	Visszavásárolt saját részvény, üzletrész bevonásakor a névérték
988	Tartozásátvállalás során más által átvállalt kötelezettség összege
989	Egyéb vagyonnövekedéssel járó rendkívüli bevételek

**СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА
РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

SZAKIRODALOMJEGYZÉK

1. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény
2. A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről szóló 2007. évi LXXV. törvény
3. A számvitelről szóló 2000.évi C. törvény
4. A KSH jelenti, 2008/9-10.sz. Bp.
5. Baricz Rezső – Róth József: Könyvviteltan, Aula Kiadó, Budapest, 2002.
6. Baricz Rezső: A számvitel súlypontjai, Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat, 2008.7-8.szám melléklete
7. Boros Anita – Lentner Csaba: Kihívások a pénzügyi stabilizáció szabályozásának területén, Jogelméleti Szemle, 2008. december (www.jesz.ajk.elte.hu)
8. Korom Erik – Ormos Mihály – Veress Attila: Bevezetés a számvitel rendszerébe. Szemlélet és módszertan, Akadémia Kiadó, Budapest, 2005
9. Lányi Kamilla: A globális konvergencia változatai: Washington és Maastricht I. Külgazdaság, 1997. november
10. Lányi Kamilla: Válság táplálta globalizáció, Külgazdaság, 2000.április
11. Lentner Csaba: Új kihívások a számvitel szabályozásában, Számvitel – Adó – Könyvvizsgálat, SZAKMA, 2001. 4. szám
12. Lukács János: Kreatív számvitel, vétlen hiba, szándékos csalás, Corvinus Egyetem, Budapest, 2007.
13. Lukács János: Számvitel vs. adózás kisvállalkozói körben, Corvinus Egyetem, 2008. (kézirat)
14. Pál Tibor: Magyar Számviteli Standardok – lehetőségek és korlátok, Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Budapest 2007.
15. Pál Tibor: Bevezetés a számvitelbe c. könyv Economix Kiadó, Miskolc, 2007.
16. Pál Tibor: A környezetvédelem, valamint a pénzügyi számviteli információs rendszerek kapcsolata, In. Pénzügypolitikai stratégiák a XXI. század elején c. könyv, Szerkesztette: Lentner Csaba, Akadémiai Kiadó, Budapest
17. Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok, 2008. MKVK, Budapest

18. Maljuga N. – Zámulá I. – Szemjon V.: Az ökológiai problematikát érintő disszertációk elemzése Ukrajnában és Oroszországban, Gazdaság és Társadalom, 2008. 1-2. szám
19. Nagy Gábor: A számviteli szabályozás elmúlt 50 éve, Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat, 2008. 7-8. szám mellékelete
20. Sztanó Imre: A számvitel alapjai c. könyv, Perfekt. 2008.
21. The Economist February 14th – 20th 2009
22. Williamson, John: Overview. An. Agenda for Restarting Growth and Reform. In: Kuczynski-Williamson, 2003.

Пояснення: Для полегшення розуміння граничних показників угорських річних звітів подаємо офіційні курси Форинту. За даними Національного банку Угорщини станом на 10 липня 2009 року: одна українська гривня (UAH) – 26,02 Ft (HUF), один російський рубль (RUB) – 6,17 Ft (HUF), один американський долар (USD) – 199,02 Ft (HUF), одне євро (EUR) – 276,85 Ft (HUF).

Magyarázatok: A magyarországi éves beszámolók értékhatárainak megértéséhez könnyebbé lehet jelölteni a Forint néhány hivatalos árfolyamadata közlése. A Magyar Nemzeti Bank 2009. július 10.-ei hivatalos devizaárfolyamai szerint egy ukrán hrivnya (UAH) 26,02 Ft (HUF), egy orosz rubel (RUB) 6,17 Ft (HUF), egy USA dollár (USD) 199,02 Ft (HUF), egy euró (EUR) 276,85 Ft (HUF).

ПРО АВТОРА

Чобо ЛЕНТНЕР (1962, Папо, Угорщина) – кандидат економічних наук, габілітований доктор з фінансів, аудитор у справах судочинства, фінансових установ і бюджету, податковий експерт.

У 1989 році закінчив навчання в Будапештському університеті економічних наук, у 1991 році отримав посаду доктора економічних наук. Дисертація на звання кандидата економічних наук захищена в 1995 році в Академії наук Угорщини.

Після закінчення університету займав посаду банкіра, був членом ради директорів державних підприємств, а також головою спостережної ради. У 1996 році обраний депутатом до міської ради Будапешту, у 1998 році – до Парламенту Угорщини. З 2002 року професійну діяльність спрямовує на сферу викладання, наукових досліджень. Протягом останніх 10 років опублікував сотні наукових праць, книг, підручників. У 2008 році в Кембриджі потрапив до списку 2000 найуспішніших людей.

Чобо Лентнер до 2007 року керував фінансово-обліковим інститутом Західно-угорського університету (м. Шопрон), був заступником декана, до 2009 року – член Ради по захисту докторських дисертацій. У Великобританії протягом двох років проводив дослідження британської монетарної і фіскальної політики, а також аналізував механізм впливу кризи вторинного іпотечного ринку. У 2008 році отримав посаду керівника підрозділу Інституту бізнесу імені Олександра Векерле в м. Будапешт, крім того є викладачем економічного факультету Капошварського університету.

З 2001 року – член президії Співки господарських та наукових товариств, у 2005 році обраний постійним членом Комітету досліджень майбутнього Академії наук Угорщини. З 2007 року – член Відділу по економічним наукам Комісії по акредитації вищих навчальних закладів Угорщини.

Наукові інтереси: фінанси національного господарства, діяльність банківської системи, бухгалтерська методика прийняття фінансових, управлінських рішень.

www.lentnercsaba.hu

dr.lentnercsaba@gmail.com

dr.lentnercsaba@yahoo.co.uk

A SZERZŐRŐL

LENTNER Csaba (1962. Pápa, Magyarország) a közgazdaságtudományok kandidátusa, habilitált doktor pénzügytanból, igazságügyi-, pénzügyintézet-, és költségvetési minősítésű könyvvizsgáló és adószakértő.

1989-ben fejezte be tanulmányait a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen, majd 1991-ben közgazdász egyetemi doktori fokozatot szerzett. Kandidátusi értekezését 1995-ben védte meg a Magyar Tudományos Akadémián.

Az egyetem elvégzése után bankvezetőként, és állami vállalatok igazgatósági tagjaként, illetve felügyelő bizottsági elnökeként tevékenykedett. 1996-tól a Fővárosi Közgyűlés, majd 1998-tól a Magyar Országgyűlés tagja. 2002-től szakmai munkája súlypontját az egyetemi oktatásra, tudományos kutatásokra helyezte. Több száz tudományos közleménye, könyve jelent meg az elmúlt 10 évben. 2008-ben Cambridge-ben a világ 2000 legkiemelkedőbb életpályát elért értelmiségije közé választották.

Lentner Csaba 2007-ig a Nyugat-Magyarországi Egyetem Pénzügytan – Számvitel Intézetének igazgatója volt, dékán-helyettes, 2009-ig a Doktori Tanács tagja. Angliában közel két éven át a brit monetáris és fiskális politika kutatását, illetve a másodlagos jelzálogpiaci válság hatásmechanizmusainak elemzését végezte. 2008-tól Budapesten a Wekerle Sándor Üzleti Főiskola intézetvezetője, rektor-helyettese, illetve a Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karának tanára.

2001-től a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségének elnökségi tagja, 2005-től pedig a Magyar Tudományos Akadémia Jövőkutató Bizottságának állandó tagjává választották. 2007-től a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság gazdaságtudományi szakterületének tagja.

Kutatási területe: nemzetgazdasági pénzügyek, bankrendszer működése, pénzügyi, vállalati döntések számviteli módszertana.

www.lentnercsaba.hu

dr.lentnercsaba@gmail.com

dr.lentnercsaba@yahoo.co.uk

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЛЕНТНЕР Чобо, СЕМЙОН Вікторія
Dr. LENTNER Csaba, SZEMJON Viktória

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

За науковою редакцією д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного
технологічного університету
Протокол № 12 від 30.06.2009 р.*

ЖИТОМИР
ПП «РУТА»
2009

ББК

УДК

Рецензенти:

д.е.н., проф., академік Академії економічних наук Н.М. Малюга

Житомирський державний технологічний університет

д.е.н., проф. Г.Г. Кірейцев

Національний аграрний університет (м. Київ)

**Лентнер Ч. Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині / Лентнер Ч.,
Семйон В. – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 176 с. (на укр. і угор. мові) – ISBN**

УДК

ББК

ISBN

© Лентнер Ч., 2009

© Семйон В., 2009

В ХХІ ст. бухгалтерський облік виступає мовою бізнесу. Враховуючи стрімкий економічний розвиток Угорщини, спільне історичне минуле і геополітичне розташування України та Угорщини, цінним є ознайомлення з теоретично-практичним досвідом Угорщини у сфері бухгалтерського обліку і аудиту з метою майбутньої плідної співпраці країн-партнерів.

A XXI. században a számvitel az üzlet nyelve. Magyarország gyors gazdasági fejlődése, Magyarország és Ukrajna közös történelmi múltja és geopolitikai elhelyezkedése aktualizálja Magyarország elméleti-gyakorlati tapasztalatának megismerését a számvitel és könyvvizsgálat terén a partnerországok jövőbeni eredményes együttműködés érdekében.

Навчально-практичне видання

Чобо ЛЕНТНЕР
Вікторія СЕМЙОН

Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині

Számvitel és könyvvizsgálat Magyarországon

Відповідальний редактор
В.С. Семйон

Технічний редактор *Г.Ю. Яковець*
Коректор *Г.Ю. Яковець*
Художник обкладинки *О.М. Діділовський*

Підписано до друку 14.07.2009 р. Папір офсетний. Формат 60х84 1/16.
Гарнітура “Таймс”. Друк офсетний. Ум. др. арк. 13,61.
Обл. вид. арк. 6,8. Замовлення 48

ПП “РУТА”
10014, Україна, м. Житомир, вул. Бердичівська, 17а